

Császár

419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti

Településterv

Munkaszám: 24067

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

2025. május

Császár Településtervezési Megalapozó vizsgálat

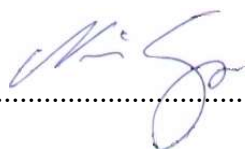
Munkaszám: 24067

Előlap – tervezők, jogosultságok

Tervező:

Németh Gyula

.....

TTI 08-0066

Társtervező:

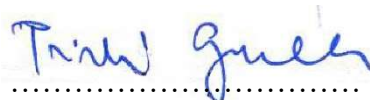
Tóth Csaba

.....

okl. településmérnök

Tájépítész:

Pintér Gabriella

.....

TK 08-0373

Energia-közműtervező,

Ferenczi Huba

.....

Vízi közműtervező,

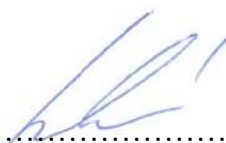
TV-T 08-0253, TE-T 08-0253,

Hírközlési tervező:

TH-T 08-02533

Villamos tervező:

Szakács Levente

.....

okl. villamosmérnök

Tartalomjegyzék

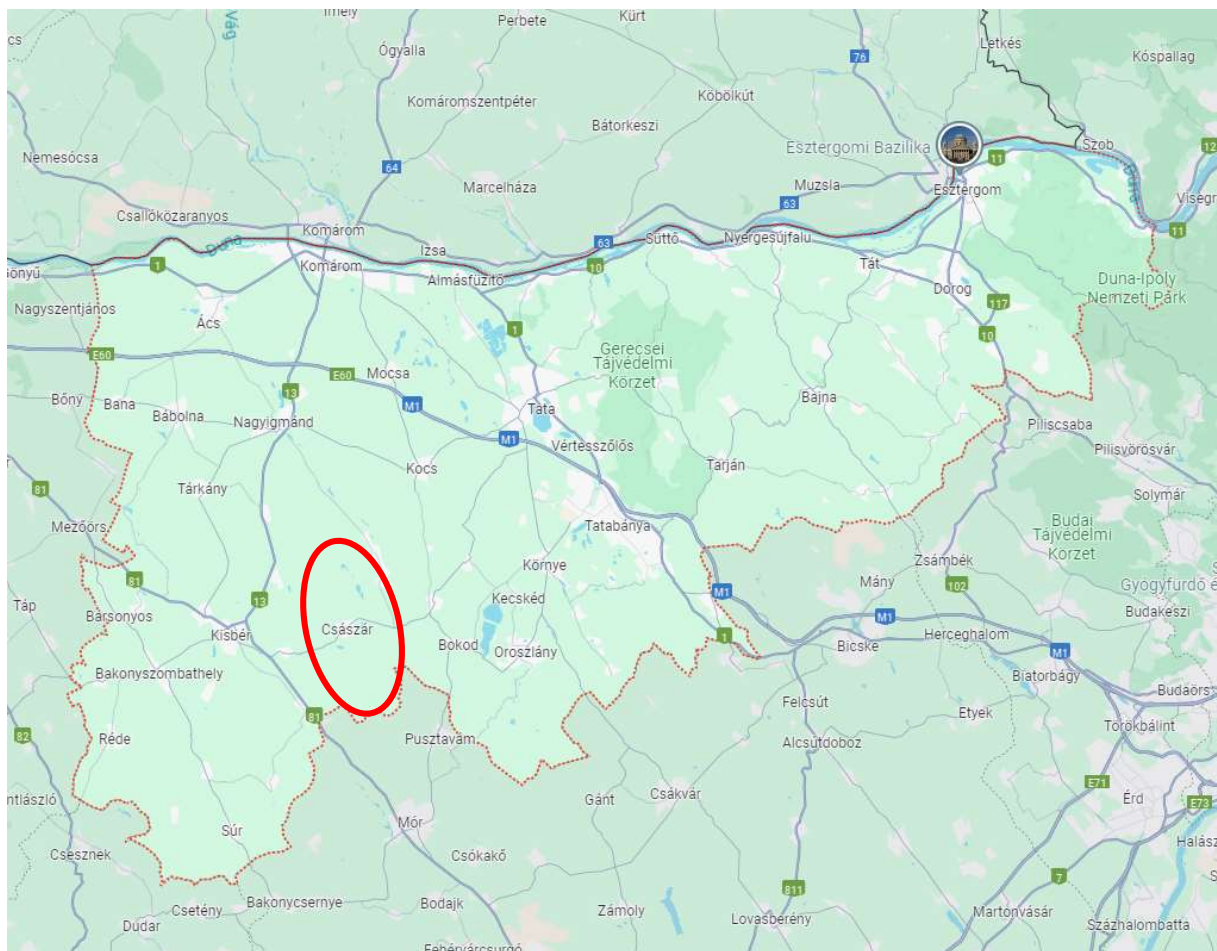
1.	Helyzetelemzés és helyzetértékelés	4
1.1	Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok	4
1.2	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések.....	6
1.3	Területrendezési követelmények	10
1.4	Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése ...	21
1.5	A település demográfiai helyzete	22
1.6	A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	25
1.7	A település gazdasága.....	30
1.8	Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés	34
1.9	Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat	35
1.10	Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata	42
1.11	Környezetiállapot-jellemzők	55
1.12	A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat.....	57
1.13	Közlekedés.....	73
1.14	Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	77
1.15	Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők.....	83
2.	Vizsgálati térkép	84
2.1	Az egyes általános használat szerinti területek és településrészek, infrastruktúra-elemek.....	84
2.2	A fejlesztést és rendezést befolyásoló érték, probléma, védelem, illetve korlátozást meghatározó elemek (probléma- és értéktérkép).....	85
2.3	Az intézkedést, beavatkozást igénylő területek lehatárolása	87

Melléklet: Vizsgálati térkép (Érték -és problématérkép)

1. Helyzetelemzés és helyzetértékelés

1.1 Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

Császár község Komárom-Esztergom vármegye déli peremén, erdők ölelésében fekszik, a megyeszékhely Tatabányától bő 25 kilométerre. A környező települések közül Dad 6,5, Vérteskethely 7,5, Kisbér 10,5, Szákszend 11, Oroszlány pedig 19 kilométer távolságra található. Császár közigazgatási területe 6781 ha nagyságú. Ebből belterület 170 ha, volt zártkert 91 ha, külterület 6520 ha.

Császár elhelyezkedése Komárom-Esztergom vármegyén belül

Császá elhelyezkedése a Kisbéri járáson belül

Császá a kisbéri járás keleti részén helyezkedik el.

Szomszédos települések: észak felől Nagyigmánd, kelet felől Szákszend, Bokod és Pusztavám (Fejér vármegye), dél felől Mór (Fejér vármegye), nyugat felől Bakonyársarkány, Vérteskethely, Ete és Csép.

A település a szomszédos településekhez mezőgazdasági és erdő területekkel csatlakozik. Vérteskethely és Szákszend között kapcsolódik a községhez, Nagyigmánd, Csép, Ete, Bakonysárkány, Mór, Pusztavám és Bokod felé nincs közvetlen közúti kapcsolat. Nagyigmánd közúton, a legrövidebb úton Szákszend érintésével érhető el a községből. Csép, Ete közúton, a legrövidebb úton Vérteskethely és Kisbér érintésével érhető el a községből. Bakonysárkány közúton, a legrövidebb úton Vérteskethely érintésével érhető el a községből. Császár és Mór központja szinte ugyanolyan távolságra van Dad, Bokod, Pusztavám érintésével, mint Vérteskethely, Bakonysárkány érintésével, az utóbbi gyorsabb lehet a főút miatt. Pusztavám közúton, a legrövidebb úton Dad, Bokod érintésével érhető el a községből. Bokod közúton, a legrövidebb úton Dad érintésével érhető el a községből.

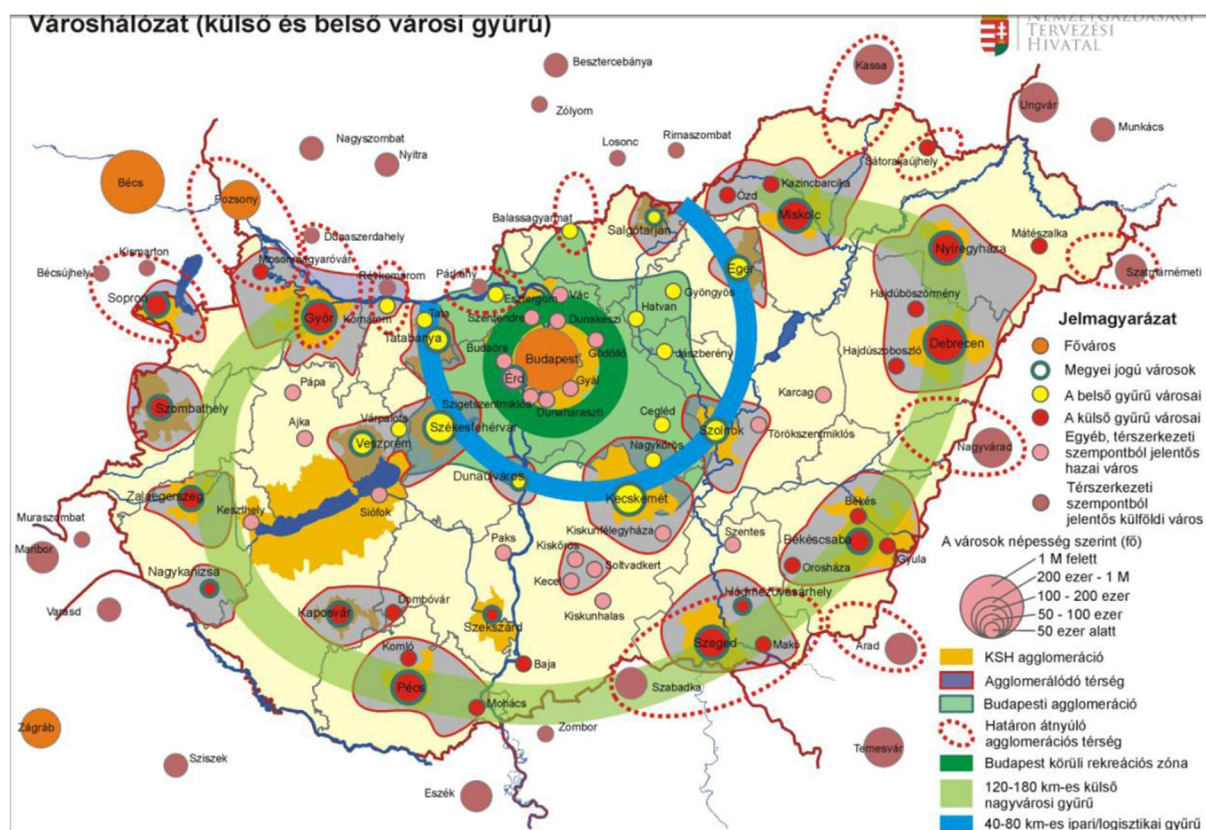
Császár legfontosabb közúti megközelítési útvonala a 8135. számú Tatabánya-Kisbér összekötő út. A Komárom és Székesfehérvár térségét összekötő 13-as-81-es főút is fontos megközelítési útvonal, annak ellenére is, hogy a település közigazgatási területét a főút kb. 4 kilométerre elkerüli.

Működő vasútvonal nem érinti a települést (a közigazgatási területet átszelő 13. sz. Környe-Pápa vasútvonalon 2007-ben szűnt meg a forgalom), a legközelebbi vasúti csatlakozási lehetőség a Székesfehérvár–Komárom-vasútvonal Kisbér vasútállomása, a község központjától körülbelül 10 kilométerre.

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Császár Tatabánya agglomerálódó térségének nyugati peremén helyezkedik el, a vármegyeszékhely és környéke a Budapest körüli 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű része. Tatabánya a megújuló város, Komárom-Esztergom vármegye gazdasági központja, versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát település, amely folytatja az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztéseket, a táji környezeti szempontok figyelembevételével. Ehhez a következő húzóágazatok adnak alapot: autóipar, gumiipar, elektronika, gépipar, orvosi műszergyártás, környezetvédelmi ipar, legfontosabb kitörési pontjai: feldolgozóipar (gép-, és elektronikai ipar, high-tech ipar), logisztika. Tatabánya, Oroszlány-Tata-Komárom városokkal, városhálózati csomóponti térségként a vármegye gazdasági motorja.

A belső gyűrű várostérségeinek fejlesztési irányai

- A fővárost tehermentesítő belső gyűrű városait összekötő közlekedési hálózatfejlesztés.
- A városok már meglevő és piacképes ipari, logisztikai funkcióit erősítő gazdaságfejlesztési politika megvalósítása, összhangban a fővárosi agglomeráció ipari és barnamezős területeinek fejlesztésével.
- A városok gazdasági profiljához illeszkedő és oktatási intézmények fokozott fejlesztése, létrehozása.
- A gyűrűn belüli kapcsolatrendszerre, munkamegosztásra épülő klaszterek, beszállítói hálózatok kialakítása.
- A főváros, a fővárosi agglomeráció és a gyűrű városai közötti napi ingázási kapcsolatokat segítő közösségi közlekedési rendszer kialakítása.
- A fokozott közlekedési és ipari környezetterhelés hatásait csökkentő környezeti fejlesztések, például a zajvédelem, a környezetbiztonság javítása. A települési területek összenövésének elkerülése, a városi területek körüli rekreációs zónák biztosítása.
- „Budapest Üzleti Régió” építése a belső gyűrű városai, Budapest és az agglomeráció együttműködésében, közös területi tervezéssel, összehangolt adó-, befektetési-, innovációs-és közlekedési politikával és fejlesztésekkel.

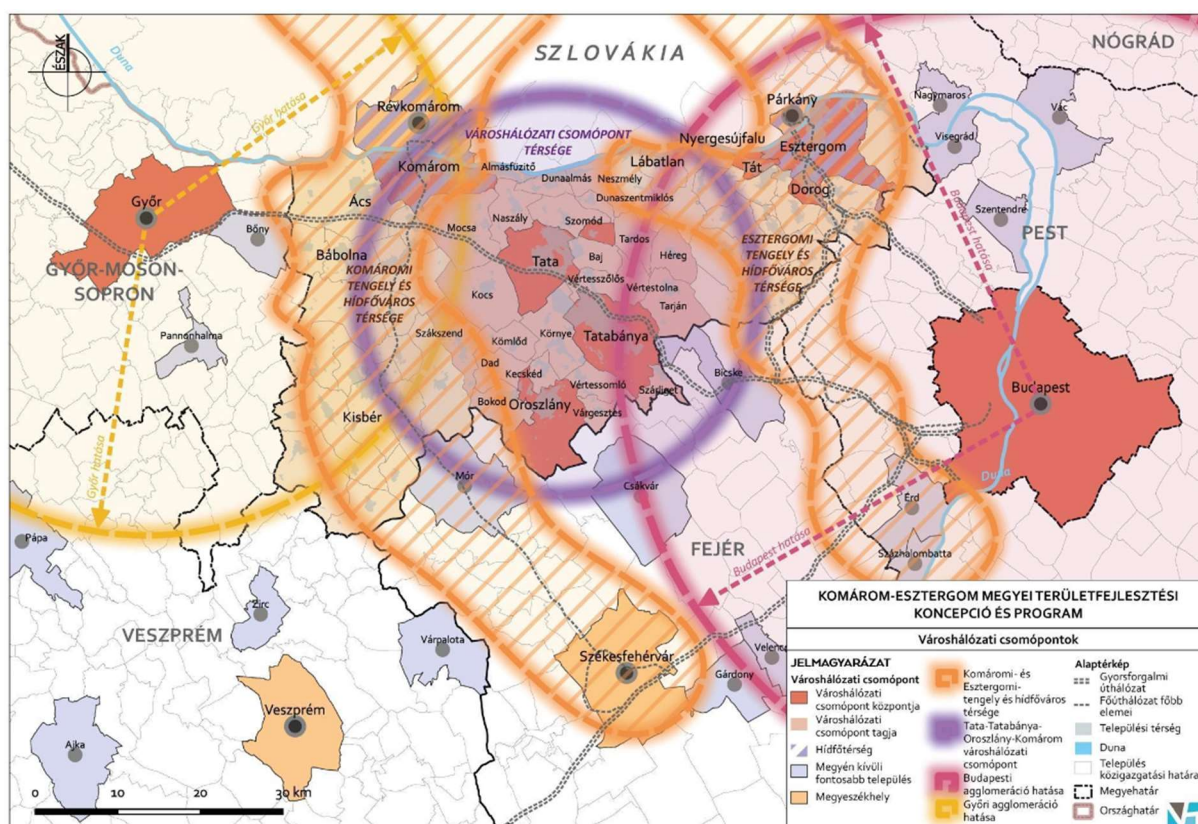
Ebbe a térségbe tartoznak a Budapesttől körülbelül egyórányi útra levő városok: Tatabánya, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Salgótarján, valamint a helyi földrajzi adottságok miatt a városi íven kívül elhelyezkedő Veszprém és Eger. Ennek a fővárostól nagyjából 40-100 km-re húzódó gyűrűnek a városai többnyire dinamikusan fejlődnek, a fővároshoz közeli fekvésük és eleve meglevő ipari/logisztikai potenciáljuk lehetővé teszi, hogy a termelés és a logisztika terén feladatokat vegyenek át a fővárostól. A fejlesztéspolitikának ugyanakkor figyelmet kell

fordítani arra is, hogy meggátolja ezen városok funkcionális kiüresedését Budapest elszívó hatása miatt.

A nagyvárosok belső ívén több kisebb város is található, melyek hasonló adottságokkal bírnak, például Komárom, Dorog, Tata, Oroszlány, Esztergom, Hatvan, Jászberény, Gyöngyös. A kiváló közlekedési elérhetőségre épülhet az egyes városok közötti gazdasági munkamegosztás, beszállítói együttműködések vagy összehangolt fejlesztések formájában.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptiója

Komárom-Esztergom Megye Közgyűlése 33/2021. (V.31.) sz. határozatával fogadta el a „Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptiója és programja” című dokumentumot.

Császár és térsége a komáromi tengely és hídfőváros térségében található. A megye területi stratégiai célja erre a térségre:

A komáromi tengely gazdasága a legszínesebb, hiszen itt az élelmiszeripar mellett sok vegyes profilú járműiparhoz is kapcsolódó KKV, az energiaszektor - szél, nap, bioetanol, gázterminál - ágazatai és a legújabb akkumulátor technológia üzemei is megtalálhatók. A már meglévő sokszektorú irány tudatos építésével még inkább stabil, válságálló gazdaság alakul ki a térségben. Az agrárágazat korszerű létesítményei, termelési rendszerei a táj-, erőforrás-, kiemelten nedvességgazdálkodás és az ökológiai hálózatok éghajlatváltozást egyensúlyozó új eszközeivel, módszereivel összhangban fejlődnek.

TERÜLETFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK:

1. KAPCSOLÓDÁSOK MEGERŐSÍTÉSE - HÁLÓZATOSODÁS

- a. Észak-déli gazdasági-közlekedési tengelyek, közúti kereszttengek továbbfejlesztése kapcsolódás a tervezett mocsai csomópont: 81.sz. főút fejlesztése Győr - Kisbér - Mór - Székesfehérvár, 13. sz. főút fejlesztése Kisbér - Komárom (Érsekújvár),
- b. Komárom–Esztergom (Duna-mente) vasútvonal felújítása és bevonása a budapesti / győri elővárosi személyforgalomba,
- c. Határon átnyúló intézményi és gazdasági és közlekedési (közösségi)kapcsolatok

2. KISALFÖLDI AGRÁRGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERIPARI EGYÜTTMŰKÖDÉS FELÉPÍTÉSE

versenyképes és fenntartható élelmiszerverteikum megerősítése, majorsági program

3. TURISZTIKA - INTEGRÁLT ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁS,

- a. széleskörű adottsággazdálkodás az épített, táji, természeti, kulturális értékekre építve
- b. Dunamente Turisztikai Térség (szlovák-magyar országhatárokon átnyúló turisztikai célterület), Komárom és térsége turisztikai „zászlóshajó”, - komplex turizmusfejlesztés célterülete, Bakonyalja (Natúrpark) szelíd turizmusfejlesztés célterülete, Bakonyalji TDM szervezetfejlesztés
- c. Aktív (vízi-, kerékpáros) és örökségturizmus, agrárturizmus,
- d. Limes, római örökség, Eszterházy táj, kastélyok, várak, bábolnai és a kisbéri lovas hagyományok, ászári körzet borászati hagyományai
- e. hálózatosodás - kerékpárút, lovas, gyalogos és vízi túraútvonalak,

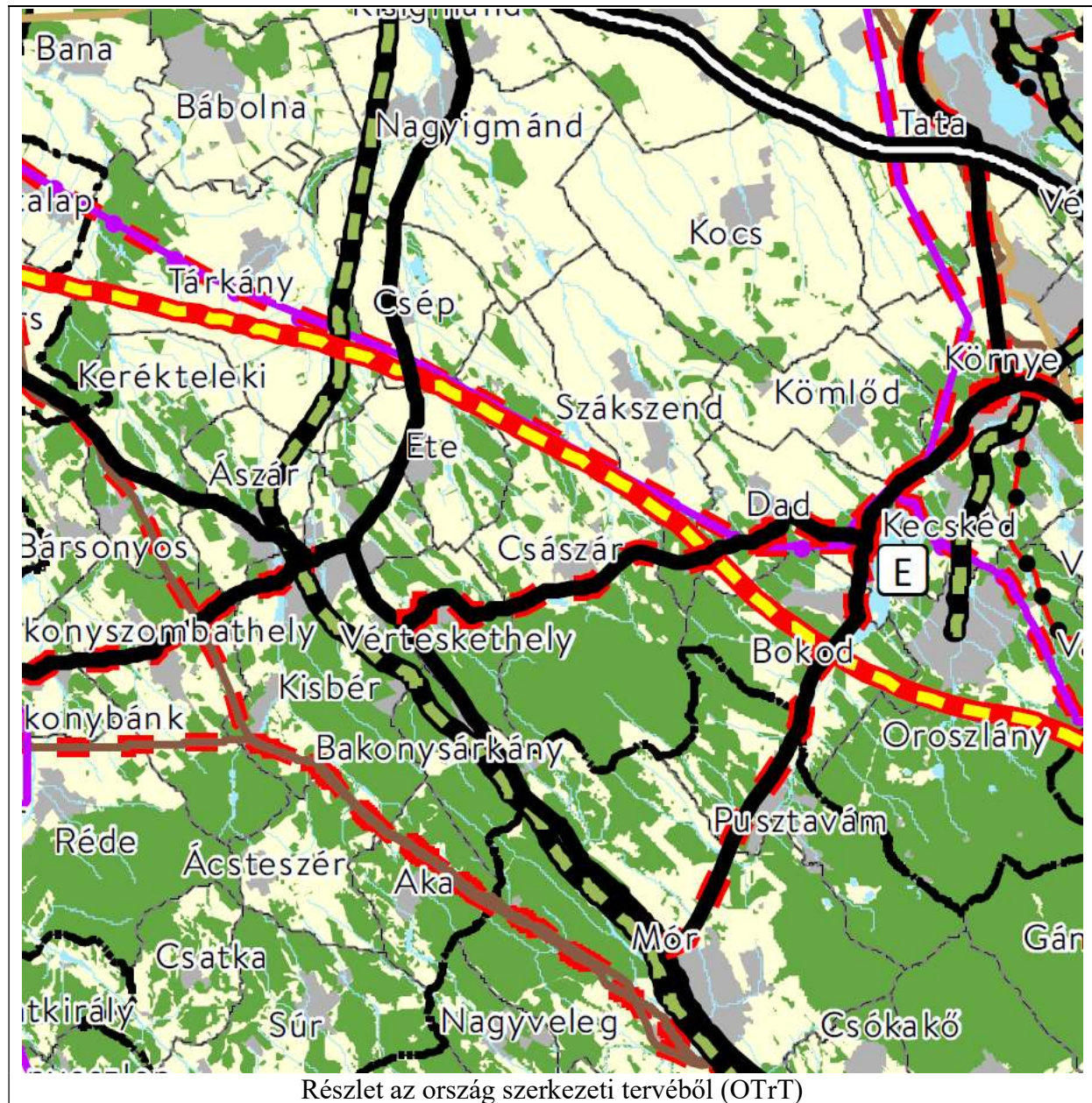
4. KOMPLEX TÁJFEJLESZTÉS

- a. a Cuhai-Bakony-ér, a Concó és a Császár-ér mélyfekvésű völgyeinek markáns kék-zöld tengelyekké fejlesztése, melyek kapcsolódást biztosítanak a Bakonyalja és a Duna-menti ökológiai, zöld hálózatokkal és a kisvízfolyásokkal
- b. a kék-zöld tengelyekre fűződő vagy kapcsolódó integrált gazdaságok, gazdálkodási rendszerek fejlesztése, táji adottságokra épülő nedvességgazdálkodás
- c. a Győr-Tatai teraszvidék, Igmánd-Kisbéri-medence intenzív termelő tájain zöldinfrastruktúra fejlesztése (erdősítés, zöldítés, agrár-erdészet)
- d. a bakonyalji dombsági tájak változatos természeti adottságainak erőforrásként történő kamatoztatása (kisvízfolyás-völgyekkel tagolt erdő - gyepek - szántók - szőlők - kertek mozaik, rurális települési tájak, agrár és aktív turizmus célterülete, ökológiai gazdálkodás célterülete)

1.3 Területrendezési követelmények

Országos Területrendezési Tervvel (OTrT) való összevetés

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján:

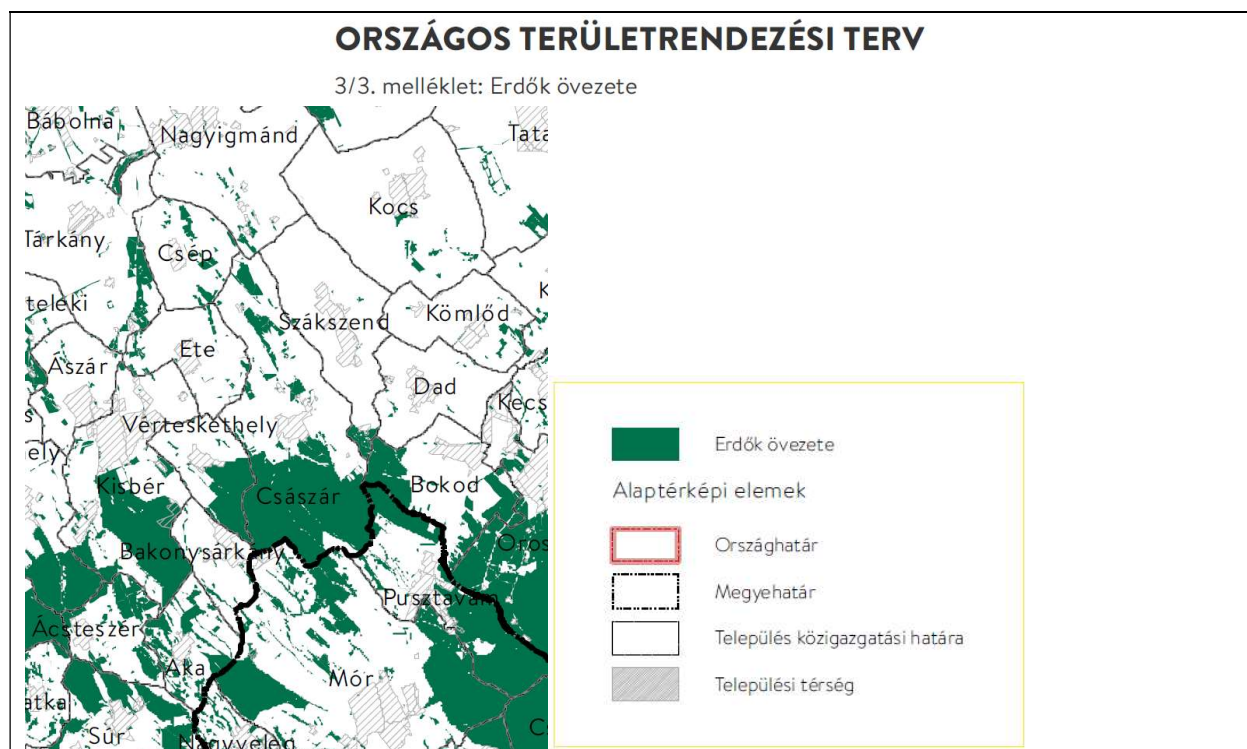
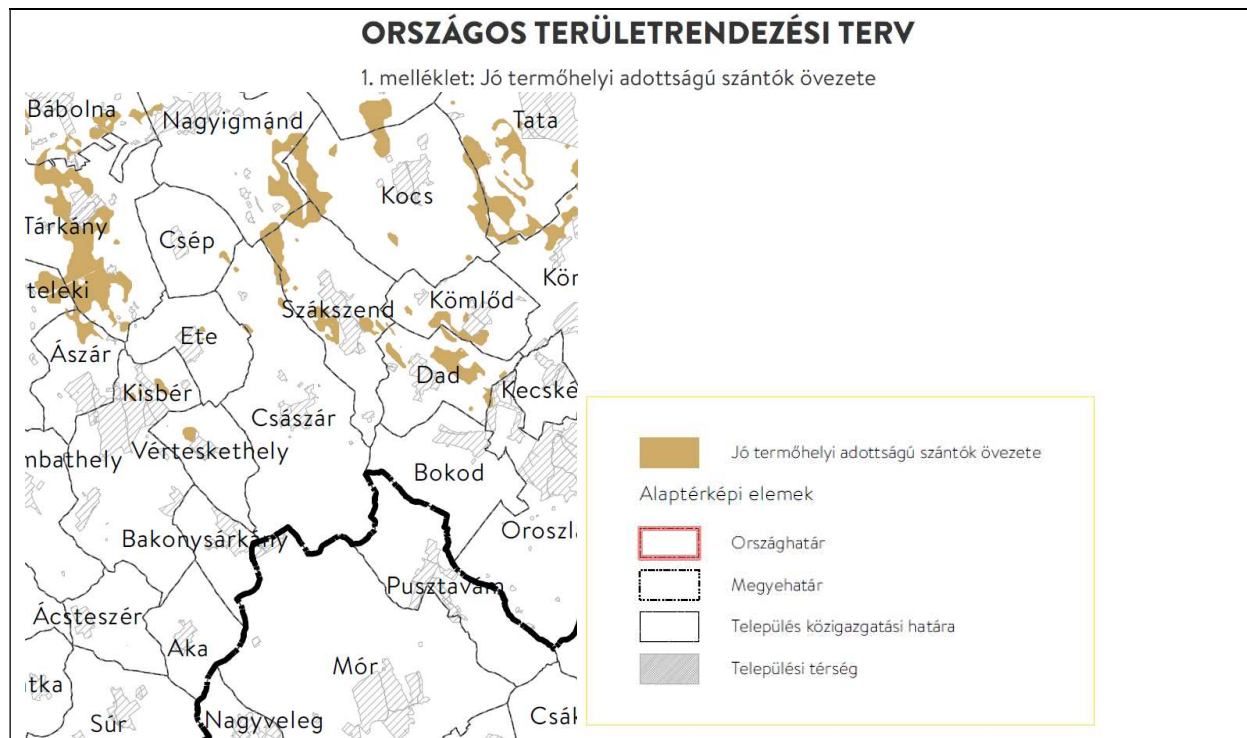

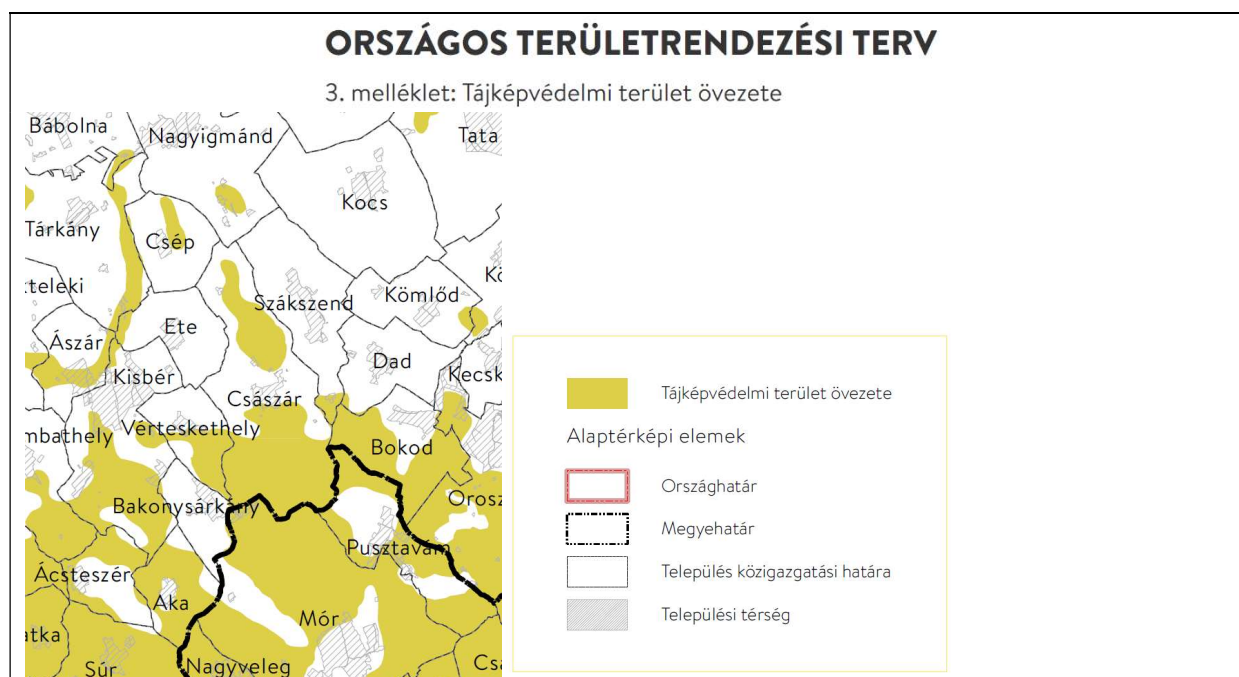
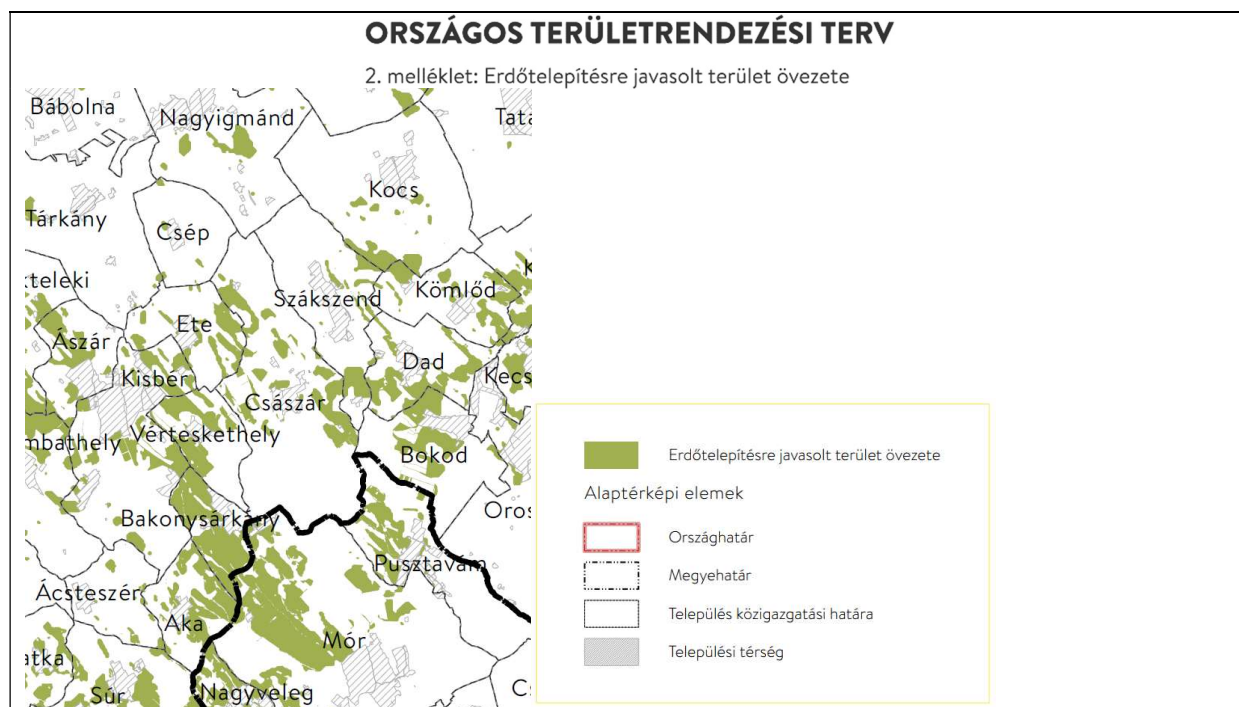
Császá községet a következő **országos területfelhasználási kategóriák** érintik:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

Országos területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Települési térség

Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Terv

Térségi szerkezeti terv (Részlet)

JELMAGYARÁZAT			
Területfelhasználási térségek			
	Erdőgazdálkodási térség		Országos kerékpárútvonal - tervezett
	Mezőgazdasági térség		Országos kikötő - meglévő
	Vízgazdálkodási térség		Erőmű - meglévő
	Települési térség		Erőmű - tervezett
	Sajátos területfelhasználású térség		400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
Műszaki infrastruktúra elemek			400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények			220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
	Gyorsforgalmi út - meglévő		Földgázszállító vezeték - meglévő
	Gyorsforgalmi út - tervezett		Földgázszállító vezeték - tervezett
	Főút - meglévő		Termékvezeték - meglévő
	Főút - tervezett		Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal - meglévő
	Nagysebességű vasútvonal - tervezett		Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal - tervezett
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya - meglévő		Veszélyeshulladék-égető mű - meglévő
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya - tervezett	Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózat és egyedi építmények	
			Térségi szerepű összekötő út - meglévő
			Térségi szerepű összekötő út - tervezett
			Egyéb mellékút - meglévő
			Egyéb mellékút - tervezett
			Országos vasúti mellékvonal - meglévő
			Térségi repülőtér - meglévő
			Térségi kerékpárútvonal - tervezett
			Térségi kikötő - meglévő
			Térségi kikötő - tervezett
			Kompátkelőhely - meglévő
			Kompátkelőhely - tervezett
			Térségi logisztikai központ - meglévő
			Kiserőmű - meglévő
			Kiserőmű - tervezett
			Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat - meglévő
			Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat - tervezett
			Földgázelosztó vezeték - meglévő
			1 millió m ³ -t meghaladó térfogatú vízkár-elhárítási célú tározó - tervezett
			Térségi csatorna - meglévő
			Térségi hulladékkezelők - meglévő
Alaptérképi elemek		Tájékoztató elemek	
Egyéb burkolt út		Erdőtelepítésre javasolt területek	
		Településrendszer elemek	
Településhatár			
		Regionális térszervező központ	
Megyehatár		Térségi térszervező központ	
Országhatár			

Országos és **térségi** jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendje szempontjából meghatározó települések

Császárr a következőkben érintett (térségi):

Egyéb mellékút

- meglévő elemek: Császárr – Császárr [Beszédes tanya]
- tervezett elemek: Császárr – Ete, Ete – Szákszend

Országos vasúti mellékvonal

- meglévő elem: 13 vonal: Környe – (Pápa)

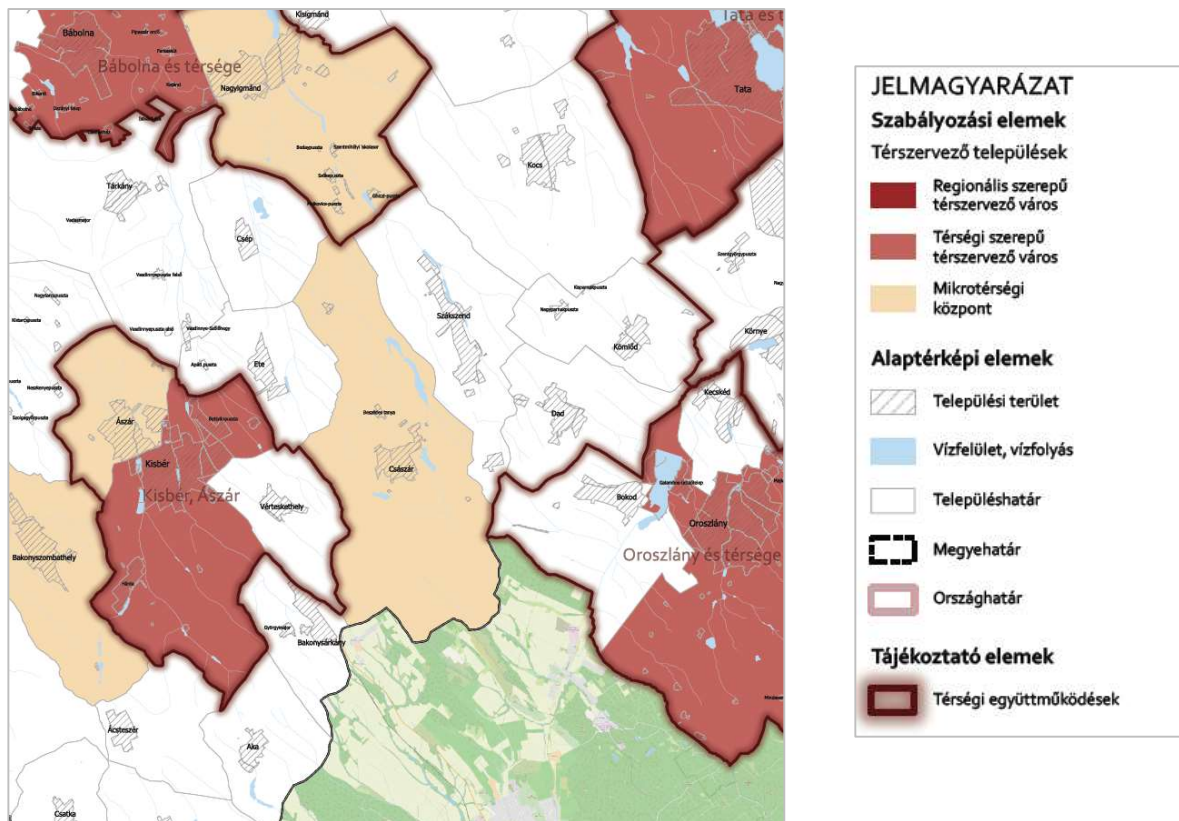
Földgázelosztó vezetékkel érintett települések

- Császárr – Vérteskethely

Komárom-Esztergom vármegye településeinek térségi övezetekkel való érintettsége Császár településre vonatkozóan (Kisbéri járás része)				
3.1.	Országos övezetek	Ökológiai hálózat	Magterületének övezete	X
			Pufferterületének övezete	
			Ökológiai folyosójának övezete	X
3.2.			Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	
		Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	X	
3.3.			Erdők övezete	X
		Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	X	
3.4.		Tájképvédelmi terület övezete	X	
3.5.		Világörökségi és világörökség-várományos területek övezete		
3.6.		Vízminőség-védelmi terület övezete		
3.7.		Nagyvízi meder övezete		
3.8.		Honvédelmi és katonai célú terület övezete		
3.9.	Megyei övezetek	Ásványi nyersanyagvagyon övezete		
3.10.		Földtani veszélyforrás terület övezete		
3.11.1.	Egyedileg meghatározott megyei övezetek	Térszervező települések övezete	Regionális szerepű térszervező város	
			Térségi szerepű térszervező város	
			Mikrotérségi központ	X
3.11.2.			Térségi együttműködések	
3.12.		Komplex turizmusfejlesztési térségek egyedi övezete	Által-ér menti komplex turisztikai térség	
			Duna mente komplex turizmusfejlesztési térség	
3.13.		Natúrpark - szelíd turizmusfejlesztés egyedi övezete	Gerecse Natúrpark	
			Bakonyalja Natúrpark (tervezett)	X
			Vértesi Natúrpark	
			Pilisi Sziklák Natúrpark	
3.14.			Majorsági táj övezete	X
3.15.1		Kertes vegyes használatú területek övezete	Szőlőkataszteri területtel érintett települések	X
3.15.2	Zsugorodó kertes területek			
9/18	Σ			10/27

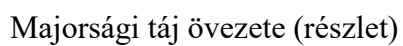
Az országos övezetek térképes ábrázolását lásd OTrT-vel való összevetés!

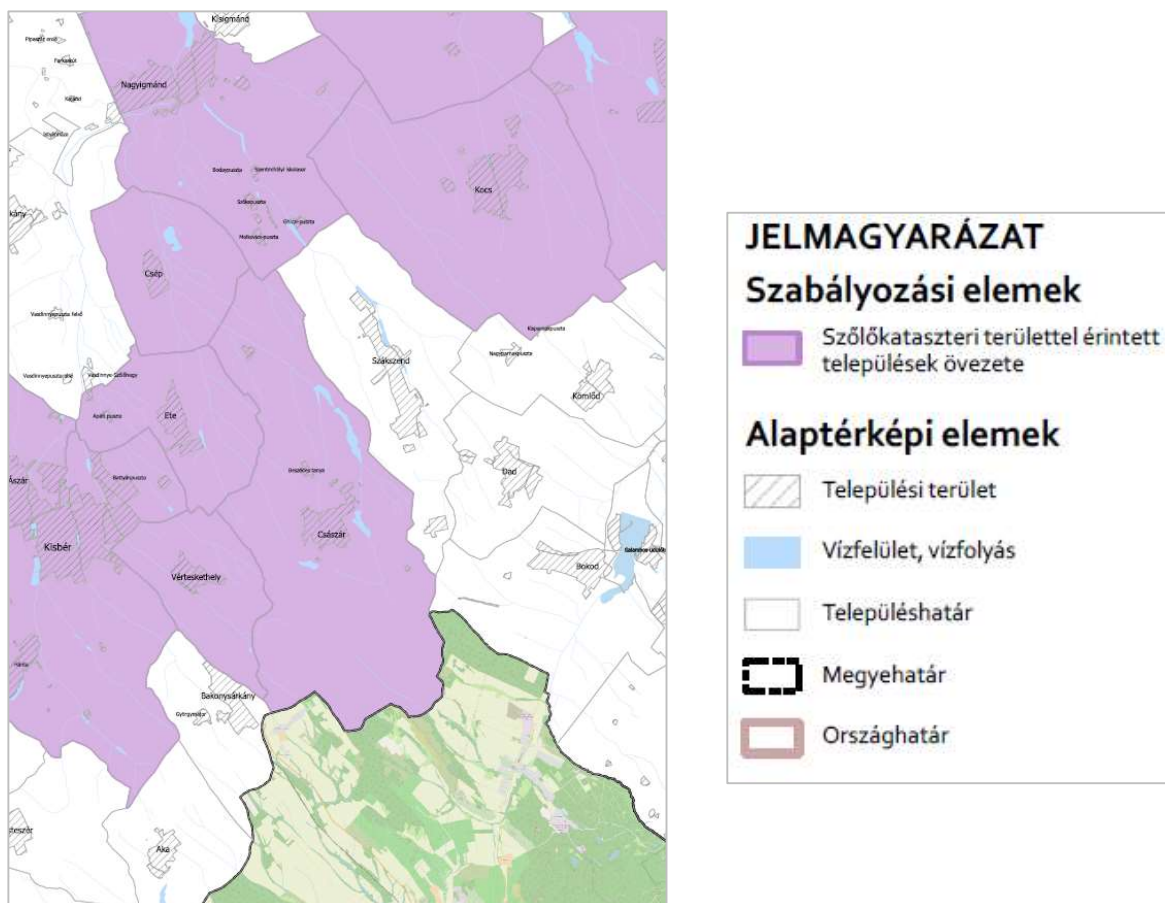
Egyedileg meghatározott megyei övezetek

Térszervező települések övezete (részlet)

Császár mikrotérségi központ, ugyanakkor határos nyugatról a „Kisbér, Ászár”, keletről az „Oroszlány és térsége” térségi együttműködéssel is. Császár Kisbér, Bábolya, Tata és Oroszlány térségi szerepű térszervező városok által közbezárt négyszög közepén helyezkedik el, ez is kiemeli mikrotérségi központi szerepét.

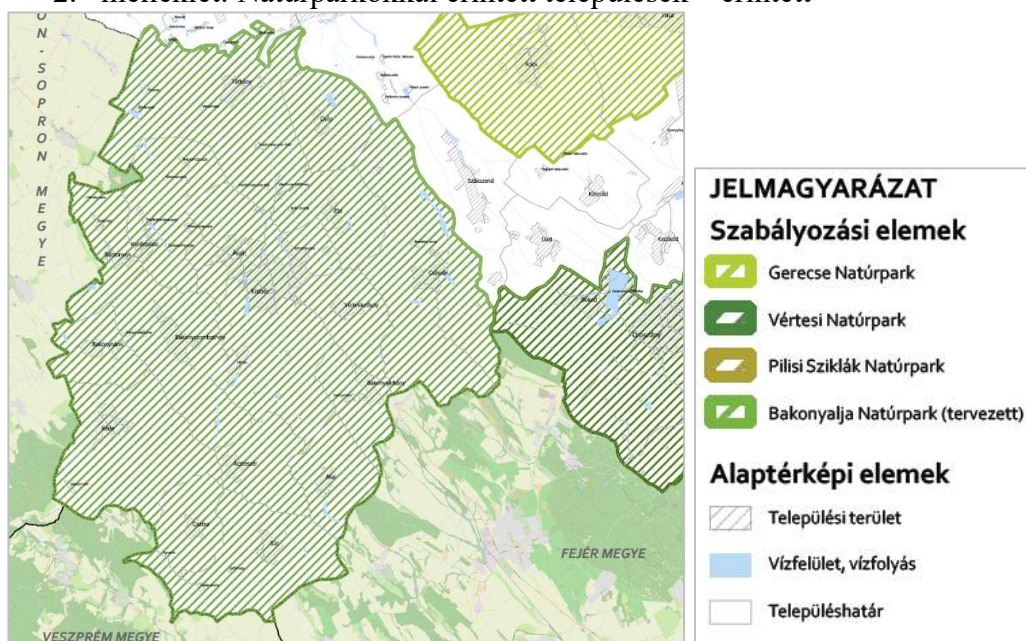

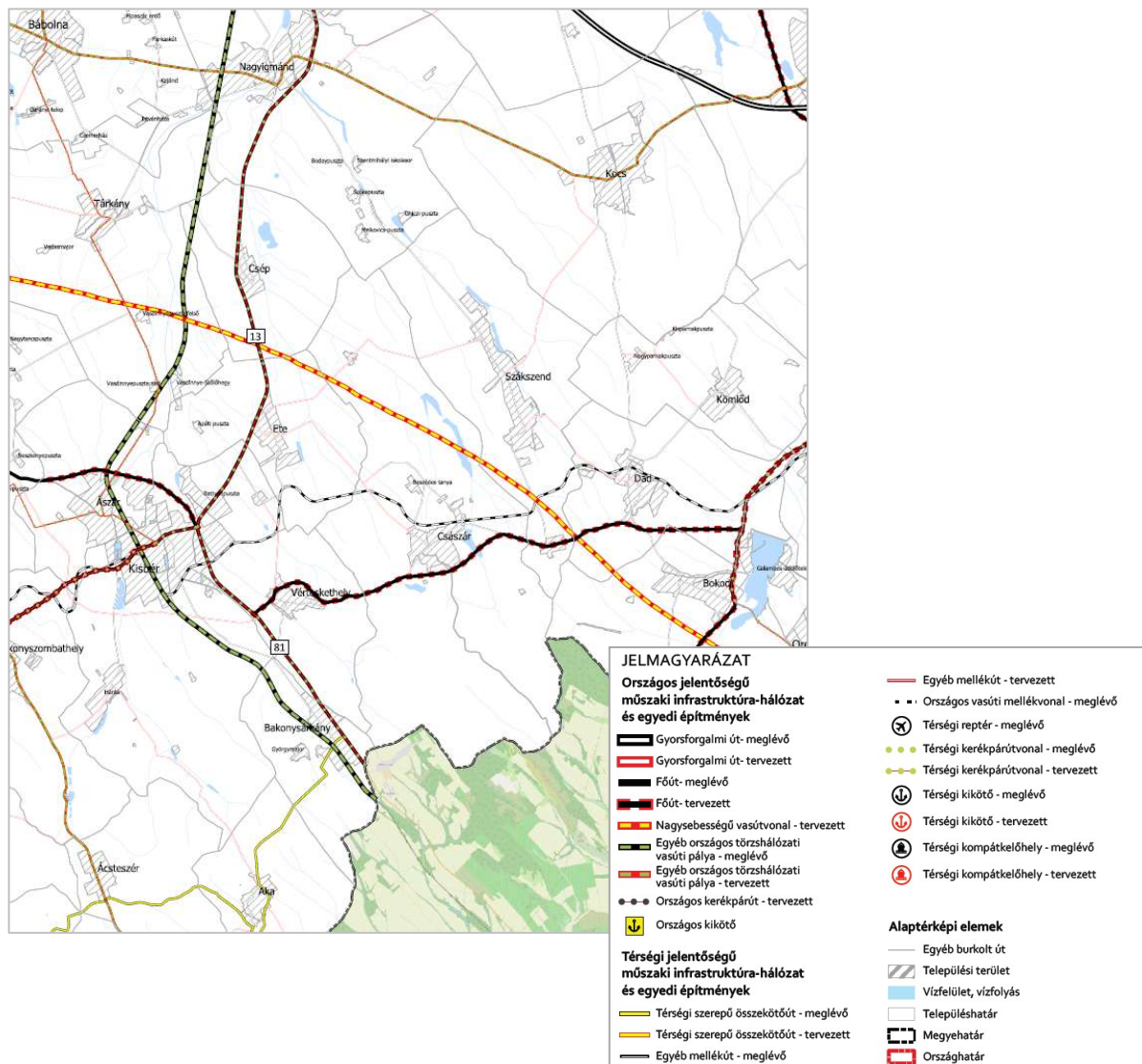
Szőlőkataszteri területtel érintett települések (részlet)

Határozat:

1. melléklet: Duna menti térség – nem érintett
2. melléklet: Natúrparkokkal érintett települések – érintett

3. melléklet: Közlekedéshálózat és létesítmények

1.4 Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

Az előző településrendezési terv 2007-ben készült, amelyet a 41/2007. (IX. 24.) sz. kt. határozattal és a 8/2007. (IX. 25.) sz. rendelettel hagyott jóvá az önkormányzat.

2012-ben módosította a település a rendezési tervét a vasúttól északra fekvő gazdasági terület bővítését illetően. A módosítás az 53/2012. (VIII. 27.) sz. határozattal és a 12/2012. (VIII. 27.) sz. rendelettel került jóváhagyásra.

2014-ben módosította a település a rendezési tervét 7 pontban. Döntően gazdasági terület és lakóterület bővítésről, lakóterületi övezeti jel korrekciókról, valamint erdőterület kijelöléséről volt szó. A 8/2014. (I. 27.) sz. Kt. határozattal és a 4/2014. (I.29.) számú önkormányzati rendelettel került jóváhagyásra.

2014-ben volt még egy CSÉSZ módosítás (kismértékű lakóterületi övezeti előírás korrekció) is, ez a 13/2014. (XI.28.) önkormányzati rendelettel került jóváhagyásra.

2015-ben módosította a település a szabályozási tervét a Kisfaludy utca - Ady E. utca közötti tervezett tömbfeltáró út törlésének ügyében. A módosítás a 17/2015. (IX.25.) sz. önkormányzati rendelettel került jóváhagyásra.

2016-ban volt egy CSÉSZ módosítás (építménymagasság és birtokközpont előírásának pontosítása), ez az 5/2016. (II. 26.) önkormányzati rendelettel került jóváhagyásra.

2017-ben elkészült a Településképi Arculati Kézikönyv (TAK).

2019-ben elkészült a településképi védelméről szóló rendelet (TKR), amely 9/2019. (XI. 28.) önkormányzati rendeletként került jóváhagyásra (2024-ben módosult).

Pályázatok alapján megvalósult fejlesztések:

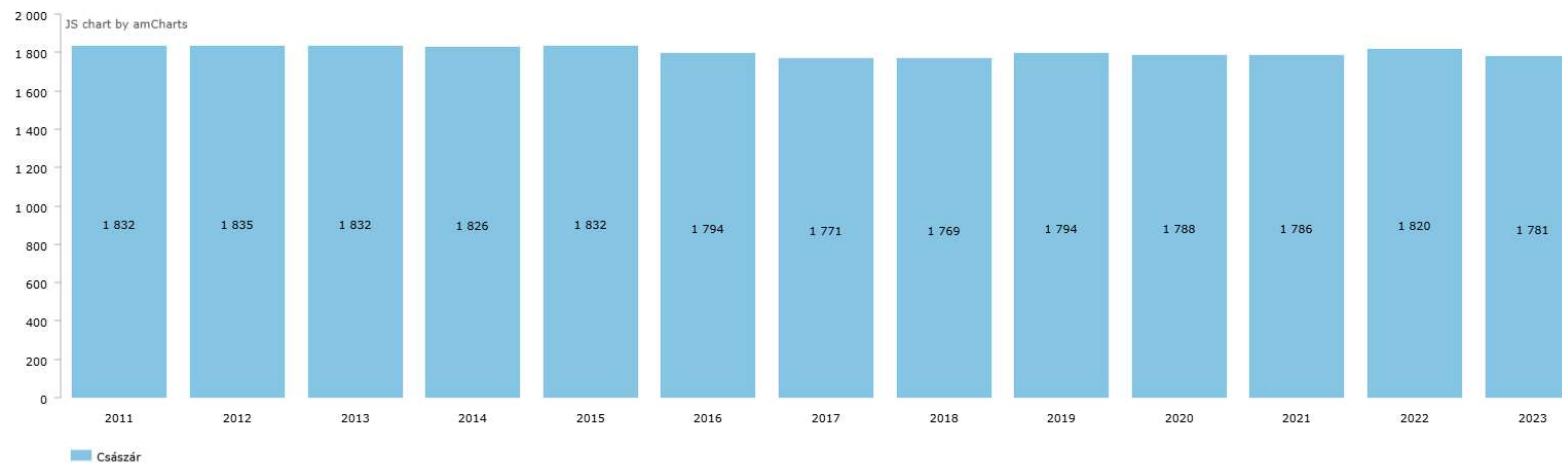
- Polgármesteri Hivatal felújítása (2013)
- Nyitnikék Óvoda felújítása (2017)
- Orvosi rendelő felújítása (2019-2020)
- Császár település csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése (2021)
- Új bölcsődei ellátást biztosító épület építése Császár községben (2023)
- Eszközbeszerzés közösségi célokra Császár községben (2024)

1.5 A település demográfiai helyzete

Lakónépesség (dec. 31.) (fő)

Forrás: KSH - Központi Statisztikai Hivatal

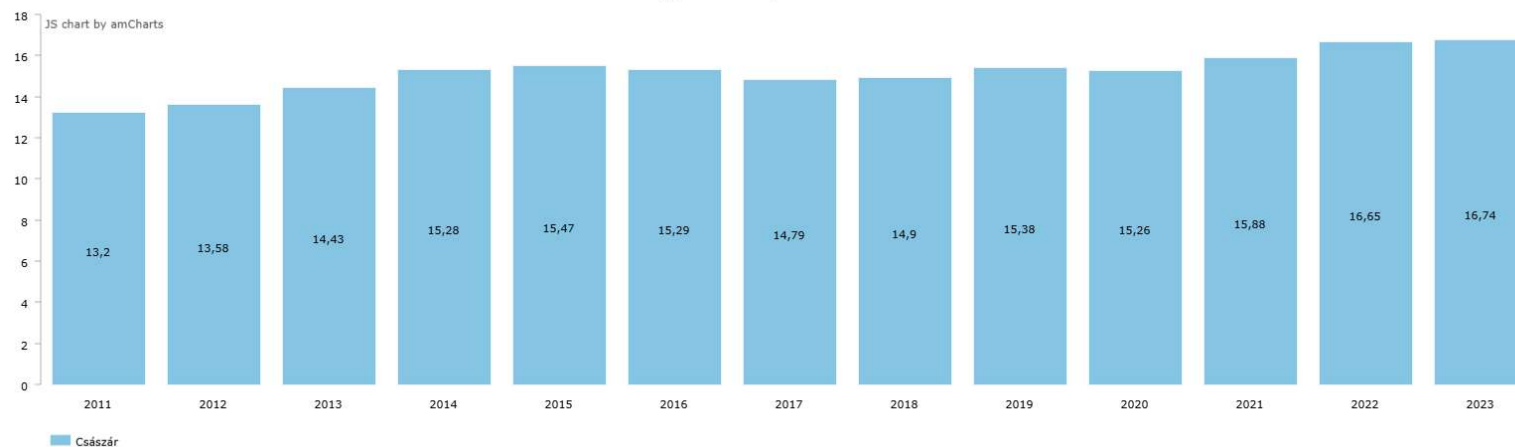
(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Állandó népességből a 0-14 évesek aránya (százalék)

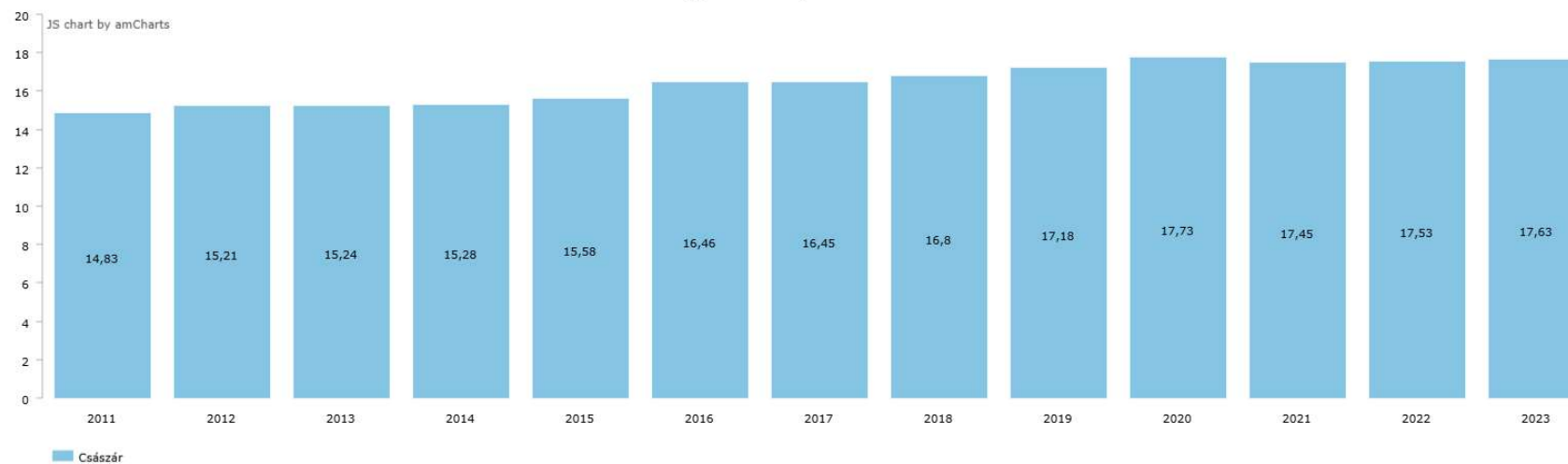
Forrás: TEIR mutatók

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Állandó népességből a 65-x évesek aránya (százalék)

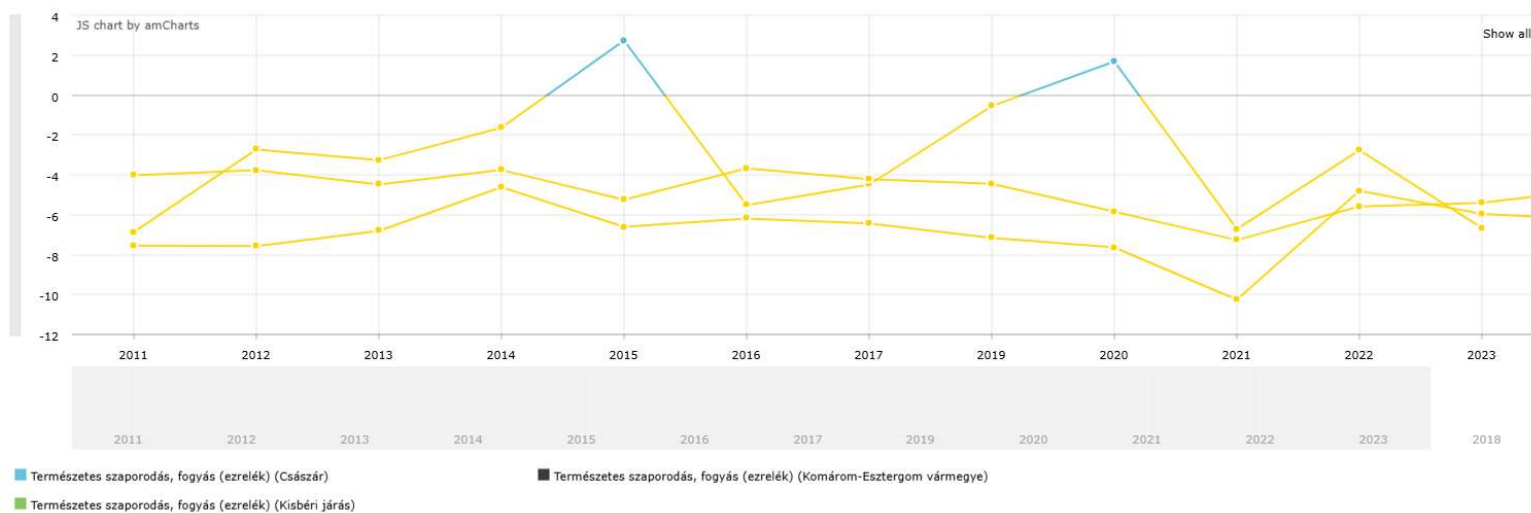
Forrás: TEIR mutatók

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Adatgazda: TEIR mutatók

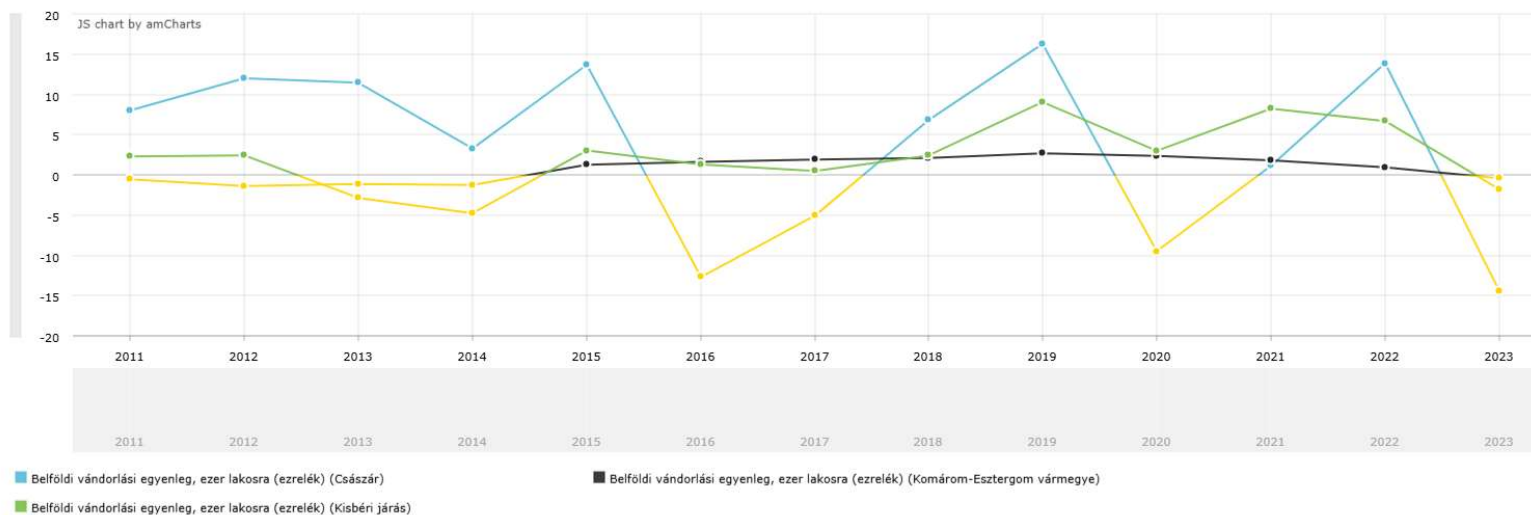
(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Természetes
szaporodás,
fogyás (ezrelék)

Adatgazda: TEIR mutatók

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Belföldi
vándorlási
egyenleg, ezer
lakosra (ezrelék)

Az előző oldalakon bemutatott grafikonokon az látható, hogy a lakónépesség 1750-1850 fő között váltakozik, stagnálónak mondható. Az állandó népességből a 0-14 évesek aránya és a 65 év felettiek aránya kismértékű növekvő tendenciát mutat. Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék): az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve; ennél a mutatónál a település jobb mutatókat produkált, mint a többi vizsgált terület egysége (Komárom-Esztergom vármegye, Kisbéri járás), ugyanakkor a belföldi vándorlási egyenlegnél az évek során sokkal váltakozóbb volt a tendencia, mint a többi vizsgált terület egységénél.

A község népességében a nyugdíjas korúak aránya – a kisebb számbeli hullámzás ellenére – évek óta 20% környékén mozog, emiatt helyzetük alakulására különös figyelmet indokolt fordítani. A nyugdíjas népesség helyzetében kiemelendő, hogy gyakran korlátozott jövedelmi viszonyok közt, és nem kifogástalan egészségi állapotban élnek, esetükben tehát a különböző szociális és egészségügyi ellátások jelentősége kiemelkedő.

A településre a 2017, és 2020-as években az elköltözés, de a 2018, 2019 és 2021, 2022-es évekre az ideköltözés a jellemző.

Az elvándorlások ellenére az érintett években is mindvégig sikerült növelni a lakosság számát.

Császárr községben magas a természetes fogyás, sajnos a lakónépesség halálozási száma évről évre emelkedik.

1.6 A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Általános Iskola

Császárron a KLIK fenntartásában működik a Császárr Zrínyi Ilona Általános Iskola (Császárr, Iskola köz 1. szám alatt). Az ingatlan és az épületek önkormányzati tulajdonban vannak. A Császárr Zrínyi Ilona Általános Iskola a Tatabányai Tankerületi Központ Intézményfenntartása alatt működik. Az intézményben 8 évfolyamos általános iskolai oktatás folyik, minden évfolyamon egy osztállyal, jelenleg 157 fővel. Öt Császárr közeli településről járnak már az intézménybe diákok. Az alsó tagozaton napközi, a felső tagozaton tanulószobai csoport működik. Az iskola korszerűen felújított és felszerelt. Van természettudományos szaktanterem, amelyhez tanórai előkészületekre alkalmas szertár csatlakozik. Rendelkezik számítástechnika szaktanteremmel, tankonyhával, fejlesztő teremmel. Az intézményhez tartozik egy gumiborítású, kivilágított kézilabdapálya, mely a szabadban folyó sportolási és szabadidős programok színtere. Az épület felújítási munkálatai 2022-ben a Magyar Falu Programnak köszönhetően, energetikai felújítás keretében az ablakok cseréje valósult meg. Majd 2023/2024-ben a teljes villamoshálózatot felújították az intézményben. Az Okostanterem programnak köszönhetően pedig egy tanterem teljes felújítása valósult meg,

Óvoda

Az Óvoda székhelye Császárr, Kossuth u. 120. szám alatt található (484 hrsz). Az óvoda 3, korcsoportos csoporttal működik. Az épület felújítása 2022-ben fejeződött be. A Császárr Nyitnikék Óvoda 2013. szeptember 1-től, a Kistérségi Társulás felbomlása után a helyi önkormányzat fenntartása alá került, önálló intézményként működik. Az óvoda 3 csoporttal, növekvő gyermeklétszámmal üzemel, fogadni tudja a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekeket is. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a gyermeklétszámot, a jogi szabályozást, valamint a normatívákkal kapcsolatos pénzügyi szabályozást, és annak megfelelően kell meghatározni a csoportok számát.

Bölcsőde

A bölcsőde székhelye Császár, Kossuth u. 120. szám alatt található (484 hrsz), 2 csoporttal működik. Az épület építése 2024-ben fejeződött be.

Egészségház

Az önkormányzat a kötelező egészségügyi alapellátás keretében az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- háziorvosi ellátás,
- fogorvosi ellátás,
- iskola-egészségügyi ellátás (óvodában és bölcsődében is),
- szűrővizsgálatok szervezése.

Az önkormányzat létrehozott egy Egészségházat, melyben a megfelelő belső átalakítások után helyet kapott a háziorvosi rendelő, fogorvosi rendelő (új fogorvosi székkel és kezelőegységgel) és a védőnői szolgálat, ez utóbbi az orvosi ügyelettel állami fenntartásba került. A rendelések és szolgáltatások így egy korszerűbb épületben valósulhatnak meg (Császár, Kisfaludy u. 3.)

Az egészségügyi alapellátás keretében helyettesítő háziorvos van, aki heti 3 alkalommal látja el a felnőtteket és gyermekeket egyaránt. A fogorvosi ellátás a felnőtteknek és gyermekeknek minden munkanapon biztosított. A védőnői alapellátás a községben működik, a mai kor igényeinek megfelelő tárgyi környezetben és színvonalon. A védőnők szakmai irányítását a megyei jogú városok kórházai látják el 2023-tól, Császár esetében ez a tatabányai Szent Borbála Kórház. Mindhárom szolgáltatás az Egészségházban kapott helyet, mely a falu központjában található. A községben egy gyógyszertár működik, amit a tulajdonos felújított, így jobb színvonalon elégíti ki a lakosság igényeit. A különböző szakrendelések a kisbéri Batthyány Kázmér Szakkórházban széles körben biztosítottak, ugyanitt magas szintű rehabilitációs ellátás, valamint krónikus osztály működik.

Gyógyszertár

A településen önálló gyógyszertár működik, Császár, Kossuth L. u. 116.

Védőnői szolgálat

Heti 2 órában az egészségházban kapott helyet, Császár, Kisfaludy S. u. 1.

Közösségi színtér

A helyi közösségi színtér a Váci M. u. 1. szám alatt működik. Közösségi ház felújítása szintén pályázat útján valósult meg, melyből a festést, a színpad felújítást és a nagyterem sötétítését valósította meg az önkormányzat. Cél, hogy a különböző korosztályok, különböző érdeklődésű fiatalok, felnőttek, civil szerveződések egyaránt találjanak maguknak helyet és programot.

Az önkormányzat a lehetőségéhez mérten támogatja az önszerveződő civil szervezeteket, együttműködik a rendőrséggel, a polgárőrséggel és a tűzoltó egyesülettel.

Civil szervezetek:

- Császár Községért Alapítvány
- Wohlmuth Ferenc Alapítvány
- Császári Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Császári Sportegyesület

- Császár Község Polgárőr Egyesület
- Császári Horgászegyesület
- Császári Gazdák Vadásztársasága

Önkormányzati Hivatal

Az Önkormányzat épületének részleges felújítása történt meg 2014-ben, fűtése korszerűsítése 2020-ban történt.

Posta

Posta a településközpontban működő vegyesboltban működik, minden munkanapon.

Általános iskola

Közösségi ház

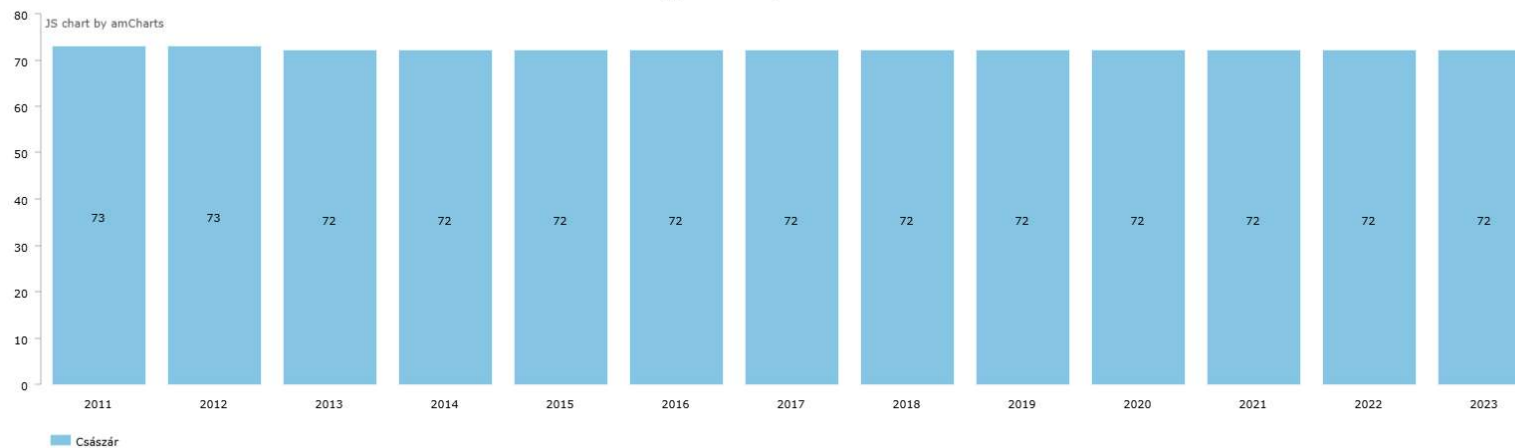

Óvoda

Óvodai férőhelyek (fő)

Forrás: KSH - Központi Statisztikai Hivatal

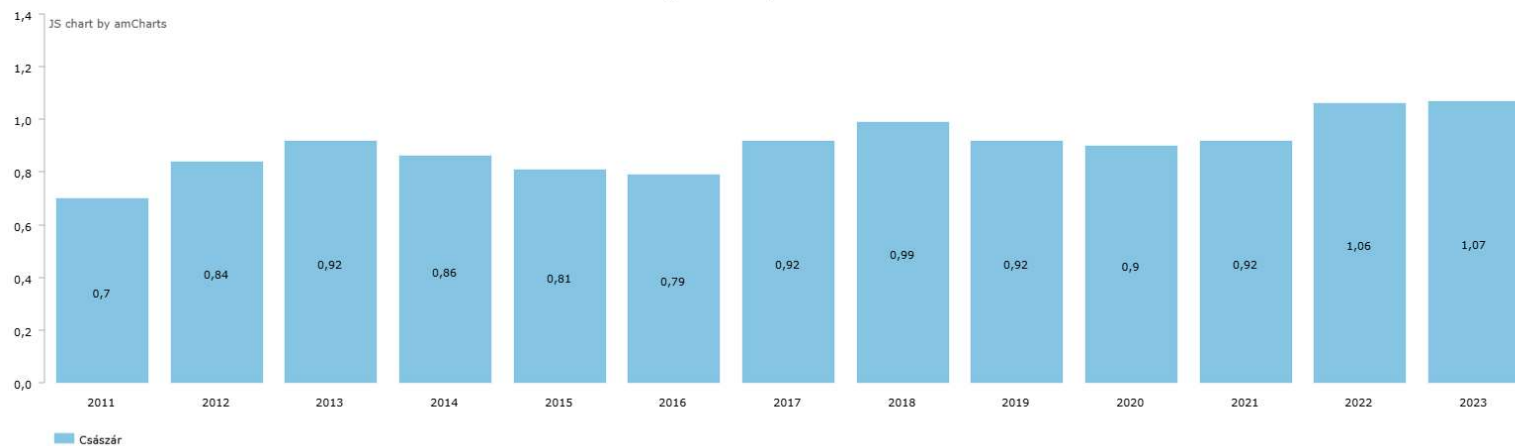
(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Óvodába beírt gyermek, egy működő férőhelyre (fő)

Forrás: TEIR mutatók

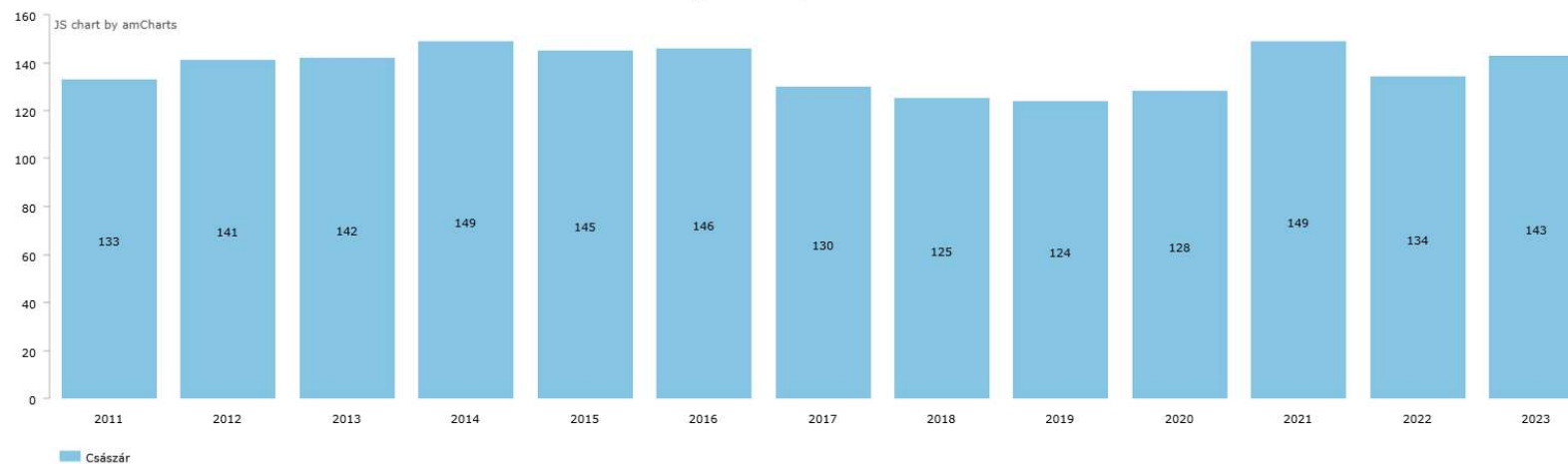
(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Általános iskolák átlagos tanulólétszáma (fő)

Forrás: TEIR mutatók

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Helyi Esélyegyenlőségi Program

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Császáz Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorúlnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunka helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A tartós munkanélküliek közt magas az alacsonyan képzettek, illetve szakismeret nélküliek aránya	A tartós munkanélküliek számára piacképes szakmák megszerzésének támogatása információnyújtással, szervezéssel
Gyermekek	A járásban csupán korlátozott kapacitással megoldott az óvodáskort még el nem ért, értelmileg sérült gyermekek korai fejlesztése. Iskola- és óvodapszichológiai ellátás nem biztosított a községben	Korai fejlesztés igénybevételének elősegítése Iskola- és óvodapszichológiai ellátás megszervezése
Idősek	A nyugdíjkorhatárhoz közeli munkanélküliek elhelyezkedése nehezített	A nyugdíjkorhatárhoz közel álló munkanélküliek számára előny biztosítása a közfoglalkoztatás során
Nők	Magas a látencia a családon belüli erőszakkal kapcsolatban	Családon belüli erőszak megelőzése
Fogyatékkal élők	A községben fogyatékkal élők foglalkoztatására szakosodott munkahely nincsen, alkalmazásuk a helyi közintézményekben, cégeknél esetleges.	Munkahelyteremtés fogyatékkal élők részére
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Gyermekeket egyedül nevelő nők helyzete, anyagi és egzisztenciális, valamint lakhatási problémáik Szakosított egészségügyi szűrővizsgálatok helyben csak korlátozott időtartamban érhetők el.	Gyermekbarát munkahelyek teremtése, kialakítása, ilyen munkahelyek támogatása, fejlesztése, bölcsődei-óvodai szolgáltatás kiterjesztése erre a speciális helyzetre. Szűrővizsgálatok helyi elvégzésének évenkénti megszervezése

Jövőkép

Továbbra is olyan településen kívánunk élni, ahol nem fordul elő hátrányos megkülönböztetés.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénység felé sodródó személyek minden szükséges segítséget megkapjanak az emberhez méltó és mai kor igényeinek megfelelő életkörülmények kialakításához/fenntartásához.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek megfelelő testi, szellemi, pszichés és erkölcsi fejlődésének biztosítását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök sajátos igényeire és szükségleteire, és igyekszünk számukra a szükséges segítséget megadni.

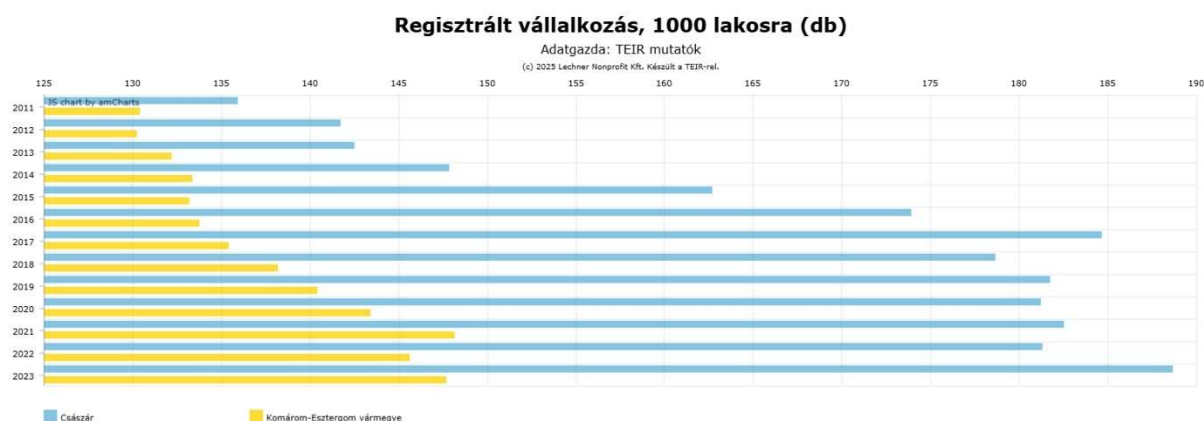
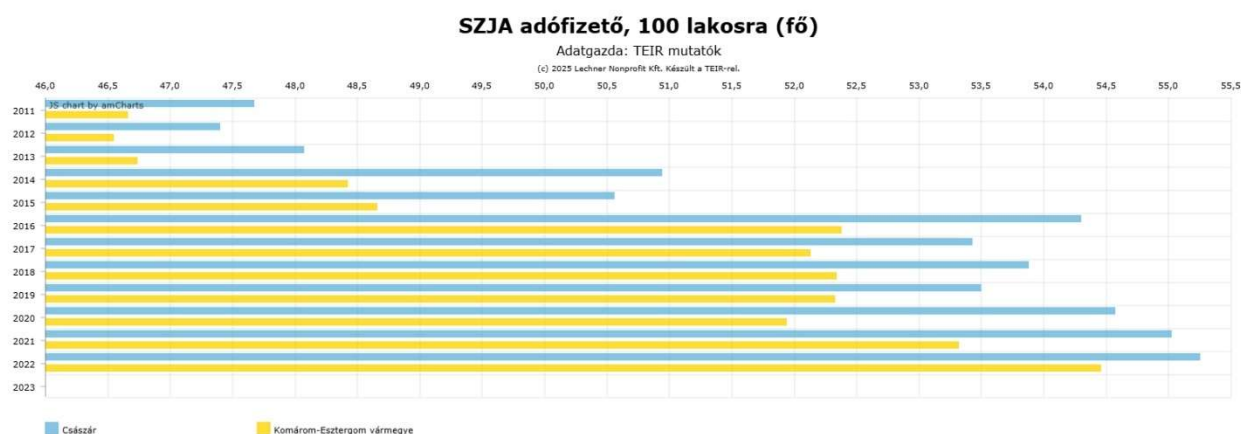
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a családon belüli erőszak megszüntetését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők részére is élhető tárgyi és infrastrukturális környezet biztosítására.

1.7 A település gazdasága

Adófizetők aránya (százalék)

SZJA alapot képező jövedelemmel rendelkezők száz állandó lakosra vetített száma.

A fenti mutatókban jobban áll a község, mint a vármegye.

A mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások száma sokkal nagyobb arányú, mint a teljes vármegyében, ezzel szemben az iparban és szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások száma a vármegyében erősebb; ez is mutatja, hogy a településen inkább az agrárszektor van túlsúlyban a vármegye túlnyomórészt ipari, szolgáltatási szektor fölényével szemben.

A községbeliek számára kevés helybeni munkalehetőség. A településen a legnagyobb foglalkoztatók a Császári Pékség Kft., Vincze és Társa Kft., Csuta Kertészeti Kft., Pataki Kertészeti Kft., Majer Kertészet. Továbbá még foglalkoztatnak a helyi mezőgazdasági

vállalkozók is. A munkavállalók a környékbeli üzemekbe, Kisbér, Mór, Oroszlány, Komárom, Tatabánya és környékén található ipari parkok üzemébe járnak el dolgozni.

A munkaerő mozgását a közösségi közlekedés egyre kevésbé (gyakorlatilag egyáltalán nem) teszi lehetővé, a Tatabánya, Mór, Komárom irányába járó vállalati munkásjáratok azonban jórészt megoldják. Kisbéren elérhető a Kisbéri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, mely mind az információáramlás, mind az esetleges képzési programok szempontjából nagyon szerencsés adottság.

1.8 Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

A falu saját bevételi forrásának növelése korlátozott. A bevezetett helyi adók mértékét évente szükséges felülvizsgálni és a törvényi lehetőségek figyelembevételével esetenként annak növeléséről dönteni. Fontos pénzszerzési forrás a pályázatok benyújtásával elnyerhető összeg → kiemelt feladat a pályázati lehetőségek figyelése, megfelelő pályázatok készítése. Fő célkitűzés, hogy valamennyi területen a jelenleginél gazdaságosabb működtetést érjünk el. Sok esetben javítani kell a lakossági szemléleten is. Elvárás, hogy az intézményrendszer legalább a jelenlegi színvonalon működjön tovább.

Császár Község Önkormányzatának alapvető célja – a felsőbb szintű területfejlesztési koncepciókkal összhangban – a településen élő emberek életkörülményeinek javítása, ami megegyezik a községben jelentkező igények fejlesztésének megcélzásával. Egy település komfortfokozatát és az ott élők komfortérzetét a település fejlettsége és a településüzemeltetés korszerűsége határozza meg.

Az intézményellátottság alapfokon biztosított, a felsőfokú és középfokú intézményellátást Kisbér, Oroszlány és Tatabánya biztosítja. Az intézmények a faluközpontban helyezkednek el.

Az önkormányzat intézményei: Óvoda, Bölcsőde, Kultúrház, Egészségház

A települési önkormányzatokkal létrehozott társulások felsorolása és a társulásokra átruházott hatáskörök

- Kisbéri Közös Önkormányzati Hivatal Megállapodása,
- Kisbéri Kistérségi Önkormányzatok Társulása
- Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás

A képviselő-testület együttműködési megállapodásainak jegyzéke

1. Helyben működő civil szervezetekkel kötött együttműködési megállapodás.

Közösségi élet színterei

Egyházi programok (református és katolikus)

- misék, lelki gyakorlatok

Sport rendezvények (Önkormányzat és a Császári Sportegyesület szervezésében)

- labdarúgás, családi sport napok

Prevenációs programok (Védőnői Szolgálat és az önkormányzat szervezésében)

- szűrőnapok, felvilágosító és egészségvédelmi előadások
- véradás lebonyolítása

Kulturális programok (Könyvtár, Kultúrház, önkormányzat)

- kiállítások, búcsú, előadások
- kézműves foglalkozások, ünnepekre való készülődés, gyermekprogramok,
- gyermek előadások,
- Falunap, Adventi ünnepségsorozat, Mikulásnap
- Szakkör rendezvények

A lakosok információhoz való jutása az önkormányzat és a szervezetek honlapján, azok közösségi internetes oldalán, valamint szórólapokon, plakátokon keresztül valósul meg.

A településen működő és tevékeny civil szervezet némelyike saját bevételeiből, pályázati és/vagy önkormányzati támogatásból tartja fenn önmagát és szervezi mindennapjait, programjait, és nyújtja szolgáltatásait.

A helyi könyvtári szolgáltató hely a KEVM-i Könyvtár és Községi Tér szakmai és anyagi támogatásával működik. A könyvtár közreműködik és segítséget nyújt számos program szervezésében, ünnepségek lebonyolításában.

Nemzetiségi önkormányzat a településen nem működik, más települések nemzetiségi önkormányzataival sem működik együtt.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A közfoglalkoztatás körében az önkormányzat évek óta igyekszik foglalkoztatni a munkaerőpiacon legesélytelenebbnek tűnőket, a mindenkori költségvetési támogatás függvényében. A település részt vesz a közmunka programban, mely az elmúlt időszakban sokat változott.

1.9 Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

Településszerkezet

Belterület

A belterület gerincét a Tatabánya-Kisbér út alkotja, mint a település főutcája, erre kapcsolódnak a keresztutcák, majd a déli településrészben a Kossuth utcával párhuzamos lakóutcák.

A belterület szinte teljes egészében lakóterület, a Kossuth utcától É-ra fekvő településrészben igen hosszú, több száz méteres telkekkel, de a település peremén - a Petőfi és Ady utcában is

jellemző a nagy telekmélység és a házikert használat. A hatályos településszerkezeti terv az önálló helyrajzi számú beépítetlen belterületi házikerteket általában kertes mezőgazdasági övezetbe sorolta, mivel sem kellő feltárásuk, sem közművesítettségük nem megoldott, ezért lakótelekként használatuk nem javasolható. (Ezt a mérsékelt lakótelek igény sem indokolja.)

A település központját a Kossuth u. – Kisfaludy u. találkozásánál településközponti vegyes területfelhasználásba sorolja a hatályos terv. A községet kiszolgáló intézmények – Polgármesteri Hivatal, orvosi rendelő, posta takarékszövetkezet, rk. templom, óvoda - de a kereskedelem és vendéglátás legtöbb létesítménye is itt található. A település többi – távolabb fekvő - részein csupán elszórva jelenik meg egy-egy kisebb üzlet vagy italbolt. A településközponttól nem messze, de attól mégis kissé különállva helyezkedik el a református templom és a hozzá kapcsolódó létesítmények. Az általános iskola és a művelődési ház a faluközpont déli nyúlványa, jó adottság a kettő közelsége, valamint a kultúrházhoz csatlakozó közpark/sportterület.

Nagyobb méretű közterületi zöldterület kettő található a községben.

A belterületen lakóutcák találkozásánál több kisebb - többnyire háromszög alakú – teresedés is kialakult, ezek megtartása és zöldfelületi rendezése, utcabútorozása kedvezően befolyásolná használhatóságukat és a településképet is.

A településnek sajátos területfelhasználása és karakter-eleme az Ady utcai présházsor. Megtartása, a kialakult építészeti értékek megőrzése, karakterének változatlanul tartása a települési értékvédelmen túl a borturizmus kialakíthatóságának is feltétele.

Gazdasági terület a belterületen kevés van, csupán a vasútállomás térségében a település K-i végén néhány telephely. A nagyobb kiterjedésű gazdasági területek a külterületen, a vasúttól É-ra találhatók.

Belterületi erdő nincs, a belterületet délről határoló erdők már külterületi helyrajzi számmal rendelkeznek.

Éles területfelhasználási konfliktusok a belterületen nem jelentkeznek, de a területhasználat intenzitása meglehetősen alacsony. Nem kevés a beépítetlen lakótelek, nagy – szinte alig használt – tömbbelsőik vannak és a hosszú telkek nagy része is kevésbé hasznosított. Így Császár rengeteg belterületi tartálékkal rendelkezik, azaz a lakóterületi és intézményfejlesztések számára nem szükséges a belterület további növelése, az igények a jelenlegi belterületi határokon belül kielégíthetők.

Külterület

A település teljes közigazgatási területe jelenleg közel 6781 ha, amelyből 170 ha belterület, 6611 ha (96,5 %) külterület.

A táj képét legszembevetőbben a domborzati adottságok mellett - ma már - az emberi tevékenység, vagyis a területfelhasználás határozza meg. Császáron a település harmonikusan illeszkedik a tájba, és a tájhasználat is illeszkedik a változatos felszíni formákhoz. Az ember tájalakító tevékenysége során ugyan folyamatosan változott a táj képe, azonban az utóbbi

párszáz év rohamos technikai fejlődése ellenére a mai tájszerkezet hasonlít a 200 évvel ezelőttire.

A külterület déli részét nagy összefüggő erdőterületek foglalják el. Az erdőszültség 44 %-os, ami sokkal magasabb az országos 19,6 %-os átlagnál.

A kivett területek felét teszi ki a belterület, a másik 3,5 %-ot az egyéb külterületi beépítésre szánt (főként gazdasági) területek, agyaggödrök és a volt zártkertek alkotják. A zártkertek a belterület közelében helyezkednek el, nagyobb részüket hétvégi házas üdülőterületként és kiskertként hasznosítják.

Nagy hagyománya van Császáron a szőlő- és gyümölcsstermesztésnek is, bár a művelési ág területi aránya csaknem felére esett vissza. A belterületi préházak között néhány igen szép és régi is fennmaradt. A külterületi, korábban TSZ tulajdonban lévő szőlőültetvények egy részét nem művelik, a belterületről északnyugatra hatalmas felhagyott szőlőtáblák húzódnak.

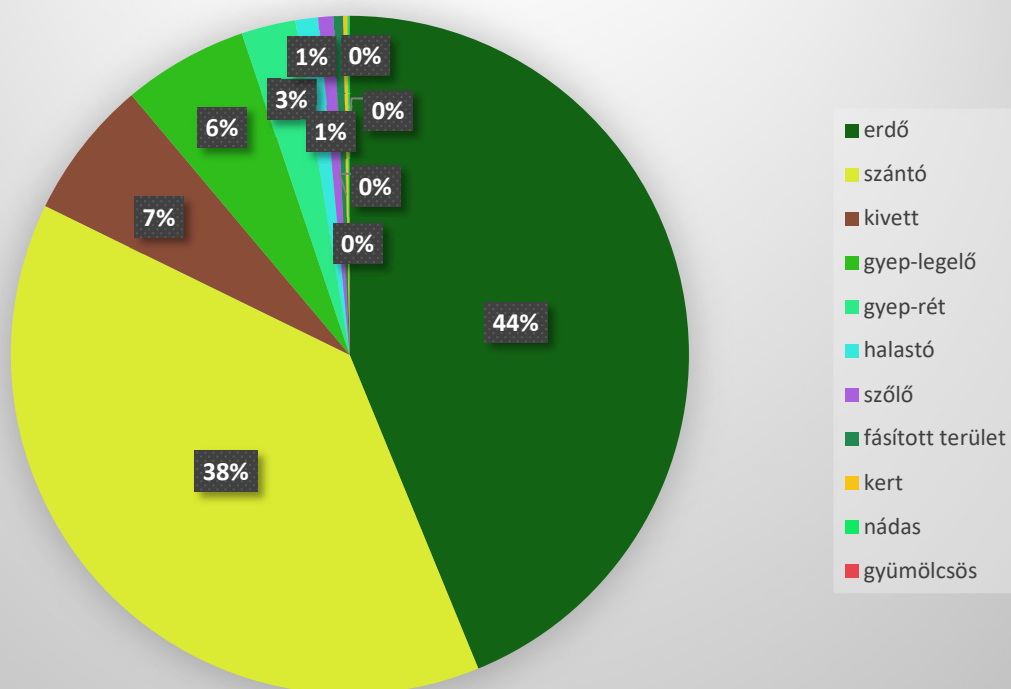
Részben a fent említett szőlőterületek, részben volt zártkertek, valamint szántók foglalják el Császár kiváló termőhelyi adottságú részeit, a belterületről északnyugatra. További szántóterületek fekszenek a belterületről északra és keletre is, tehát a 38 %-os részarányú szántóterületek zömében a település északi – vízerózióval nem veszélyeztetett - részét fedik le.

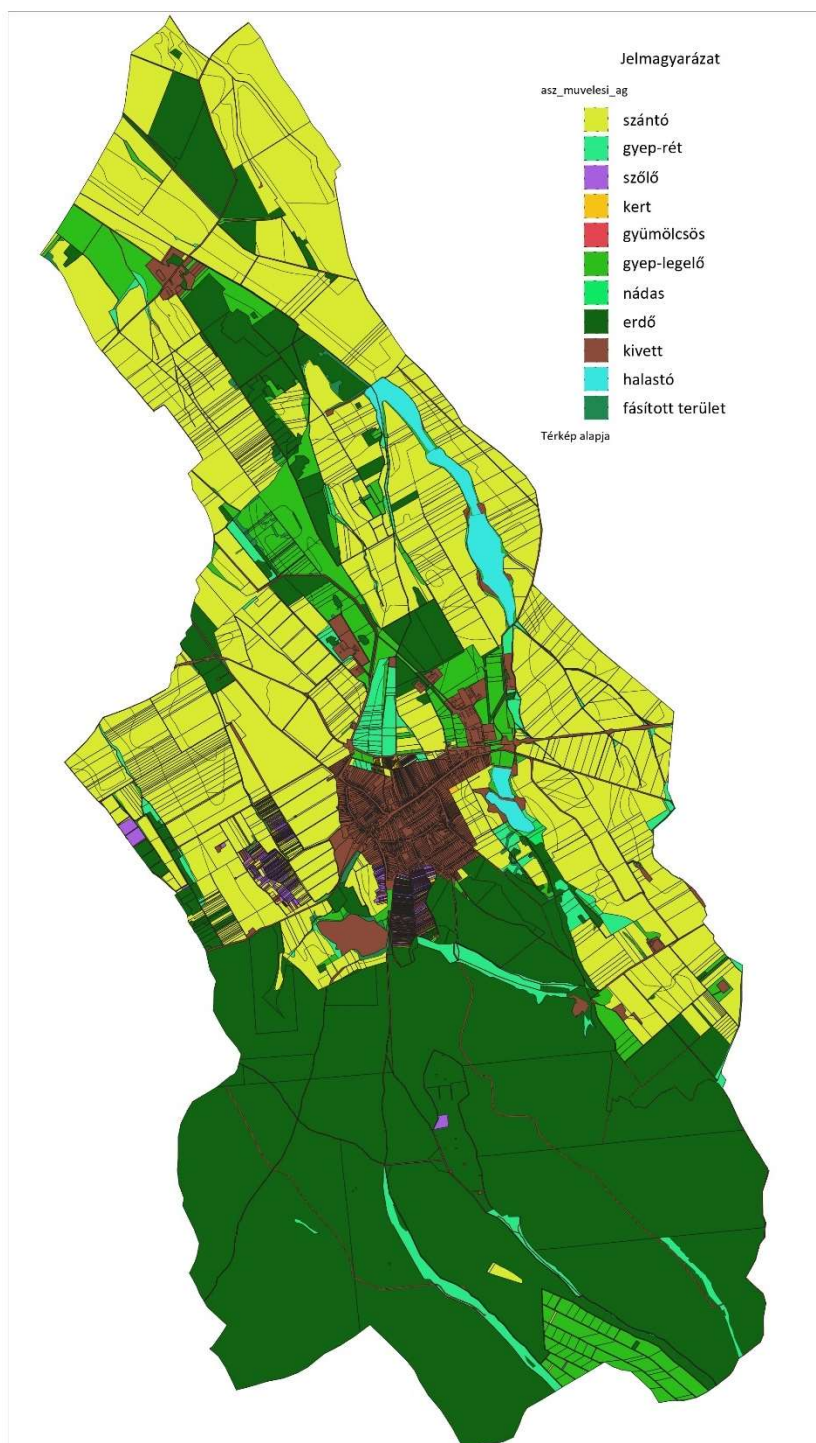
A gyepek aránya 9 %, ami az elmúlt 100 évre visszatekintve csökkenő tendenciát mutat. A vízfolyások menti nedves területeket rétek foglalják el, az állattartó telepek környékén és egyéb nagyobb összefüggő gyepek területeken a földhivatali nyilvántartás szerint legelők találhatók.

Császár területe vízfolyásokkal erősen tagolt, főként észak-déli irányban. Vízfolyásai tavakat is formáltak a külterület keleti részén, amelyeknek mai képéhez az emberi tevékenység is hozzájárult. Halastó-rendszert alakítottak ki, amely magántulajdonban van. A községi tó horgásztóként funkcionál. A Mező-tó már nem tó, nyílt vízfelülete nincsen.

A külterületen - a gazdasági területeken kívül – csak elszórtan jelenik meg beépítés, lakóterület nem jellemző.

Császárr település művelési ágak szerinti megoszlása (2024)

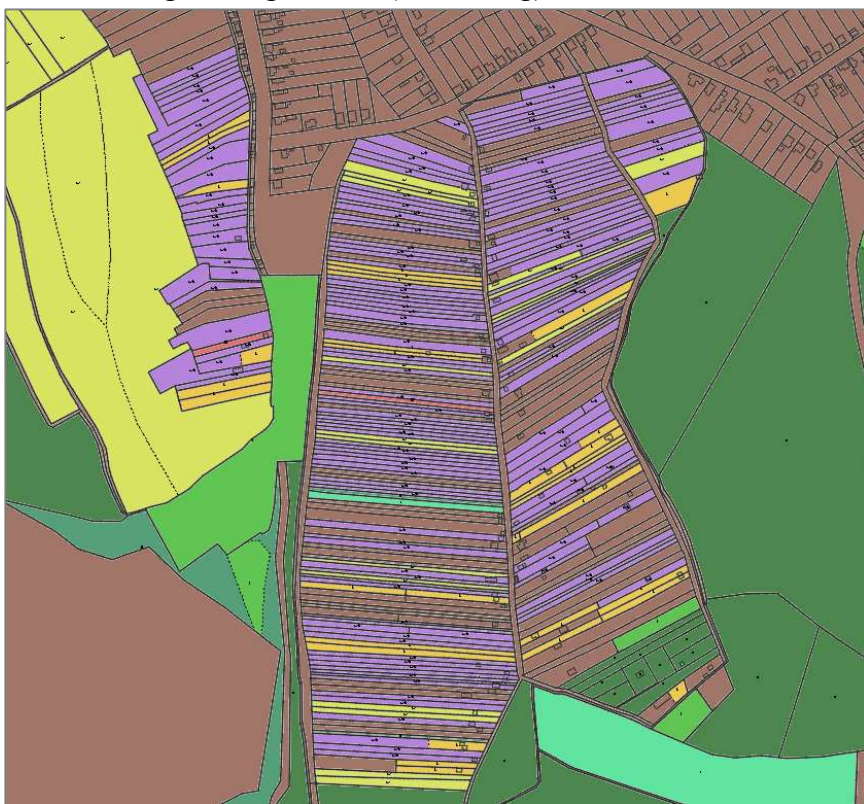

Művelési ágak: külterületen a szántók és erdők dominanciája szembetűnő, amelyet csak északkeleten vált fel az erdők-legelők keveréke. Érdekesség még a mezőgazdasági kertes területeken a szőlő-gyümölcsös-kert művelési ágak váltakozása.

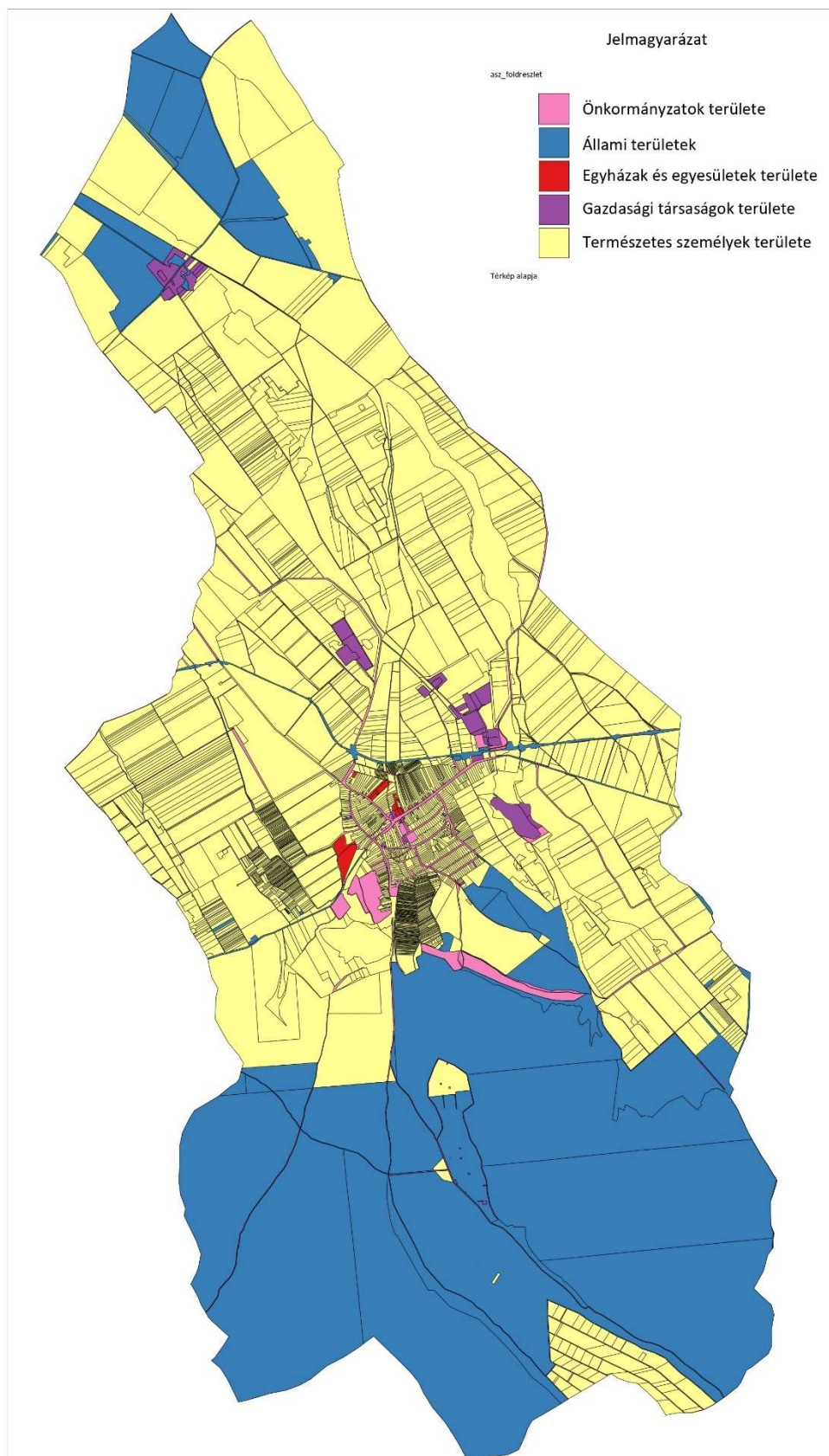

Kertes mezőgazdasági terület (Márkustag)

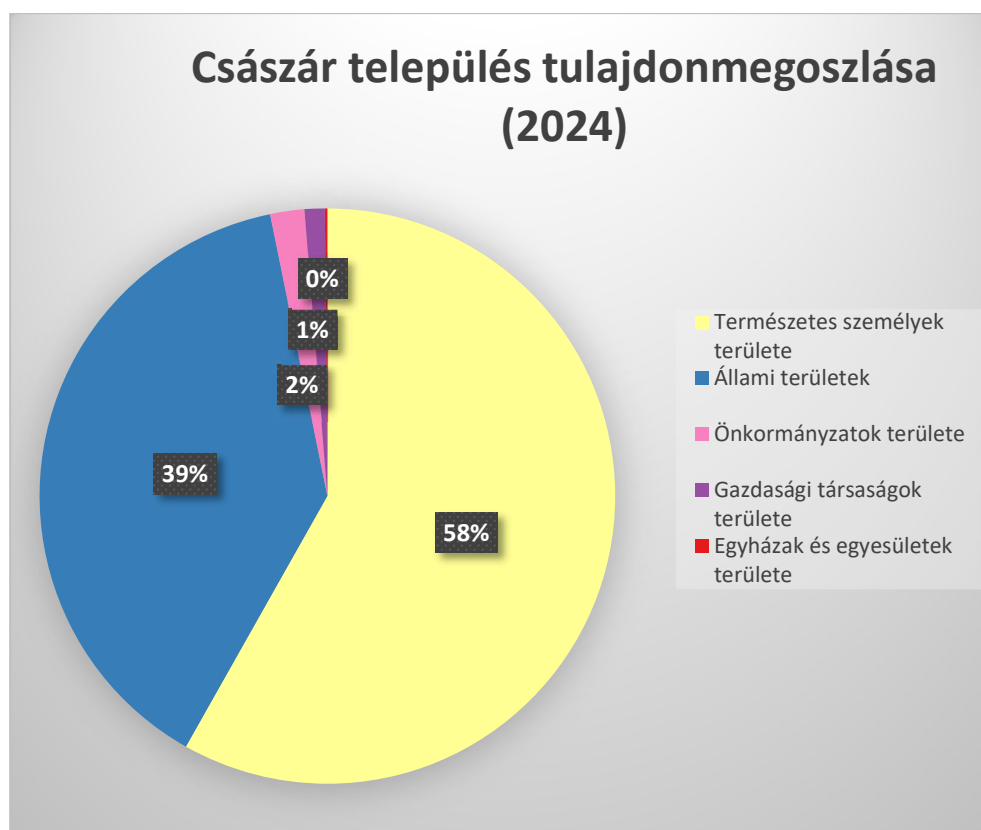

Kertes mezőgazdasági terület (Újszőlő)

A kertes mezőgazdasági területeken a szőlő (lila) művelési ág dominál, ugyanakkor megjelenik a kivett (barna), kert (narancssárga), és szántó (citromsárga) művelési ág is.

Tulajdonviszonyok; szépen kirajzolódik az állami és önkormányzati utak rendszere, az egykori vasútvonal, illetve az állami erdő a déli külterületi részen. Az önkormányzat a központi belterület közelében több nagyobb külterületi földrészlettel rendelkezik. Az egyházi tulajdonú földrészletek (temetők, templomok környezete) pontszerűen helyezkednek el.

1.10 Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

Településtörténet

A falu területe – a régészeti leletek alapján - már a kőkorszakban is lakott volt, de találtak római és avarkori leleteket is.

Első írott említése egy 1233-as oklevélen található. 1418-ban Chazar néven szerepelt, a plébánia anyakönyvében pedig még később is Caesarea Pannonia-ként. 1529-ben a törökidőszak következtében elpusztult. 1622-től református magyarok kezdték benépesíteni, de a falu az 1645-ös földrengésben ismét elpusztult. A 17. század második felében az Esterházy gróf ágának birtoka lett. Ekkor népesült be újra. Katolikus temploma 1742-ben, a református 1784-ben épült. 1843-ban és 1861-ben a község nagy része leégett. A település közelében volt hajdan egy Apostag nevű falu, amelynek köveit megtalálták.

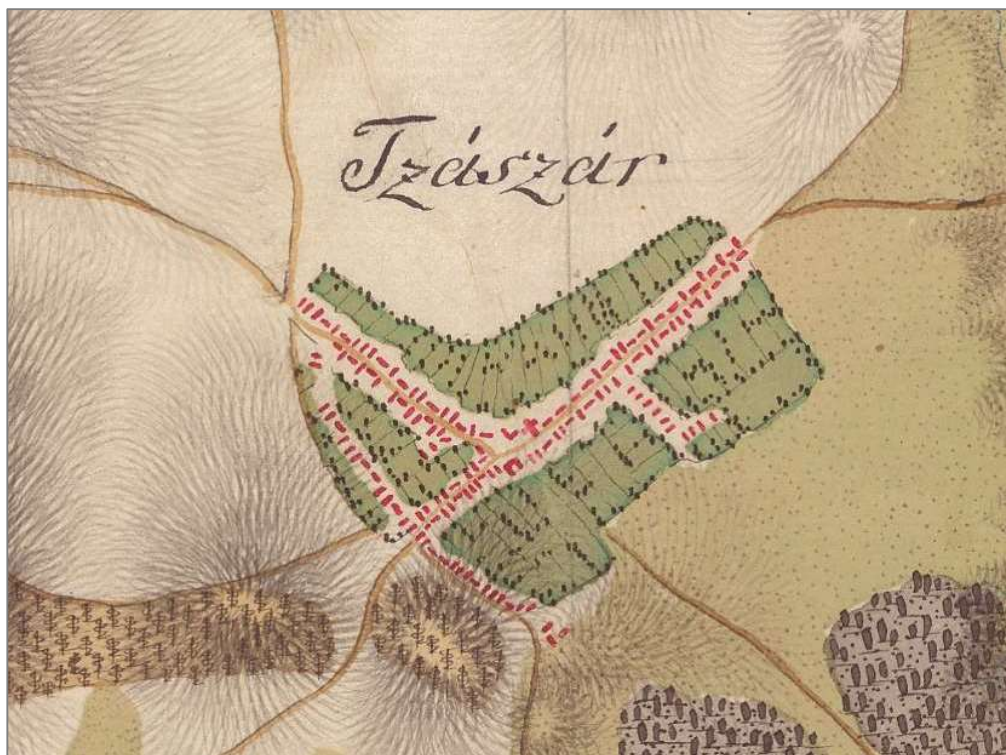
Az 1796-os, Vályi András féle ismertetés megemlíti, hogy „Ura Gróf Eszterházy Uraság, lakosai katolikusok”, és ismerteti a földek minőségét.

Fényes Elek 1850-es években készült leírásából megtudjuk, hogy: „Több apró tavain kívül említést érdemel az Örvénytő egykereű malmával, a Kendertő mély vizével. A többi tavakból 4 már lecsapoltatván, rétté szárított s csak erős feltöltései látszanak.” Dicséri a falu fekvését, és megjegyzi „az erdőről, hogy igen sok rész-elnevezései vannak, melyek megannyi néprege tárgyai”.

A Kopaszhegy alatt jelöli meg a hajdani Apostag falu helyét, ahol épületromok találhatók. A lakosok nagy része református, kevesebb katolikus, néhány evangélikus, zsidó és óhitű. „F. u. gr. Eszterházy Miklós”.

A lakosság évszázadokon keresztül mezőgazdaságból élt. A két világháború között – a mezőgazdasághoz kötődő - vízi- és gőzmalom képviselte az iparosodást, valamint a környékbeli építési igényeket szolgáló téglagyártást. A termelőszövetkezet 1948-ban alakult, de a rendszerváltás után gazdasági társaságokra esett szét. A település külterületén borkombinát és élelmiszeripari létesítmény is működik.

A falu útmenti településként alakult ki. Központja utak elágazásában jött létre.

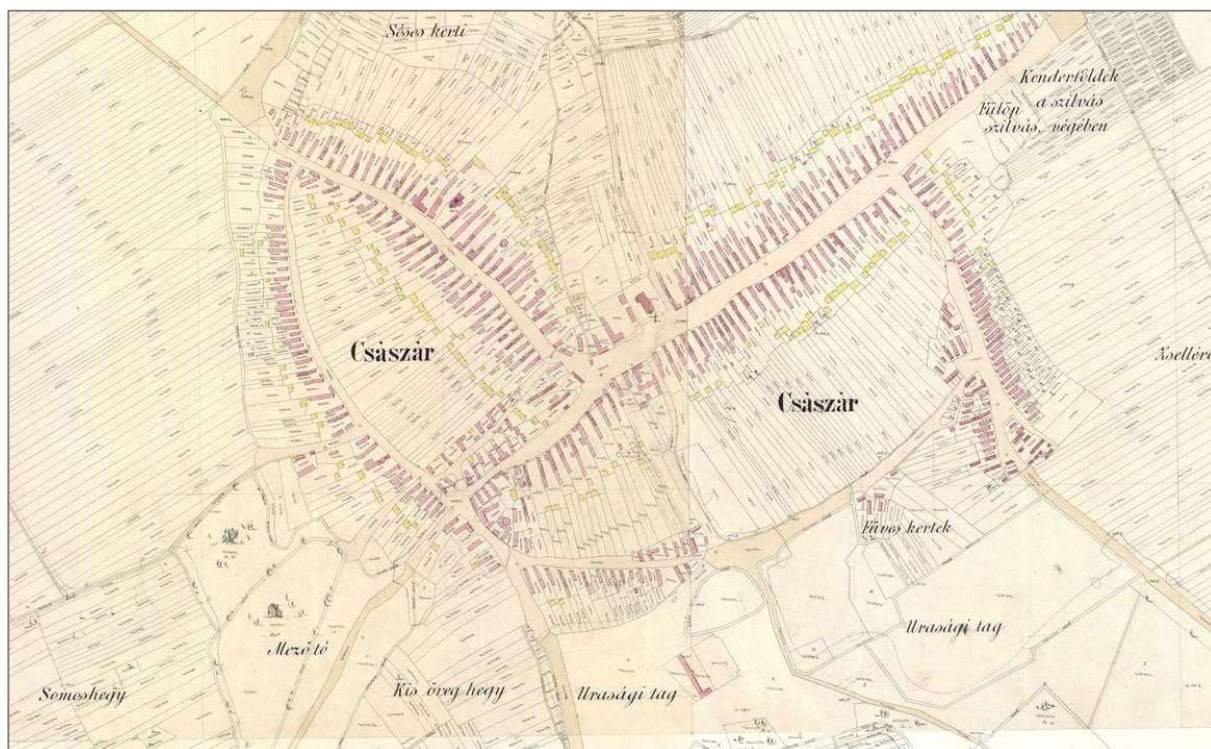
I. katonai felmérés (1783)

II. katonai felmérés (1847)

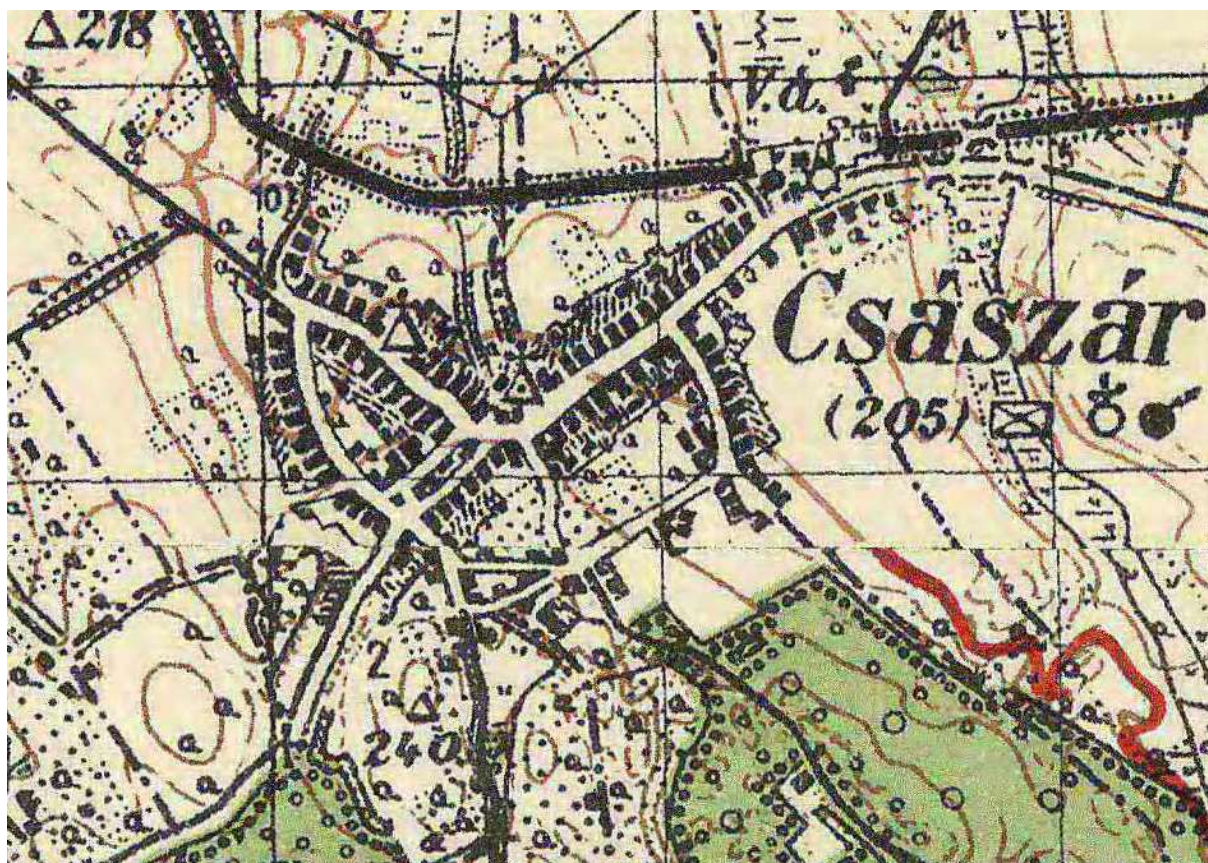
A II. katonai felmérés az 1847-ből való. Határozottan megjelenik a Petőfi Sándor utca, egyoldali beépítéssel, a végén elágazással. Látható a templommal szembeni, dél felé futó íves Iskola köz, amelybe betorkollik a déli oldalán beépített Dózsa György utca. Ez a beépítés a torkolat előtt megszűnik, és itt az átellenes oldalon látható néhány ház. A telkek jóval kisebbek, mint az előző térképen. A Dózsa György utca melletti telekvégek már kirajzolják a később nyitott (mai Sallai Imre) utca vonalát. Ettől délre kisebb utak elágazásánál körülhatárolt egységben nagyobb épület látható.

Az Ady u. és Kossuth u. találkozásánál, valamint a kelet felé kivezető út mellett gémeskút áll.

Kataszteri térkép (1886)

Az 1886-os térképen a mai Dózsa György utca már hangsúlyosabban jelenik meg, a telkek és a beépítések jobban kirajzolódnak.

Katonai felmérés (1941)

A község szerkezete – néhány, az utóbbi évtizedekben nyitott utca kivételével – megőrizte a természetesen kialakult jellegét. A „nőtt” falu szabálytalan utcahálózatából adódóan keskeny, nagyrészt mély telkek jöttek létre. A régi utcák torkolatánál érdekes teresedések, és sokszor egészen kis telkek alakultak ki. A mai térképen a történelmi utcákra futó telkek udvarvégein jelölt határ nagyjából megfelel a régi telekhatároknak. Szabályosabb telekosztást csak az utóbbi évtizedekben nyitott utcák mentén találunk. A hosszú, keskeny telkek eredményezték a telekhatárra épített fésűs elrendezésű házakat és folytatásukban a gazdasági épületeket. Sok helyen találunk azonban a főépülettel szembeni oldalra, a másik telekhatárra épített nyárikonyhát, raktárépületet, pincét, górért, füstölőt. Több telken a belső udvart az oldalsó telekhatárra merőlegesen állított pajta zárta le (itt lehetett régen a telek vége). Az utcára néző házak általában kis előkertben állnak, ritkán az utcavonalon, de íves vonalvezetésű utcában néhol fűrészfogasan. Az udvari oldalon eredetileg csaknem mindenütt tornác futott végig, néhol még a melléképületek előtt is. Csak ritkán épült tornác nélküli szélesereszes ház. A tornácoszlopok téglából falazottak, négyzet keresztmetszetűek, gyakran egyszerű fejezettel ellátottak voltak. A tornácok zömmel mellvéddel készültek, de ha mellvéd nem volt, a tornácoszlopokat alul lábazattal díszítették. Találtunk azonban néhány helyen nagyon szép mellvéd nélküli köroszlopos tornácot is. A házak részben nyeregtetűsek, sima vagy csonkakontyos oromzattal, de gyakori errefelé a kontyolt tető is. A kontyolt utcai homlokzaton két fülszerű párkány fut végig az épület, illetve a tornác széléig (füles ház).

Az életmód változásával a lakással szemben támasztott igények is változtak. Ezért bővíteni kellett az épületeket. Ezt egyszerűbb esetben a tornácok részbeni vagy teljes befalazásával érték el.

Komolyabb, igényesebb esetben az épület elejét lebontották és helyére általában az utcával párhuzamos új épületszárnyat építettek hozzá, miáltal az épület „L” alakúvá alakult. Ebből a bővítési módból alakult ki az, hogy már az új épületeket is eleve „L” alakúra építették, ahol a tornác is „L” alakú. Az említett bővítéseknél előszeretettel alkalmazták az utcai szárnyon a „városias” manzard tetőt, a háromszárnyú ablakokat és városi családi házaknál elterjedt homlokzatzsínízt. A 20. század utolsó harmadában megjelentek az új tömegépítési termékei is.

Az udvarokban a gazdasági épületek (istálló, szén, tároló), pajták, górék eredetileg nagy gonddal, gyakran díszítve épültek. Különösen érdekesek a különálló füstölő épületek. Öröndetes, hogy a lakóépületek bővítésével, átalakításával ezek nagyrészt – mivel erre-arra még ma is használni tudják – megmaradtak. Azok a tulajdonosok, akik már nem a mezőgazdaságból élnek, a környező városokban dolgoznak, és lakhelyükön csak „lakhely”, az udvarokat kertekké varázsolták. Sok esetben ők is felismerték a szép melléképületek hangulati és használati értéket teremtő jelentőségét és felújítva megtartották azokat.

A község utcáinak folytatása mentén sok présház-pince található. Ezek is hozzátartoznak a falu összképéhez és történetéhez. A présházak között több megőrzésre méltó színvonalú is található.

A falu jövőbeni fejlődése során kívánatos a történelmileg kialakult jellegzetes épületeket és építményeket minél nagyobb számban gondozni és megőrizni, mert ezek érzelmi-hangulati értéke erősen növekszik. Vonatkozik ez az utcahálózatra és a beépítési módra is, különösen pedig a településben több helyen is kialakult spontán teresedésekre. Ezen – utca összefutásoknál – kialakult, többnyire háromszöges teresedések megtartása szükséges lenne.

Törekedni kell az utcaképek ritmusának, a beépítés sűrűségének, a házak tömegének, a telkek beépítési jellegének megtartására. Szerencsére számos olyan helyreállított lakóház van a községben, amely – ha az építészeti szerkezetei, részletei újak is – megtartották jellegüket, illenek a faluképbe. Ezek a példák mutatják azt, hogy szakszerű és gondos építészeti hozzáállással ki lehet elégíteni a mai lakásigényeket a régi házak felújításával is.

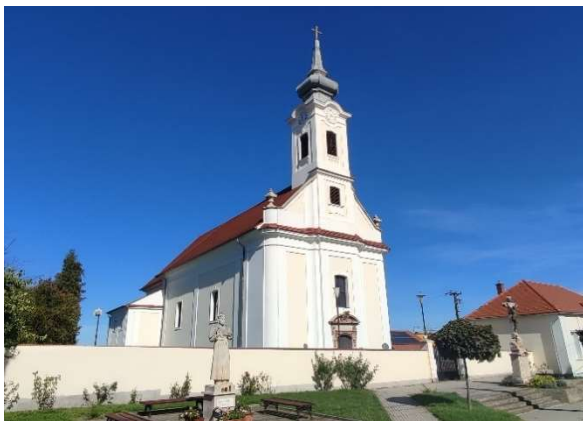
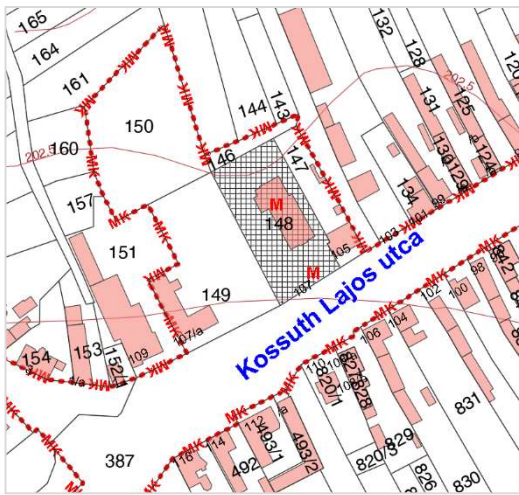
Rendkívül fontos hangsúlyozni azt, hogy a falu történelmi belterületén a beépítési vonaltól eltérő vagy emeletes, a környező beépítéstől jelentősen eltérő magasságú, tetőtér beépítéses, erkélyes ház ne épüljön.

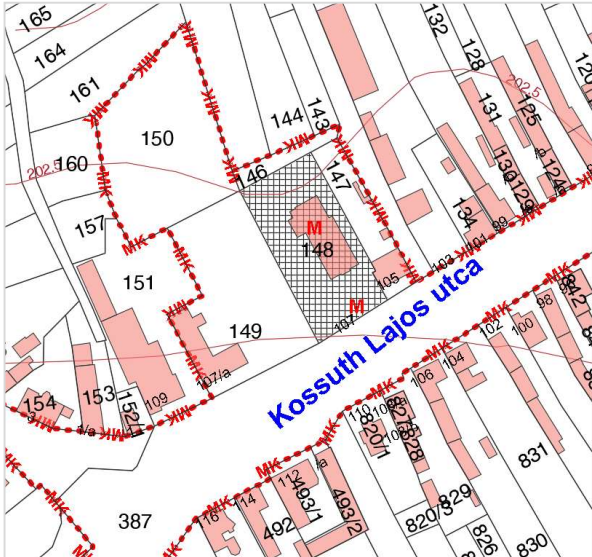
A védett műemléki értékek települési értékleltára

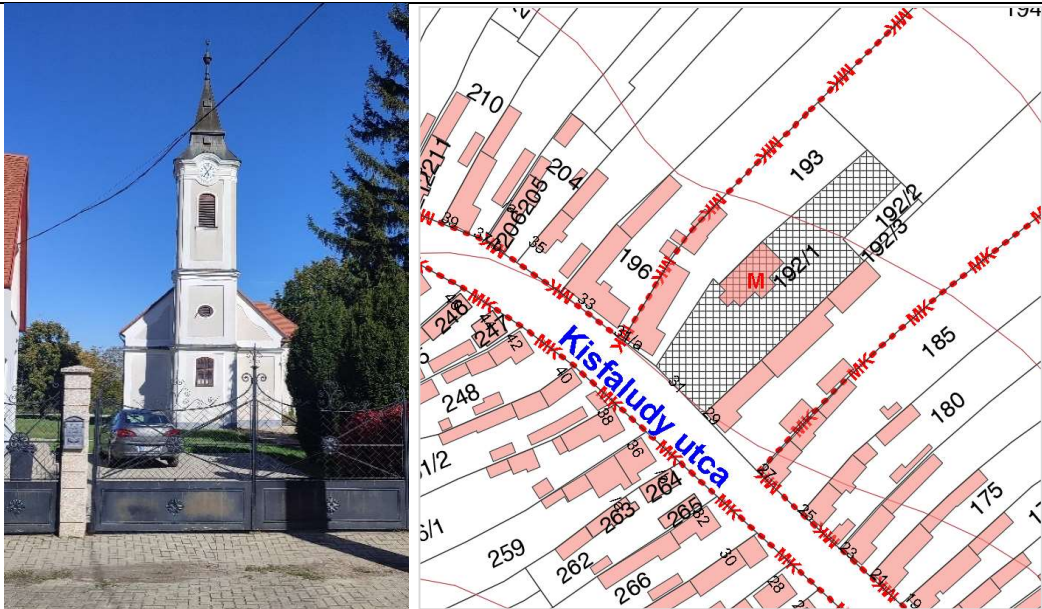
Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek Császár településen nem találhatók.

Védett műemlékek az alábbiak:

- Hrsz.: 148, R.k. templom,
- Hrsz.: 148, Kőkereszt,
- Hrsz.: 192/1, Ref. templom.

M1		R. k. templom	
Védelem módja:	Védett műemlék		
Helyrajzi szám:	148	Cím:	Kossuth L. u. 107.
Fotó/térkép:			
			
Ismertetés:			
A Fellner Jakab tervei alapján, 1771-1775 között épült műemlék császári Szent Péter és Szent Pál apostoloknak felszentelt templom a település főutcáján található. A berendezése és belső díszítése a teljes templombelső, az oltárképek és a freskók is, Stephan Dorfmeister, a 18. század neves művésze keze munkáját dicsérik. Az ő személye a kulcsa a harmonikusan egységes belsőnek. A templom védőszentjei Szent Péter és Szent Pál apostolok, így a díszítés az apostolfejedelmek életéből meríti témáját. A főoltárkép Péter és Pál apostol búcsúját ábrázolja, és különös módon, a mennyezeti freskóban folytatódik, amely az apostolfejedelmeket befogadó mennyszágot ábrázolja. Mindenkit ámulatba ejt a bárka alakú szószék Jézussal és Péterrel, és a kivetett hálóval, amely Európában is ritka kincs. A közelmúltban felújított épület már több évtizede műemlék. 2009. június 3-án éjszaka a Dorffmeister a főoltárképet, valamint a 4 mellékoltárképet elrabolták, barbár módon keretükből kivesztették. 5 év múlva kitartó nyomozás eredményeként a képek megkerültek. Ezután restaurálást követően 2015. december 19-én egy ünnepi szentmise alkalmával adták át, és a régi pompájukban láthatók a helyükön.			

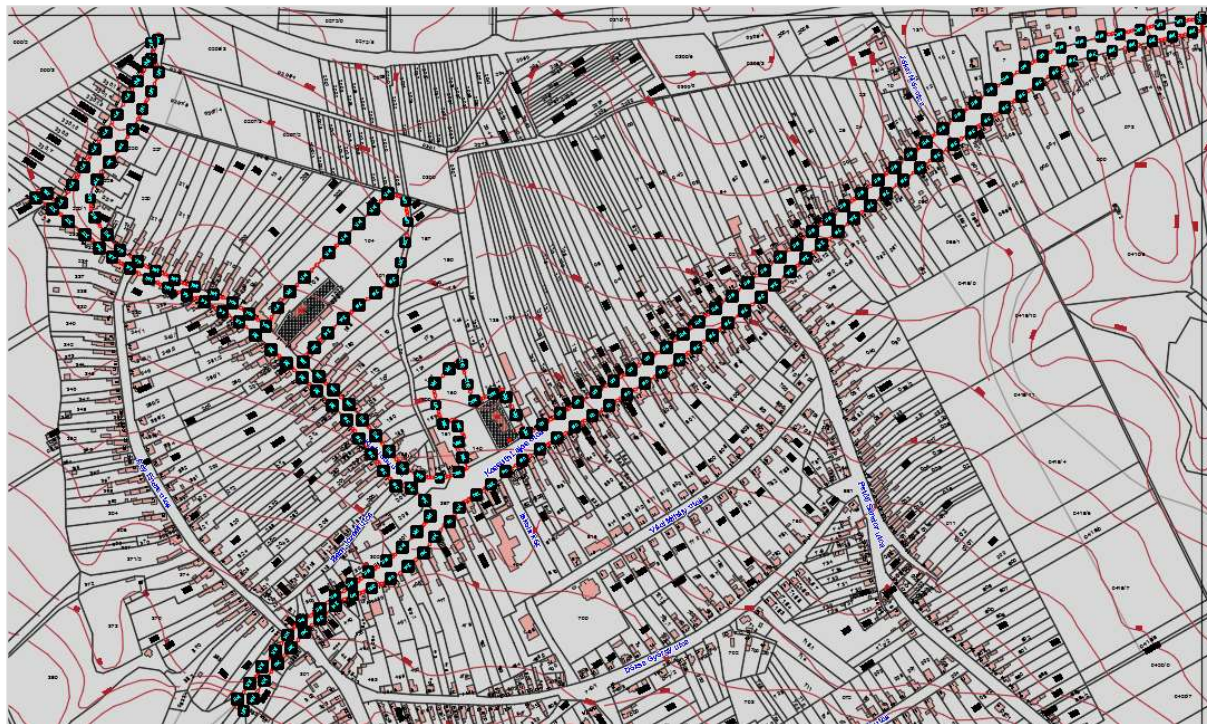
M2	Kőkereszt		
Védelem módja:	Védett műemlék		
Helyrajzi szám:	148	Cím:	Kossuth L. u. 107.
Fotó/térkép:			
 			
Ismertetés:			
Klasszicista kőkereszt, feszület, 1804.			

M3	Ref. templom		
Védelem módja:	Védett műemlék		
Helyrajzi szám:	192/1	Cím:	Kisfaludy utca 31.
Fotó/térkép:			
			
Ismertetés:			
A parkosított kert közepén, az utcavonaltól beljebb szabadon álló templom klasszicizáló, késő barokk stílusú építmény, egyenes záródású ablakokkal. A templom egyhajós, téglalap alaprajzú, kontyolt nyeregtetővel. A templombelső meghatározó színe a fehér és az arany, amely mind a szószék, mind a padok, mind pedig a Mózes szék és a 3 oldali fakarzat színezésében visszatér, egységessé téve így a teljes belső berendezést. Templomunk szerény ékessége az orgona, amely Szalai Gyula orgona építő munkáját dicséri, amely természetesen az évek folyamán felújításra került, és a két manuális hangszert elektromos orgonává alakították.			

Védett műemlék	Ex-lege műemléki környezete
M1 R.k. templom, hrsz.: 148	Hrsz.: 146, 147, 149, 150, 387
M2 Kőkereszt, hrsz.: 148	
M3 Ref. templom, hrsz.: 192/1	Hrsz.: 191, 192/2, 192/3, 193, 194, 229/1

A közeli elhelyezkedés miatt egy összevont műemléki környezet jön létre:

MK Két templom és kőkereszt ex-lege műemléki környezete	
Védett műemlék telke	Műemlék telkén kívüli műemléki környezet
Hrsz.: 148, 192/1	Hrsz.: 146, 147, 149, 150, 191, 192/2, 192/3, 193, 194, 229/1, 387

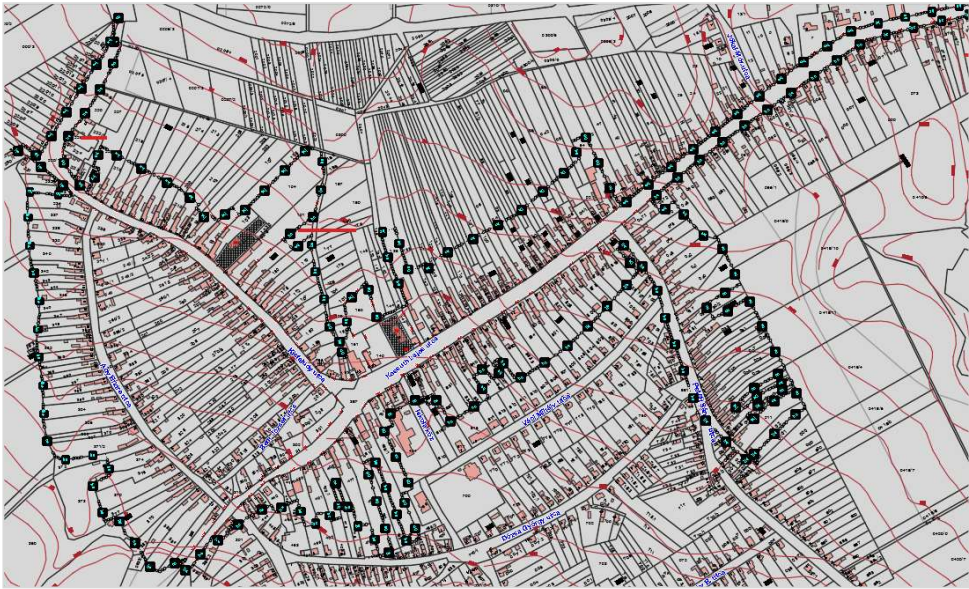

A helyi építészeti örökség települési értékleltára:

Helyi védelem alatt állnak az alábbi objektumok:

- Hrsz.: 165, Községháza

HV1	Községháza		
Védelem módja:	Egyedi helyi védelem		
Helyrajzi szám:	165	Cím:	Kisfaludy utca 5.
Fotó/Térkép:			
			
Ismertetés:			
A községháza kontyolt, oromzatos, eklektikus jellegű, építési éve 1912.			

HVT1	Kossuth L., Kisfaludy, Ady E., Petőfi S. utcai utcaképi védelem		
Védelem módja:	Területi helyi védelem		
Helyrajzi szám:	53, 54, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 158, 159, 162, 163, 167, 172, 175, 176, 180, 185, 191, 193, 194, 196, 197, 204, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 234, 235, 236, 238, 239, 240, 245, 246, 247, 248, 249, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 440, 441, 442, 443, 446, 447, 448, 449, 456, 461, 469, 477, 478, 479, 480, 481, 484, 491, 492, 819, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 850, 851, 852, 854, 860, 861, 866, 867, 868, 869, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 881, 911, 914, 915, 916, 917, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 937, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 64/1, 64/2, 81/1, 152/1, 192/1, 192/2, 192/3, 229/1, 241/1, 241/2, 242/1, 242/2, 243/1, 243/2, 251/1, 251/2, 256/1, 256/2, 270/3, 294/2, 300/1, 320/1, 320/2, 335/1, 335/2, 371/2, 388/1, 463/1, 485/1, 493/1, 493/2, 820/1, 853/1, 853/2, 853/3, 910/2, 935/1, 936/1, 947/1	Cím:	Kossuth Lajos utca Petőfi Sándor és Ady Endre utcai csatlakozások közötti szakasza; Petőfi Sándor utca páros oldala a 64. házszámig; Kisfaludy utca – Ady Endre utca a Kossuth Lajos utcai kereszteződésig.
Térkép/Fotó:			
			

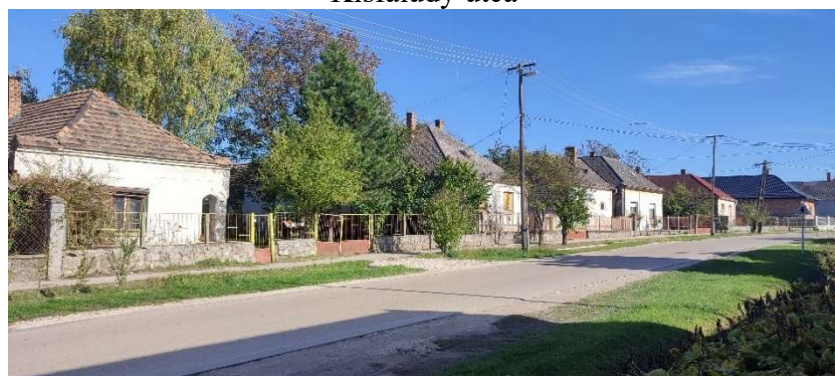
Kossuth L. utca

Ady E. utca

Kisfaludy utca

Petőfi S. utca

Ismertetés:

Oldalhatáron álló épületsor, nagyrészt oromfalas, utcára merőleges tetőgerincű, illetve kontyolt tetős épületekkel, beletartozik a három műemlék, illetve az egy helyi védett épület.

1.11 Környezetiállapot-jellemzők

Természeti adottságok

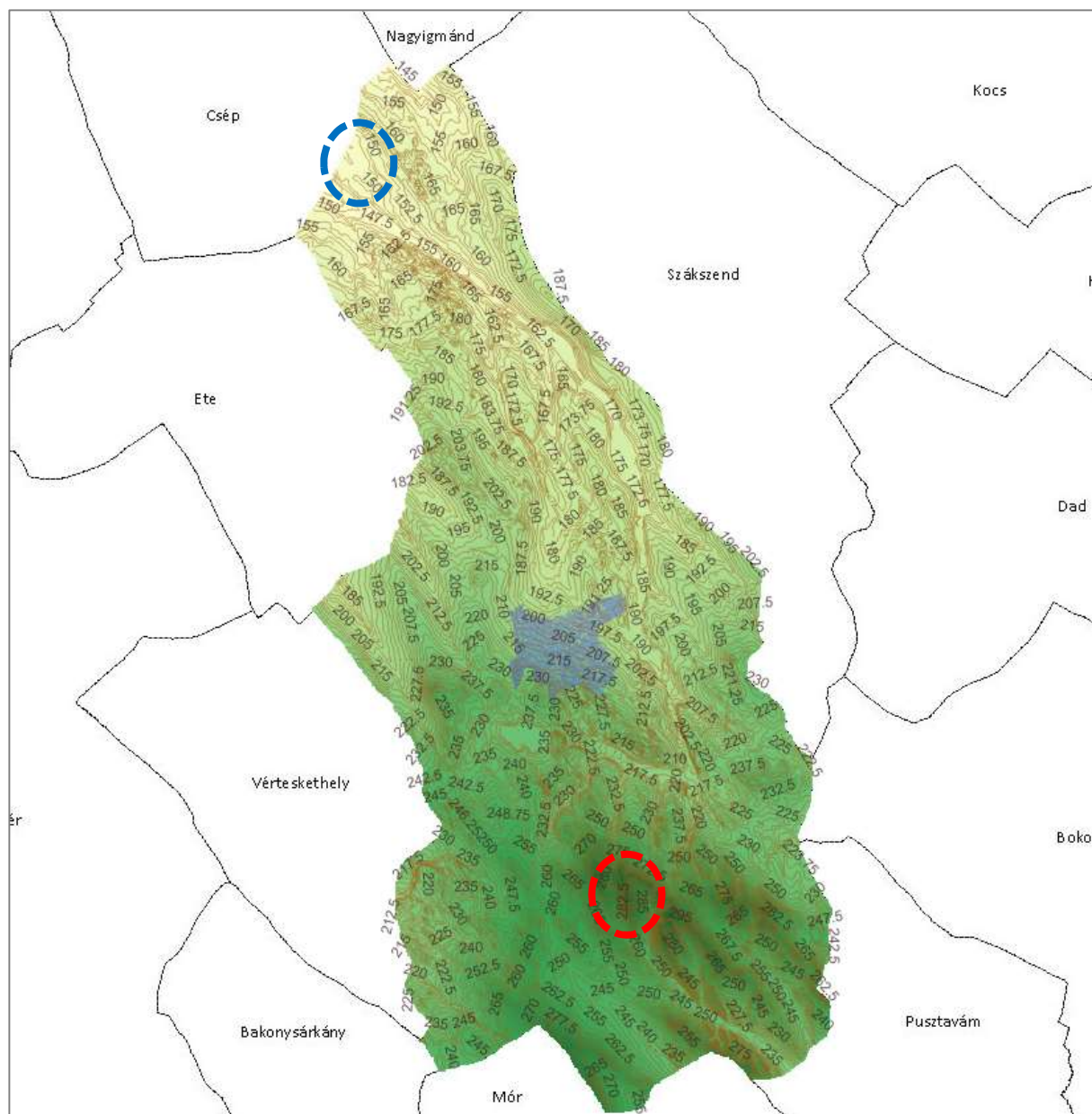
Császár Komárom-Esztergom vármegye déli peremén, erdők ölelésében a Bakony és a Vértes között északkelet-délnyugat irányban a Bakony északkeleti részén a Móri-árok északi végénél helyezkedik el. A Móri-árok egy közel 50 kilométer hosszúságban elnyúló, több kilométer széles hasadékvölgy. Emiatt a Bakony kapujának is nevezik.

A település területe érinti az Igmánd-Kisbéri medence sík fekvésű részét, valamint a Sári-Bakonyalja dombsági vidékét. A Sári-Bakonyalja kistáj a Bakony hegységhez északról csatlakozó, patak völgyekkel felszabdalt laza üledéksorozatból épült, kavicsos, hordalékkúpokkal, löszös homokkal borított pannon alapú lejtő, enyhén hullámos hegylábfelszín. A Magas Bakony Kisalföld felőli lejtője, mely a Bakony hegység és a Kisalföld közötti, észak felé csökkenő magasságú átmeneti sáv, melynek a felszíne nagyon változatos.

Domborzati, földtani adottságok

A kistáj domborzata enyhén hullámos, mikroformákban is gazdag, völgyekkel tagolt. Főbb felszínformái a különböző deráziós, eróziós-deráziós völgyek és deráziós dombhátak. A Bársonyos az Által-ér eróziós tevékenysége során vált le a Vértesről, amelynek hegylábfelszíni tartozéka volt. Földtani szempontból a terület túlnyomóan laza üledéksorozatból épül fel, ezért építési nyersanyagokban gazdag, jelentős kavicsvagyonnal rendelkezik.

A magassági különbségeknek és a vízellátottság különbségeinek megfelelően számos talajtípus fordul elő. A löszös üledéken többnyire agyagbemosódásos barna erdőtalaj képződött, ez borítja a kistáj felszínének 45%-át. Ennek túlnyomó része homokos vályog mechanikai összetételű, kedvező vízgazdálkodású talaj. A kisebb részben előforduló egyéb periglaciális üledéken kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalajok homok mechanikai összetételűek, így vízgazdálkodásuk kedvezőtlen, szervesanyag-tartalmuk alacsony, így termékenységi besorolásuk sem jó (VIII. kategória). Az alacsonyabb térszínek löszös üledékein barnaföldek és csernozjom barna erdőtalajok képződtek, vályog és homokos vályog mechanikai összetétellel, többnyire kedvező vízgazdálkodási tulajdonságokkal.

Domborzati viszonyok; Császá közigazgatási területének legalacsonyabb pontja északon, Csép településsel közös közigazgatási határnál van, 142,5 mBf (kék szaggatott kör), a legmagasabb pontja a déli részen, az erdőben található, 297,5 mBf (piros szaggatott kör), a kettő között 155 m-es szintkülönbség van. A település belterülete (halványkék kitöltés) a két szélső érték között, 190 és 230 mBf között fekszik. A település lakott része tulajdonképpen egy háromoldalú medencében helyezkedik el, mert nyugat (Vértesskethely), kelet (Szákszend) és dél (Mór, Pustavám) felé egyaránt emelkedik a terepszint.

Éghajlat

Éghajlata nedves kontinentális jellegű, uralkodó szélirány Ny-Ény-i. Évi középhőmérséklete 9,7 °C. A csapadék sokéves átlaga 650 mm, az éves napfénytartam 2020 óra. A Bakonyalja dombhullámain északon alföldi, délen illír-szubalpin klímahatások érik, ezek következtében ez a terület növénytani szempontból hazánk egyik legértékesebb tája.

Vízrajz

Vízrajzát tekintve a kistáj mérsékelt vízhiányos terület. Vizét a Dunába folyó Concó jobb oldali felső és az Által-ér bal oldali felső vízgyűjtőjének patakjai vezetik le. Császár felszínét sok felszíni vízfelület, ér, patak, árok tagolja.

Rétegvizekben sem bővelkedik a terület a mélységi vízzáró rétegek miatt. Császár környékén van néhány nagyobb forrás, amelyek közül a Cser-kút átlagos vízhozama 50 l/p. A térségben kevés az artézi kutak száma, vízhozamuk mérsékelt, sokban magas a vastartalom.

Természetes növényzet

Növényföldrajzi szempontból a Dunántúli-középhegység flóraidékének (Bakonyicum) Bakony –Vértesi flórajárása és az Alföldi flóraidék (Eupannonicum) Kisalföldi flórajárása (Arrabonicum) határai mentén helyezkedik el. Jellegzetes erdőtársulásai a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea* – *Carpinetum*), a cseres molyhos tölgyesek (*Quercetum pubescenti* – *cerris*). A lágyszárúak között tömeges előfordulású fajok a bükköny, a nagyzezerjófű, a peremizsfélék, a sásfélék, a szálkaperjék.

1.12 A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

Tájhasználat, tájszerkezet

Tájtörténeti vizsgálat

Régészeti leletek igazolják, hogy a település ősidők óta lakott hely. Óskori kőeszközök, a rómaiak korából, avar korból való leletek kerültek itt a felszínre.

Császár közigazgatási területének északkeleti része viszonylag sík, a Sós-értől dél-nyugatra haladva a felszín dombosabbá, jóval változatosabbá válik. Völgyek, domboldalak váltakozása a jellemző erre a részre. A terület déli részét az erdő uralja.

A természeti adottságokból adódóan, Császár a tájhasználat, tájkarakter szempontjából két egymástól jellegzetesen elkülöníthető részből áll. A belterületet Nyugat-Dél-Kelet irányból dombos karéj veszi körül, melynek északi részére a szántók a jellemzőek, a délre pedig az erdők.

Az északi területet a mezőgazdasági szántók uralják. A sík vidéken a mélyebb időnkénti vízállásos területen gyepek, nádas a jellemző főként a Császár-ér mentén. Az egy-két méterrel magasabb területeken pedig mezőgazdasági szántóföldi művelést folytatnak. Ezen a részen kevesebb az erdő, mint a határ déli részén. A két nagyobb összefüggő erdőn kívül fás növényzet itt, a vízfolyások menti galériaerdőkben, valamint néhány telepített erdőfoltban található.

A Sós-értől délnyugatra lévő terület dombosabb, főként mezőgazdasági szántóföldek uralják. E terület meghatározó részét képezi a Vérteskethelyre vezető úttól északra lévő nagy kiterjedésű zártkertes, szőlőültetvényes terület (Márkustag). Zártkertek, szőlőterületek kísérik a belterületet déli részét is. Legnagyobb kiterjedésű területe a Homokhegyi úttól délre eső Újszőlő, mely egyben a Neszmélyi borvidék részét képezi. Mára a korábban meghatározó jelentőségű szőlő- és gyümölcsstermesztést sok helyütt a szántóföldi művelés vette át. A kertészeti kultúra, a szőlő- és gyümölcsstermesztés élő munkaigénye jóval több a mai szántóföldi művelésnél. Ugyanakkor

termesztési értéke, jövedelmezősége, tájképi vonzereje is jóval több, értékesebb. Sajnálatos módon a telepítés és a művelés költségei következtében a szőlő- és gyümölcstermelés jelentősen visszaesett és a tájhasználat változása az egysíkúbb, jóval kevesebb hasznot termelő, élők munkát alig igénylő szántóföldi termesztés, illetve spontán erdősülés felé mozdult el. Ez a mai állapot, a néhány hektár nagyságú szőlő- és gyümölcsterület Császárr adottságait tekintve szomorú. Tájképi, tájtörténeti szempontból a megmaradt szőlő- és gyümölcstüvelvények megőrzése nélkülözhetetlen.

A belterületet körül ölelő karéj keleti része szintén dombosabb, itt is a mélyebb időnkénti vízállásos területen gyepr, nádas a jellemző. Ezen a területen található a halastavak is. Császárr déli részét az erdők uralják

Császárr területén mind a dombvidék mind az enyhébb lejtésű, alacsonyabb részeken is meghatározó a kisebb erek, csatornák, árkok sűrű hálózata. Az északi részen a Császárr-ér és a Sós-ér gyűjti össze az észak felé lefolyó vizeket, Észak-keleten a Szilfa-dűlői- csatorna és a Cöndő-ér. A déli erdős terület meghatározó vízfolyása a Száraz-hegyi vízfolyás. Nagyobb kiterjedésű állandó természetes állóvizek a Császárr-erre fűződő halastavak, a belterületről keletre lévő két halastó.

A patakok-erek felduzzasztásával létesült halastavak pihenési, rekreációs célokat is szolgálnak. A patakok vízjárása az időjárás következtében változó. A téli hóolvadás után tavasszal a magas vízállás és az árvizek a jellemzők, míg ősszel kevésbé jellemző a magasabb vízállás. A felszíni vizek lefolyása gyors a viszonylag lejtős domborzati viszonyoknak és a zömében vízzáró talajoknak köszönhetően.

Tájhasználat értékelése

Tájhasználat a természeti adottságokhoz igazodott; a déli, lejtősebb területeket erdők borították, a patak-menti nedves részeket rétek kísérték, a település alatti déli kitettségű domboldalakon szőlőtermesztés folyt. A lakosság fő megélhetési forrása a mezőgazdaság volt, különösen az állattenyésztés, a gyümölcs, rozs- és kender termesztése. A tájhasználatnak ez az alapvető tagolódása most is megfigyelhető, de a területhasználat mozaikosabbá vált azóta.

Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Császárr közigazgatási területén településképi szempontból meghatározó táji és természeti értékek a következők:

- TT természeti területek
- TKT- természetközeli területek
- ÉTT érzékeny természeti területek
- MTET - magas természeti értékű területe
- tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
- országos ökológiai hálózat területei - ökológiai folyosó övezete, ökológiai hálózat magterülete,

TT- kiemelt oltalom alatt nem álló, általános védelem alá tartozó természeti területek - valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek;

TKT- az az élőhely, táj, életközösség, amelynek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (természeteshez hasonlító körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, és közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak. Ezek főként

- a) az erdő, gyepr, nádas művelési ágr termőföld;
- b) a művelés alól kivettként nyilvántartott földterület, ha nem építmény elhelyezésére szolgál, vagy nem áll bányaművelés alatt;
- c) a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterület.

ÉTT -ezen területek általános jellemzője, hogy országos viszonylatban jelentős természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása vagy állapotának javítása érdekében a természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges. Az érzékeny természeti területeken alapvető célkitűzés a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrésztleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, amelyek biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését.

MTET - Magas Természeti Értékű Területeken természetkímélő gazdálkodási módok kialakítása és fenntartása támogatott. Ezeken a területeken a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép, valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A Magas Természeti Területek természeti és táji adottságai annyira értékesek, hogy ott különleges földhasználati módok fenntartása indokolt.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Császárr külterületének jelentős része tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület. Ezek elsősorban a meglévő természeti értékek területei. A tájképvédelmi övezetek kijelölésének célja azoknak az összefüggő területeknek a kijelölése, amelyek a természeti adottságok és rendszerek, valamint az emberi tevékenység sajátos kölcsönhatása következtében a táj látványa szempontjából megkülönböztetett fontosságúak, azokon csak a hagyományos tájhasználatnak megfelelő területhasználat valósuljon meg.

Fokozottan fontos tehát a meglévő erdők, természetközeli összefüggő erdők, megmaradt rét területek, a patak völgyek, vízfolyások és vízmosások, illetve azok mentén a rétek, ligetes erdők, valamint a hagyományos tájrészletek megőrzése a táj karakterisztikájának megőrzése szempontjából.

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A bakonyaljai jellegzetes dombos táj, az erek, vízpartok, meglévő erdők megőrzése érdekében fogott össze 17 település Bakonyalján, és kezdeményezte a Bakonyalja Natúrpark létrehozását.

A Bakonyalja Környezetvédelmi és Turisztikai Egyesület kezdeményezése által folyamatban van a natúrpark kialakítása Kisbér járás területén, melynek segítségével az Egyesület szeretne rávilágítani a megújuló energiákban és az organikus gazdálkodásban rejlő lehetőségekre,

valamint a térség egységes turisztikai fejlesztésére. Az egyesület célja, a Bakonyalja egyedülálló táji adottságainak, természeti és kultúrtörténeti értékeinek megőrzése. Célja továbbá, hogy közös turistaútvonalra fűzze fel Bakonyalja településeit a natúrpark szellemiségéhez illeszkedő bemutató gazdaságokkal, tájházakkal, régi mesterségeket életre hívó műhelyekkel, színvonalas falusi vendéglátással, állatsimogató udvarokkal várják a vendégeket. Az Egyesület tevékenységi köre 17 településre terjed ki a Bakonyalján:

Ácsteszér, Aka, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bársonyos, Császárs, Csátka, Csép, Ete, Kerékteleki, Kisbér, Réde, Súr, Tárkány, Vérteskethely

Ökológiai hálózat

Császárs külterülete érintett az ökológiai hálózat magterületének övezetével és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó területével. A magterület jellemzően az egész déli nagy erdőséget fedi le, a folyosó pedig az ereket, patakokat, és azok mentén húzódó természetes növénytakaságokat, réteket.

Az ökológiai hálózat magterületének övezetében olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.

Az ökológiai folyosó övezetében olyan területek – többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok – tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek – magterületek, puffertérületek – közötti biológiai kapcsolatok biztosítására;

Ezek a területek részben egybeesnek az európai ökológiai hálózat NATURA 2000 által lehatárolt területeivel, melynek célja a biológiai sokféleség megőrzése, a fajok és élőhelytípusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

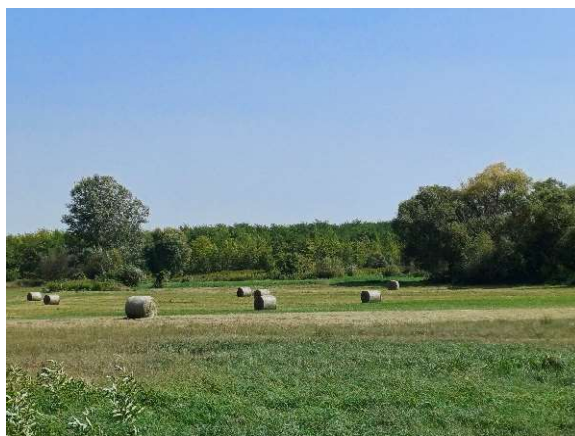
Natura 2000 – érintett helyrajzi számok:

Bársonyos (HUDI20005)

Császárs

0115, 0116/3, 0116/5, 0116/6, 0116/7, 0116/12, 0116/13, 0116/14, 0116/21, 0116/23, 0116/24, 0116/25, 0116/26, 0131/6, 0271, 0272/14, 0283, 0284, 0285, 0286, 0423/7, 0423/11, 0423/20, 0423/21, 0425/1, 0425/2, 0425/3, 0425/4, 0425/5, 0425/6, 0426, 0427, 0479/1, 0479/2a, 0479/2b, 0479/2d, 0479/2f, 0479/2g, 0479/2h, 0479/2j, 0479/2k, 0479/2l, 0479/2m, 0479/2n, 0480, 0481, 0482/2, 0482/18, 0482/36, 0482/37, 0482/38, 0482/39, 0482/40, 0482/41, 0482/42, 0482/43, 0482/44, 0482/45, 0482/46, 0482/47, 0482/48, 0483, 0484/13, 0484/22, 0484/23, 0484/24, 0484/25, 0484/26, 0484/27, 0484/28, 0484/29, 0484/30, 0484/31, 0485, 0486/2, 0486/16, 0486/17, 0486/18, 0486/19, 0486/20, 0486/21, 0486/22, 0486/23, 0486/24, 0486/25, 0486/26, 0487, 0488/6, 0488/7, 0488/8, 0488/9, 0488/10, 0488/11, 0489, 0490/4, 0490/5, 0490/13, 0491, 0492/4, 0492/25, 0492/26, 0492/27, 0493, 0494, 0495, 0508/2b, 0508/2c, 0508/2d

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000014.kvv>

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájpotenciál adottságainak társadalmi célú érvényesítése során olyan tevékenységek nyilvánulhatnak meg, melyek az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően a táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontják. Egyes tájhasználatok jellegükből adódóan elkerülhetetlenül kedvezőtlen hatásúak a szomszédos tájhasználatokra, jóllehet létüket a társadalmi-gazdasági érdekek indokolják.

A táj sokféle szükségletet elégít ki, különböző elvárásoknak felel meg. A tájhasználati igények éppen ezért nagyon változatosak. Az életmód változással egyszerre több tájhasználati mód keletkezik, ami előbb utóbb konfliktushoz vezet. Az emberi tevékenység hatására keletkező új elemek és a tájban megjelenő folyamatok kedvezőtlen hatást egyrészt közvetlenül az egyes

tájékoztató elemekre fejthetnek ki, másrészt közvetve csökkenthetik a táj ökológiai, ökonómiai és esztétikai teljesítőképességét. Az alábbiakban a tájelemek, a tájszerkezet és a tájpotenciál szempontjából kedvezőtlen momentumokat soroljuk fel:

- illegális hulladéklerakások,
- műveletlen, parlagon hagyott területek allergén növényekkel való begyomosódása
- eltérő hasznosítású terület egységek növényekkel való lehatárolásának hiánya
- mezővédő erdősávok hiánya
- utcafásítások hiánya
- szélrózsiás károk keletkezése
- helytelen növényfajok alkalmazása közterületeken
- árokrendszer hiánya
- tájba illesztés hiánya

A felsoroltak miatt minden jövőbeni fejlesztésnél ügyelni kell a táj és település karakterének megőrzésére, az eltérő hasznosítású területek növényekkel való lehatárolására, a létesítmények tájba illesztésére.

A vonalas létesítmények (utak) kellő fásítással a táj részét képezhetik, a lakóterületek és mezőgazdasági területek találkozása védőfásítással való lehatárolása is gátat szab a különböző használatból eredő konfliktusoknak

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerét elsősorban a táji és a településszerkezeti adottságok befolyásolták. A megfelelő minőségű zöldfelületek szerepköre kondicionáló, rekreáló és esztétikai egyszerre. Ha egy zöldfelület nem tölti be e hármas szerepkört, de a jövőben megtartandónak ítéltük, akkor azt a felületet fejleszteni kell.

Császár zöldfelületi rendszerét a belterületi zöldfelületek, valamint a külterületi zöldfelületek alkotják. Belterületen korlátlan és korlátozott használatú, és a közhasználat elől elzárt zöldfelületek találhatók. Külterületen erdőterületek, mezőgazdasági területek, rét-legelők, nádas területek és vízgazdálkodási területek.

Belterület

Funkciójuk és használatuk szerint a következőképpen oszthatók fel:

I. Korlátlan közhasználatra szánt zöldfelületek:

közpark, játszótér, sportpálya, utcai fasorok, védőfásítások, véderdők

II. Korlátozott közhasználatú zöldfelületek, különleges területek: temető,

III. Közhasználat elől elzárt zöldfelületek: intézmények kertjei, családi házak kertjei, ipari-gazdasági létesítmények kertjei

I. Korlátlan használatú zöldfelületek

E területek esztétikai jelentősége kiemelkedő, mivel kondicionáló, rekreáló, pszichikai hatásukat a település minden lakója élvezheti.

Közparkok, játszóterek

Császár több kisebb közpark és közpark jellegű zöldfelülettel rendelkezik. A település területén elszórtan találhatóak a kiépített zöldfelületek, valamint játszóterek. A legnagyobb összefüggő közpark jellegű zöldterület a Kossuth Lajos utca menti zöld sáv, melynek északi része közpark, déli része pedig széles zöld sáv. A park területe rendezett, sok lombos fával ellátott, játszótérrel, padokkal, világítással felszerelt. A Kisfaludy utca felőli részét szökőkút díszíti.

Kisebb megszakítással a sáv folytatódik a templom előtti zöldfelülettel. A településnek ez a központi része kimondottan esztétikus, zöldfelületekkel jól ellátott. Ebben a sávban helyezkedik el az óvoda, patika épülete. Az Iskola köz köti össze e területet a település második legjelentősebb zöldterületével, mely a Községi ház mögötti területen helyezkedik el. Ez a terület egy sportpályát is magába foglal, rendezett, lombos fákkal, játszótérrel, ülőalkalmatosságokkal, világítással rendelkezik.

A játszóterekre az esztétikus kialakítás, igényes- korszerű játszószerekkel való felszereltség jellemző. A többi zöldterület az utak menti kiteresedések helyén található.

A Vasútállomás utcája melletti zöldterület az egykori vasútállomással sok lehetőséget rejt magában, szabadidős területkénti felhasználásra ad lehetőséget.

Lakóparkok-kertek

Lakóparkok főként a tervezett lakóterületek zöldfelületeit jelentik, melyek alapvetően tervezett települési zöldfelületek

Utcai fasorok, zöldsávok

Közlekedési területek zöldfelületein belül elsősorban az utcai fasorok hiánya szembetűnő. Vannak utcák, amelyek egyáltalán nem, vannak, amelyek részben, vagy szakszerűtlenül fásítottak. Az utcák tervszerű fásításáról, növények pótlásáról gondoskodni szükséges. A növények csökkentik a zajt és a páratartalmat, valamint javítják a település klímáját, s egyben esztétikusabbá teszik az utcaképet. A cserje és a gyepsávok elválasztják az úttestet a járdától, terelik a forgalmat és a felsorolt klímajavító tényezők mellett védik a gyalogosok testi épségét. Az utcafásításoknál figyelmet kell szentelni a helyes fafaj kiválasztására, lehetőleg honos, utcafásításra alkalmas (magas törzsű) fákat részesítve előnyben. A terebélyes örökzöldek

látványnak ugyan tetszetősek, de a járdán és az úton közlekedőknek nem biztosítják sem a rá-, sem a kilátást.

Focipálya, szabadidős terület

A Kossuth utca végén egy westernváros-jellegű szabadidős területet alakítottak ki. A területhez nagy parkoló tartozik, melynek árnyékolása lombos fákkal nem megoldott. A szabadidős terület mögött található a település focipályája. Területe rendezett, fákkal való lehatárolása csak részben megoldott, ami a szomszédságába lévő állattartó telep miatt konfliktusokhoz vezethet.

A két területet a vasútállomás utcája választja el, melynek északi része kiterjedt zöldfelülettel bír. Itt helyezkedik el a volt vasútállomás épülete is. Szabadidős területként való hasznosítása sok lehetőséget rejt magában.

Véderdők, védőfásítások

Véderdők ökológiai, elválasztó, valamint kondicionáló szerepük miatt fontos alkotó részei a zöldfelületi rendszernek. Különböző hasznosítású területek védelmi szerepét látják el, de ugyanilyen fontos az összekötő szerepük is. A külterület nagy összefüggő zöldfelületeit zöldfolyosóként kötik össze a belterület zöldfelületeivel.

II. Korlátozott használatú zöldfelületek

Temető

Császár temetője nagy kiterjedésű területen fekszik. Bejáratát nagy faragott fa kapu díszíti.

A kapu mögött a terület ketté válik. Külön területet foglal el a katolikus (36,37,38) és a református (40,41,42,43,) felekezet. Mindkét temető rendezett, körbekerített, árnyékot adó lombos fákkal rendelkezik. Szép látványt nyújt a régi sírkövekből létrehozott sírkert.

római katolikus temető

református temető

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

Magánkertek

A zöldfelületi rendszer egyik legfontosabb eleme ez a kategória, mert területük a korlátlan használatú zöldfelületek nagyságának többszöröse. Kiváltképp jellemző ez Császáron, ahol a települést zömében falusias jellegű beépítési mód jellemezi. A településen egy, kettő és három zónás kertek egyaránt előfordulnak. Az egyzónás kerthasználat (csak díszkert) egyre gyakoribbá válik főként az új lakóterületeknél.

A kétzónás a leggyakoribb (díszkert – haszonkert), a három zónás pedig szinte kihalóban van. Általában olyan ingatlanok jellemzője, ahol állattartás, vagy más gazdálkodási tevékenység folyik és ennek kiszolgáló épületei találhatók a köztes zónában. Még mindig dominál a magánkertek haszonkerti jellege. Főleg az idősebb, nyugdíjas korú lakosság csupán az elő- és oldalkertet használja díszkertként, a nagyobb területű hátsó kertben pedig saját felhasználásra zöldségeket és gyümölcsöket termeszt. A családi házak kertjei nagyrészt rendezettek, kifutásuknál a szántókkal való találkozásuknál védőfásítás szükséges a szántók széleróziójából fakadó szennyeződések megakadályozására.

Intézmények kertjei

Az egyes intézmények (óvoda, patika, egészségház, polgármesteri hivatal) zöldfelületei karbantartottak, rendezettek. Ugyanez mondható el mindkét templom környezetéről egyaránt. Az iskola udvara füvesített részben fásított, a játszótér árnyékolása még nem megoldott. Focipályával is rendelkezik.

Külterület- külső zöldfelületi rendszer

A külső zöldfelületi rendszer magában foglalja a település határában, illetve környezetében levő erdőségeket, művelt szántó és gyepterületeket, rét-legelőket, patak völgyeket, halastavakat, valamint a zártkerteket.

Erdőterület

Császár közigazgatási területén több kisebb és egy nagy kiterjedésű erdőterület található. A kisebbek északon, a nagy összefüggő erdő délen található. Az északi erdők az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetével érintettek, a déli pedig az ökológiai hálózat magterületének övezetével. Mindkettő egyben a NATURA 2000 részét képezi. Jellemző erdőtürsorai a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea* – *Carpinetum*), a cseres molyhos tölgyesek (*Quercetum pubescenti* – *cerris*). Ez a tájhonos tölgyfából álló összefüggő hatalmas erdőség a bakonyaljai táj jelentős értékét képezi, mely dél-nyugaton a Nagybéri erdőn keresztül kapcsolódik az Öreg-Bakony egybefüggő erdeivel, dél-keleten pedig a pusztavámi erdőön keresztül a Vértes erdeivel. Táji és tájképvédelmi szempontból egyaránt kiemelt feladat ezen összefüggő erdőség megőrzése, további felszabdolásának megakadályozása.

Szintén fontos tájképi elemei e tájnak a vízfolyások menti ligetes erdők. Az erdőterületek a táj legfontosabb elemeit alkotják, mivel esztétikai, ökológiai és termelési potenciáljuk általában a legmagasabb és az emberi egészségre is jótékony hatással vannak. Az erdő magasan szervezett életközösség, amely hosszú fejlődés eredménye. Számos növény és állatfaj élőhelyét, táplálkozó-, rejtőzködő- és szaporodóhelyét biztosítják. Az erdőnek emiatt kiemelkedő szerepe van az élővilág megőrzésében, a biodiverzitás fenntartásában. Emiatt fontos megőrzésük és területük növelése, valamint döntő fontosságú a táj karakterisztikájának megőrzése szempontjából.

Mezőgazdasági terület

A mezőgazdasági terület zömét jó minőségű szántóterületek alkotják, melyeken szántóföldi művelés folyik. A szántóföldeket és földutakat kísérő fás, cserjés állományok ökológiai szerepe a belvívcsatornák menti cserjésekkel megegyezik. Ezek a területek fontos bűvó-, illetve táplálkozó helyet nyújtanak a rovaroknak, lepkéknek, gyíkoknak, énekesmadárfajoknak. Megfelelő hálózat esetén lehetővé teszik az apró énekesmadarak, vagy a lepkék vándorlását, amelyek takarást, vagy különleges klímahatást igényelnek vándorlásuk során. Fontos szereplői a táj arculatának formálásában. A nagytáblás szántóművelés miatt sajnos ezek már csak nyomokban találhatók meg, viszont útmutatást adnak az újratelepítéshez.

A mezőgazdasággal kapcsolatos nagyobb létszámú állattartó tevékenység a volt tsz majorok területén folyik, ill. terménytárolás- szárítás, terményfeldolgozás és egyéb mezőgazdasággal kapcsolatos tevékenység (Volt Tsz területe, Makkpusztá, Beszédes tanya, Tisztamajor, Császári szárító).

Tájbailllesztésük szempontjából kulcsfontosságú a területük védőfásítással való lehatárolása.

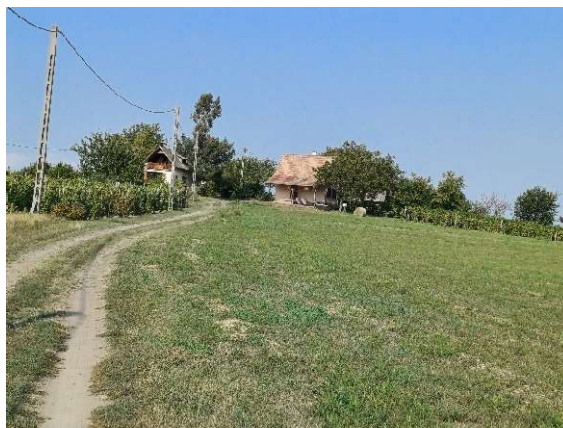

A belvíztől veszélyeztetett területeken, valamint az erek mentén a gyepgazdálkodás a jellemző, ezek egyben az ökológiai hálózat ökológiai folyosó részét képezik. A külterület időszakosan vízborított területein nagy kiterjedésű rét-legelők találhatók, melyek jellegzetes karaktert biztosítanak e tájnak.

A mélyebben fekvő területeken nádasok tarkítják a vízjárta részeket. Ezeken a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, valamint fenntartása szükséges, amelyek biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését.

Zártkertek-szőlő-gyümölcsös

A szőlő és gyümölcsstermesztés nagy múltra tekint vissza Császár területén. A zártkertek, szőlőültetvények, prэшázak elhelyezkedése jól mutatja a külterület azon részeit, amelyek kiválóan alkalmasak szőlő- és gyümölcsstermesztésre. Legnagyobb kiterjedésű a Homokhegyi és az Ady endre út által közre zárt terület-a Császári hegyközséghez tartozó-és egyben a Neszmélyi borvidék részét képező Újszőlő. A szőlőművelés ugyan az elmúlt években erősen visszaszorult de prэшázak még jelzik az itt folytatott tevékenységet. Jelentős kiterjedésű zártkertes, szőlőültetvényes terület található a kisbéri út északi oldalán (Márkustag). Tájképi, valamint tájtörténeti szempontból megőrzésük fontos feladat.

Vízgazdálkodási terület

A terület legmeghatározóbb tájképi eleme a Császár-ér, valamint a vízgyűjtő területéhez tartozó erek, főként a Sós-ér. Jellegzetes színfoltja e területrésznek az erek által táplált halastavak. A Cöndör-ér és a Döbön-kúti-ér a közigazgatási terület nyugati részének fontos tájalkotó eleme. A Száraz-hegyi vízfolyás pedig a déli erdőké. A külterület egykor legnagyobb tava a Mező-tó, vízutánpótlás híján mára szinte teljesen kiszáradt. A vízfelületeket nemigen számíthatjuk zöldfelületnek, de tekintettel arra, hogy biológiailag kifejezetten aktívnak minősítjük őket, ezért a halastavak a természetes parti növényzettel, nádas-foltokkal is a zöldfelületi rendszer részét képezik. Az itt élő emberek életét mindig is a víz határozta meg. A legrégebbi foglalkozás a halászat volt és a pásztorkodás. Mindenki fogott halat, hiszen a lábaiknál volt a víz. Ma a víz közelsége inkább a turizmus kiépítésére kínál lehetőséget, mint ahogy azt a halastavak köré épített stégek és vízi házikók megjelenése is mutatja.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Zöldfelületi ellátottság értékelése

A kondicionáló hatás leghatékonyabb eszköze belterületen az utcafásítás és védőfásítás együttese, külterületen pedig a tájfásítás. A tájfásítás, vagyis a külterület tömbös ill. vonalas jellegű fásításai, melyek rendeltetésüktől függően védelmi, esztétikai ill. ökológiai szerepet töltenek be. Ezek főként a fasorok, mezővédő erdősávok, véderdők, erdők. Mindegyik célja a kondicionáló hatás fokozása.

Leghatékonyabban akkor fejtik ki hatásukat, ha hálózatban működnek. Ennek érdekében a belterületi és külterületi zöldfelületeket, fásításokat össze kell kötni, mintegy zöldfolyosót létrehozva.

Császárs elhelyezkedésének köszönhetően természeti adottságokban gazdag, főként külterületét tekintve. Zöldfelületeinek nagysága optimális. A zöldfelületek karbantartásával, nagyságuk megőrzésével, valamint minőségük javításával hosszú távon is a településszerkezet meghatározó elemei maradnak. A település szinte zöldbe van ágyazva, ami nagy kiváltság, de egyben nagy felelősség is. Ezt a páratlanul szép környezetet meg kell óvni, és őrizni az utókornak. A mezővédő erdősávok pótlásával, valamint utcafásítással szinte érintetlen, harmonikus lakó-táj alakítható ki, mivel általuk a nyomvonalas létesítmények beleolvadnak a tájba.

Különösen nagy gondot kell tehát fordítani a parkok, közterületek növényzetére, a növényfajok kiválasztására, az alkalmazásra kerülő utcabútorokra (kerékpártároló, pad, játszótéri elemek, padok, lámpatestek stb.). Az utcaképeket rendkívül pozitívan befolyásolják az utakat kísérő fasorok. Fontos lenne, hogy minden utca esetében gondot fordítsanak megfelelő út menti fásítás kialakítására. Az utakat kísérő meglévő fasorokat mindenképpen meg kell őrizni, a hiányzó fákat, növényzetet pótolni kell. Előtérbe kell helyezni a lombhullató fafajták telepítését és kerülni kell a tájidegen növények alkalmazását. Virágzó növények esetében is fontos az egységes megjelenés, lehetőség szerint egytípusú növényállomány, valamint a hagyományos, falusi hangulatot teremtő virágok előnyben részesítése. Megfelelő növénytelepítéssel kedvezően befolyásolható a település kevésbé vonzó területeinek a megjelenése.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A táj szépsége várhatóan egyre több turistát vonz ebbe a térségbe. A turisták igényeinek kiszolgálása konfliktushoz vezethet, mivel az a táj adottságainak kihasználására irányul. Az optimális tájhasználat érdekében továbbra is meg kell találni az emberi kultúrkörnyezet és a

természet (ezen belül a természetvédelmi területek) helyes arányát. Ennek érdekében a természet erőforrásait oly módon kell felhasználni, hogy időt és teret engedjünk megújulásukra. (üdülőterületek kialakítása)

Az idegenforgalom, turizmus kiszolgálása érdekében a belterületi zöldterületeken több pihenő alkalmatosság elhelyezésére lenne szükség.

Az emberi tevékenység hatására keletkező új elemek és a tájban megjelenő folyamatok kedvezőtlen hatást egyrészt közvetlenül az egyes tájalkotó elemekre fejthetnek ki, másrészt közvetve csökkenthetik a táj ökológiai, ökonómiai és esztétikai teljesítőképességét. Az alábbiakban a tájelemek, a tájszerkezet és a tájpotenciál szempontjából kedvezőtlen momentumokat soroljuk fel:

- illegális hulladéklerakások, talaj-, talajvízszennyezés – lakóterületek, természeti területek
- eltérő hasznosítású terület egységek növényekkel való lehatárolásának hiánya - mg.terület –lakóterület , gazdasági terület-lakóterület
- mezővédő erdősávok hiánya, a meglévők pótlása a külterület útjai mentén
- utcafásítások hiánya, pótlása, megnövekedett forgalom –lakóterület –védett természeti területek.

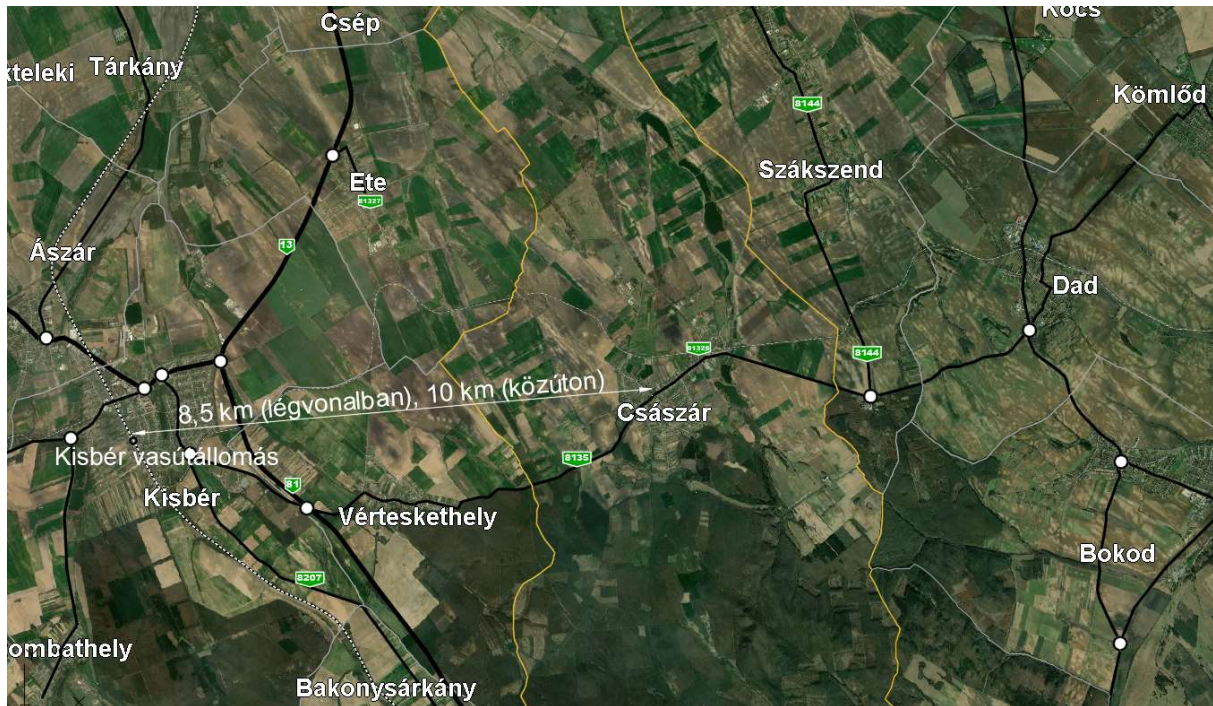
1.13 Közlekedés

Közlekedéshálózat, közúti kapcsolatok

Császár legfontosabb közúti megközelítési útvonala a 8135. számú Tatabánya-Kisbér összekötő út. A Komárom és Székesfehérvár térségét összekötő 13-as-81-es főút is fontos megközelítési útvonal, annak ellenére is, hogy a település közigazgatási területét a főút kb. 4 kilométerre elkerüli.

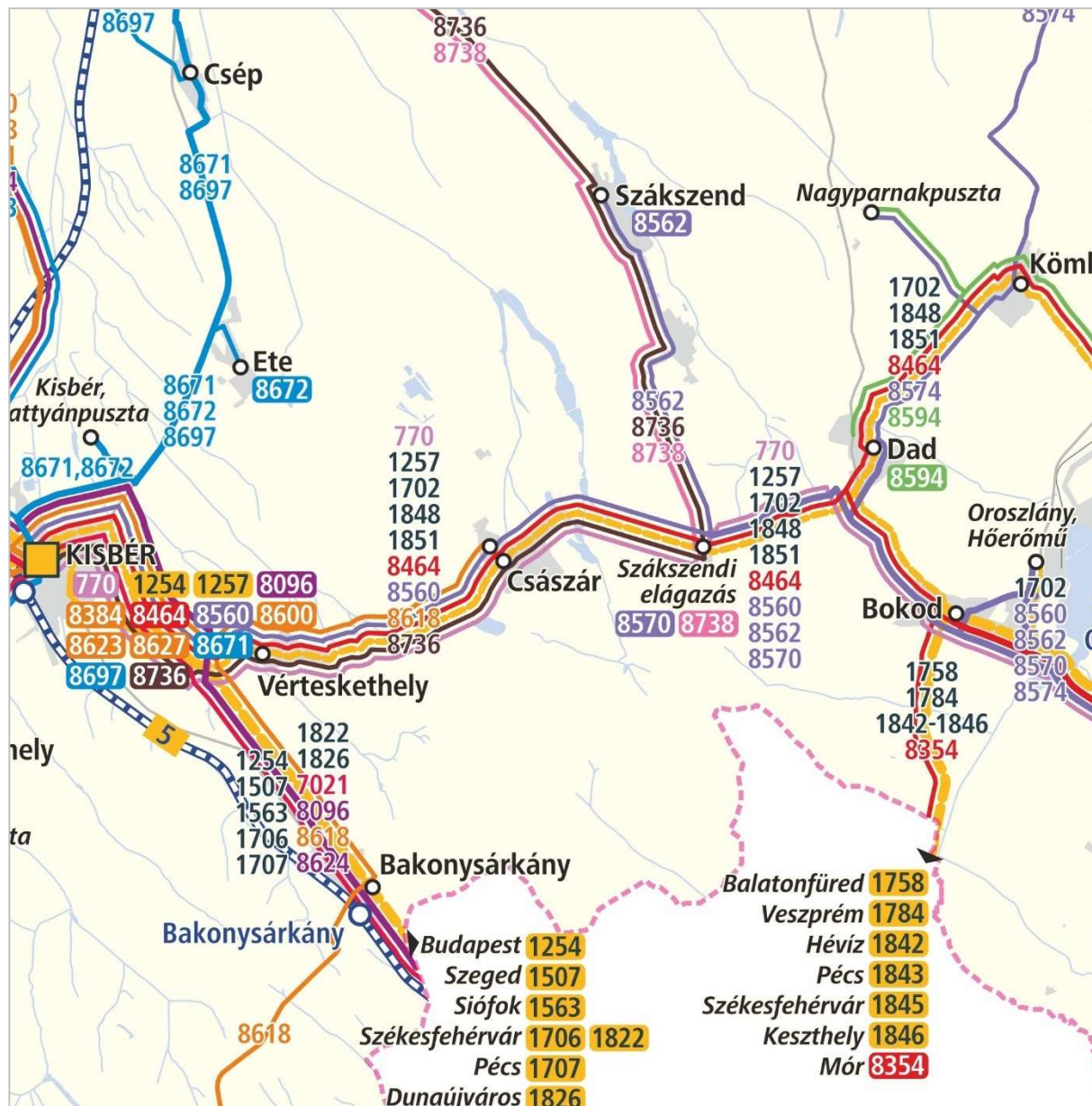
A legközelebbi gyorsforgalmi út az M1-es autópálya, melynek csomópontjai kb. 20-25 km-re fekszenek a község központjától.

Működő vasútvonal nem érinti a települést (a közigazgatási területet átszelő 13. sz. Környe-Pápa vasútvonalon 2007-ben szűnt meg a forgalom), a legközelebbi vasúti csatlakozási lehetőség a Székesfehérvár–Komárom-vasútvonal Kisbér vasútállomása, a község központjától körülbelül 10 kilométerre.

Közösségi közlekedés

A jelenlegi közösségi közlekedési igényeket a buszjáratok száma kielégíti. Naponta 27-28 járatpár közlekedik a járásközpont, Kisbér és Császársz között, valamint a vármegyeszékhely, Tatabánya és Császársz között, mely az egész napos munkába, - iskolába járás stb. igényeknek megfelel.

Komárom-Esztergom vármegye autóbusz-hálózata (részlet, forrás: volanbusz.hu)

Az autóbuszvárók, megállókiépítettsége megfelel a településen a mai kor színvonalának.

A településen belül a közlekedési hálózat nagyrészt kialakultnak tekinthető.

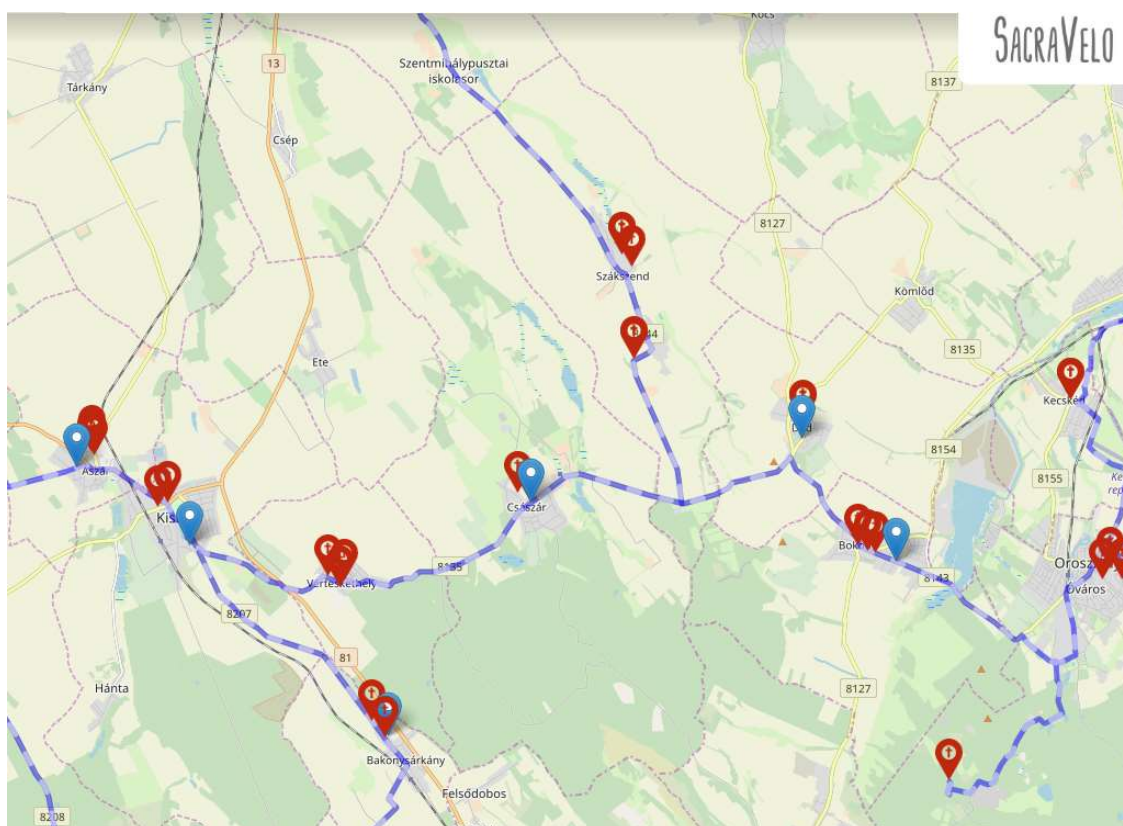
Az 5-ös számú Székesfehérvár-Komárom vasútvonal Kisbér vasútállomása 10 km-re fekszik közúton a település belterületének súlypontjától, közúton történő megközelítéssel. Ezen a vonalon kétórás ütemben közlekednek a vonatok.

Kerékpáros közlekedés

Sacravelo kerékpáros útvonal: „Híres szentek és műemlékek a középkor csúcsán”

Szt. Erzsébet, Szt. Márton, Szt. Jakab, Szt. Antal, Szt. Rókus, Loyolai Szt. Ignác, Szt. József, Szt. Péter és Szt. Pál, Szt. Margit, Szt. István, Szt. László Az útvonalon megismerhetjük a Duna menti régió népszerű szentjeit és imádatuk formáit.

SacraVelo ajánlott kerékpáros útvonal (Forrás: sacravelo.eu)

1.14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Közműellátás

A településen az alábbi közműveket építették ki: ivóvíz, szennyvízcsatorna, villamos energia, földgáz, hírközlési és kábeltévé hálózat. A közművek valamennyi utcában megépültek. A csapadékvíz-elvezető hálózat – változó minőségben – csaknem minden utcában megépült.

A közművesítést tekintve a szennyvízcsatorna-hálózat megléte és magas kiépítettségi szintje előnyös a település számára. A hálózatba bekötött ingatlanok száma az országos átlaghoz képest magas.

Vízellátás

Jelenlegi helyzet: Császár az ÉDV Rt. Oroszlány Üzemegység területén helyezkedik el, a TORV Tatabánya-Oroszlány Regionális Vízműrendszerben a Bakonytértség vízellátó hálózatából ellátott település. A rendszer vízbázisát a tatabányai XIV/A és XV/C vízaknak biztosítják.

Az NA 400-as távvezeték Bokod felől keleti irányból érkezik Császárra, a 8135. számú út mentén. Áthalad a belterületen, a Kossuth és a Bem utcán, majd tovább halad az országos mellékút mentén, Kisbér felé. A császári térségi szerepkörű vízműtelepen üzemel a rendszerhálózati nyomást biztosító $2 \times 1000 \text{ m}^3$ -es, 246 mBf túlfolyószintű tároló medencéje. Ez a magaslati tároló szolgáltatja Császáron is a hálózati nyomást.

A távvezetékéről a település vízvezeték-hálózata egy helyen, a Bem és Ady utcák találkozásánál kap betáplálást. A vízellátás egy nyomásövezetből biztosított, a 190 és a 230 mBf szintek közé települt belterületen. A távvezeték és az elosztóvezetékek azbesztcement nyomócsőből épültek. A községi hálózat jellemzően körvezeték, NA 200 mm átmérőjű, az Ady utcának a Bem és a Kossuth utca közötti szakaszán. Ezen kívül a Petőfi utcának a Kossuth és a Bajcsy utcák közötti, továbbá a Dózsa utcának a Sallai és a Petőfi Sándor utcák közötti szakasza NA 150 mm átmérőjű. Az elosztóhálózat NA 80 és 100 mm keresztmetszettel épült meg.

A külterületen lévő gazdasági területek helyi vízműkútra szervezett vízvezeték-hálózatról biztosítják vízigényüket.

Szennyvízelvezetés

A település szennyvízeinek befogadója a Szákszendén lévő szennyvíztisztító telep.

Császár meglévő beépített területén kétszeri átemelést igényel a szennyvizek továbbítása. A berendezéseket a mélypontokra telepítették. A fő átemelő a Kossuth Lajos utca elején üzemel.

A település nagy része a Kossuth utcai gravitációs rendszerű csatornahálózathoz tartozik. A Kisfaludy utcai átemelő az északnyugati községrész (Ady Endre utca alsó szakasza és a Kisfaludy utca) szennyvizeit továbbítja NA 100 KM PVC nyomott vezetéken a főátemelőhöz gravitáló csatornahálózatba a Bem és a Kisfaludy utca találkozásánál.

A csatornahálózat NA 200 műanyag csövekből épült. A császári főátemelőtől NA 150 KM PVC nyomott vezeték továbbítja a szennyvizet a szákszendi csatornahálózatba.

Felszíni vízelvezetés

Komárom-Esztergom vármegye délnyugati részén fekvő település a Concó jobbparti vízgyűjtő területén helyezkedik el. A vízfolyás mellékágai folynak át a közigazgatási területen. Ezen belül a központi belterület a Császár-érnek és a balparti mellékágának, a Sósos-érnek a vízgyűjtőjén fekszik. A belterülettől nyugatra eső külterületről a Csépi-ér mellékágai: a Döbön-kúti ér, a Szilfa-dűlői csatorna és a Cöndő-ér szállítják el a csapadékvizeket. A Császár-ér a településen kívül a Csépi-érbe továbbítja a vizeket.

A vízfolyások dél-észak, északnyugati irányban haladó völgyekben vezetnek. A vizek többsége a Komáromi Víztársulat kezelésében van. A vízfolyások karbantartása folyamatosan történik, különösen a Császár-érnek a halastavi rendszerben érintett szakaszain.

A Császár-ér a belterülettől keletre folyik, rajta halastavakkal. Az utóbbi évek időjárási viszonyai miatt gyakran időszakos vízfolyásként funkcionált. A vízmozgás hiányában a tavak időszakonként vízhiánnyal küzdenek.

A térség nem átlagos adottságú.

Közép-Európa egyik legnagyobb összefüggő agyagmezője Kisbér, Ete és Császár térségében található. A települések alatt vízzáró agyagréteg húzódik és a felszínen sok a vizenyős terület. Szokatlan, hogy a magasan fekvő településen a rétegvizek és néhány időszakos forrás több helyen kibukkan, megjelenik a felszínen.

- Külterületen, a domboldalakon levő vizenyős területeket a TSZ anno, például a Cöndő-hegyen és a Cöndő-völgyben alagsövezette.
- A belterületen az iskola udvarán, a Bajcsy és a Petőfi utca felől ugyancsak vízmozgást lehet tapasztalni. A Kossuth Lajos utca délkeleti árkában gyakran folyik a víz, majd eltűnik és ismét előbukkan. Időszakos beavatkozásokra volt és lesz szükség a rétegvizes vizenyők megszüntetésére. Gyakran a pincékben áll a víz.

A belterülettől délnyugatra, az Öreg-hegy lábánál helyezkedett el a Mező-tó területe. Vízfolyásból utánpótlása nincs, jég által kivájt tömeder.

A belterület vízelvezető hálózata nyílt árkos rendszerű. A többségük burkolt, de sok árok még földárók. A hálózat különböző minőségben épült ki, és az állapotuk is változó.

A központi belterület vizei három irányban kerülnek elvezetésre:

- A belterület nagyobb részéről, a középső és a déli területekről közvetlen a Császár-érbe jutnak a vizek, a Kossuth és a Petőfi utca által elvezetett árok közvetítésével a Kossuth Lajos utca árkain keresztül. A terület csapadékvizeinek a fő vízelvezető árka a Kossuth utca hosszabb szakaszon kisméretű burkolóelemek helyett nagy méretű burkolólapokkal felújított DK-i oldali árka.
- Délnyugati irányból az Ady utca felső szakaszán megépített árok, továbbá annak a folytatásában levő Kossuth – Bem – Kossuth utca mentén üzemelő árok vizei a belterülettől induló Sós-érbe jutnak. A nyílt árkos rendszer a külterület felől két irányból is jelentős vízmennyiséget szállít. A Sós-érnek a 153 hrsz.-ú telken átvezető szakasza zártszelvényben (boltozatos téglából rakott, részben már átépített szakasz) halad keresztül.
- A központi belterület északnyugati részéről (Ady és Kisfaludy utca) külön üzemi csatornán vezetnek le a vizek a Sós-érbe. A Zsellér-dűlői szőlők felől nagy mennyiségű

csapadék jut az Ady Endre utcai telkeken átvetető árkon keresztül a Kisfaludy utcai árokba.

A domboldalokról nagy sebességgel lezúduló nagy mennyiségű víz sok hordalékot hoz magával, és a kisméretű lapokkal burkolt árok falát fellazítja, kimossa a kötőanyagot, és azok bedőlnek az árokba és akadályozzák a víz levezetésének az útját.

A belterületi utcákban vannak olyan árokszakaszok, amik jó állapotuk ellenére sem képesek felvenni az útburkolatról a felszíni vizeket, mert az árok mellett levő magas padka miatt nem képesek a csapadékvizek felvételére.

A közszolgáltatásban levő parkolók díszburkolatos lefedést kaptak.

Gázellátás

Jelenlegi helyzet:

Császárron megépült a vezetékes gázhálózat. A település az MVM Égáz-Dégáz Zrt. Tatabányai Üzemigazgatóságának a szolgáltatási területén helyezkedik el.

A település a Dorog-Győr 64 bar nagynyomású földgázvezetékéről, a bábolnai gázátadón és a vérteskethelyi 8/3 bar-os települési gázfogadón keresztül kap földgázt. A nagyközépnomású vezeték Kisbér felől, a 13 számú főút nyugati oldalán vezet a vérteskethelyi gázfogadóhoz. Ez a berendezés nyomáscsökkentés után juttatja el a földgázt a 3 bar nyomásszintű középnomású hálózatba.

A gázfogadóból 200 mm keresztmetszetű középnomású vezeték halad végig Vérteskethely főutcáján, és Vérteskethely felől a 8135. számú út mellett érkezik Császárr központi belterületére. Az Ady és Petőfi utca közötti szakaszon a gerincvezeték 160 mm-re szűkül. Innen a település határáig D 110 mm, majd a volt TSZ felé vezető úton D 90 mm-es keresztmetszettel halad tovább. A Kossuth Lajos utcai vezetékéről északnyugat irányába leágazó Ady utcai és a folytatásában levő Kisfaludy utcai vezeték D 110 mm, a Kossuth utcai keresztezéstől délkelet irányba leágazó gázvezeték a Dózsa György utcai kereszteződésig D 90 mm átmérőjű.

A belterület minden utcájában megépült a gázvezeték. A hálózat jellemzően ágvezetékes rendszerű. A gerincvezetésekről leágazó elosztó vezetékek D 63 mm átmérőjűek. A vezetékek anyag egységesen KPE műanyag cső.

A kisnyomású gáz előállítása telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal történik, melyeket az előkertekben állítottak fel, illetve a házak falsíkjára szereltek fel. Az egyedi szabályozótól induló kisnyomású hálózaton keresztül történik a földgáz szállítása közvetlenül a fogyasztóhoz. A földgázt jellemzően komplex módon (fűtés, főzés, használati melegvíz előállítás) hasznosítják.

Villamosenergia ellátás

Császárr területének villamosenergia ellátása a Kisigmánd 132/22 kV-os transzformátorállomásból induló „CSÁSZÁRR” elnevezésű 22 kV-os gerincvezetésekről történik. A település villamos-energia igényét a gerincvezetésekről leágazó végponti transzformátorállomások látják el.

A terület biztonságos villamosenergia ellátására, üzemzavar esetén, tartalékul szolgálnak:

- Kisbér 132/22 kV-os alállomás „TÁRKÁNY-ÁSZÁR” 22 kV-os gerincvezeték az 86-22 sz. távműködtetett oszlopkapcsolón keresztül
- Bánhida 132/35/22 kV-os alállomás „TAGYOS” 22 kV-os gerincvezeték a 86-27 sz. távműködtetett oszlopkapcsolón keresztül

A településen húzódik keresztül az országos villamosenergia alap elosztóhálózat nagyfeszültségű (220 kV) távvezetéke is, a lakott területtől távol, ÉNY-DK-i irányban, külterületen.

A község területén lévő kommunális fogyasztók villamos-energia ellátására 15 db 22/0,4 kV-os közcélú transzformátorállomás szolgál.

Tr. állomás neve	Állomás típusa	Állomás teljesítménye
Dózsa Gy. U	OTR 20/250	100 kVA
Halastó	OTR AF-1400	50 kVA
Homokhegyi u	OTR 20/400	160 kVA
Jókai u	OTR 20/160	160 kVA
Karpatus puszta	FOTR 20/125	40 kVA
Kisfaludy u	OTR 20/250	400 kVA
Kossuth L. u	OTR 20/250	400 kVA
Makk puszta	OTR 20/250	50 kVA
Petőfi u	OTR 20/400	160 kVA
Rézhegyalja I. (Alsó)	OTR 20/250	50 kVA
Rézhegyalja II. (Felső)	OTR 20/250	100 kVA
TSZ Főmajor	OTR 20/250	250 kVA
TSZ szárító	OTR 20/250	2x250 kVA
TSZ szőlőfeldolgozó	OTR 20/400	250 kVA
Új Szőlő u	OTR 20/400	400 kVA

A kommunális transzformátorállomások terhelése a kellő átalakítások után növelhető. A község természetes kommunális villamosenergia fogyasztásának növekedése fedezhető a meglévő transzformátorállomásokról.

Közvilágítás

Császárr település meglévő közvilágítási hálózatát kompakt fénycsöves és nátrium-higanygőzös fényforrású közvilágítási lámpatestek alkotják. A település közvilágítási hálózatának üzemeltetését az önkormányzat megbízásában az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. végzi.

Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 94. § (1) bekezdése szerint: „A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.”

A postai létesítmények vonatkozásában a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény 31. § (1) bekezdése alapján: „A település tervezésénél, rendezésénél, utak és közművek

építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál biztosítani kell a postai szolgáltatóhelyek, felvételi pontok és kézbesítési pontok, valamint az egyetemes postai szolgáltatás teljesítését lehetővé tevő egyéb eszközök elhelyezésének lehetőségét.”

Az elhelyezés területét a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 26. § (1) bekezdése szabályozza, további műszaki iránymutatást az MSZ 7487 számú szabvány ad, míg az elhelyezés engedélyezésének feltételeit az elektronikus hírközlési építmények elhelyezéséről és az elektronikus hírközlési építmények építésével, engedélyezésével kapcsolatos szabályokat az elektronikus hírközlési építmények elhelyezéséről és az elektronikus hírközlési építményekkel kapcsolatos hatósági eljárásokról szóló 20/2020. (XII. 18.) NMHH rendelet, továbbá az elektronikus hírközlési építmények egyéb nyomvonalas építményfajtákkal való keresztezéséről, megközelítéséről és védelméről szóló 8/2012. (I. 26.) NMHH rendelet határozza meg.

Császár az országos hírközlési hálózatra optikai földkábeles hálózaton keresztül kapcsolódik. A hírközlési hálózat szempontjából a település két szomszédos településsel, Vértesszékkel és Bokoddal áll összeköttetésben optikai földkábeles hálózaton keresztül.

Postai hírközlés tekintetében a településen a Coop boltban kihelyezett posta pont szolgáltatás üzemel.

Vezetékes hírközlési létesítmények

A településen az e-közműben található információk alapján a Magyar Telekom Zrt. és a Vidanet Zrt. tulajdonában és üzemeltetésében álló vezetékes hírközlési hálózat üzemel. Továbbá a településen kiépült kábel TV szolgáltató hálózata, a Pick-Up Kft. is kínál vezetékes internet szolgáltatást. A hírközlési hálózatok az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. tulajdonában álló közcélú hálózattal közös oszlopsoron és saját tartószerkezeten váltakozva épültek ki. A távközlési légvezetékek vagy betongyámos faoszlopos, illetve a kisfeszültségű szabadvezeték hálózatok beton, illetve faoszlopos tartószerkezetein kerültek elhelyezésre, az előfizetői csatlakozások ennek megfelelően föld- vagy légkábeles kivitelezéssel épültek ki.

A település határában húzódik az országos villamos alaphálózat légvezetékes nagyfeszültségű légvezetéke, amelyen az MVM NET Zrt optikai hálózata is megtalálható, ez azonban lakosság számára nem elérhető hálózat.

Az Önkormányzattól kapott információk alapján a Szupergyors Internet Projekt (SZIP) keretében a településen fejlesztés megtörtént, a széles sávú internetszolgáltatás föld- és légvezetékes optikai hálózat a lakosság számára elérhető.

Vezetékes telefon

A településen vezetékes telefonhálózat minden utcára kiterjedően ki van építve, az országos, illetve a nemzetközi távhívó hálózathoz 34-es távhívó számon csatlakozik. A lakosság kb. 70%-a csatlakozik a vezetékes hírközlési hálózathoz. A távbeszélő hálózatokon keresztül vehető igénybe az Internet, e-mail, Telefax és az adatátviteli szolgáltatások, az alközpont és a hálózatok jelentős tartalék kapacitással rendelkeznek.

A vezetékes távközlési hálózattal szemben alapvető követelmény a törzs és elosztóhálózat - más közművektől a szabványban előírt távolságok betartásával – közterületen történő megvalósítása.

A nagyegységű kábelek építése általában föld alatt történik, míg az elosztóhálózat, az előfizető leágazások a helyszíni adottságoktól függően föld alatt, illetve oszlopsoron kerülnek kialakításra.

A település területén 1 db nyilvános telefonfülke üzemel a Kisfaludy utcában, a régi postahivatal épülete előtt.

Kábel TV

A településen kiépített vezetékes televízió hálózat (kábel-tv) a Pick-Up Kft. üzemeltetésében van kiépítve. A SZIP projekt keretében a kiépült szélessávú internet hálózat nyújthat még további lehetőséget az IPTV szolgáltatás keretei között.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

Vezeték nélküli internet hálózat

A településen vezetékek nélküli internet szolgáltató nincs. Egyedi szerződések alapján a One Magyarország Zrt. műholdas internet szolgáltatása érhető el.

Mobiltelefon hálózat

A távközlési ellátottságot lényegesen növeli a mobiltelefonok használata. Ennek elméletileg területi korlátja nincs. A településen üzemelő és a tágabb térségben elhelyezett létesítmények, antennák segítségével, valamennyi vezetékek nélküli táv- (T-Mobile, Yettel, One) és műsorelosztó szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A település központjától ÉNY-i irányban Ete településen, a központtól légvonalban kb. 6 km-re, valamint ÉK-i irányban Szákszend településen, a központtól légvonalban kb. 4 km-re 1-1 adótorony található, melyeken a mobil hírközlési hálózat antennái találhatók. A három nagy mobilszolgáltató honlapján nyilvánosan elérhető lefedettségi térképek alapján mind a három mobilszolgáltató lefedettsége 4G minőségben elérhető.

Földfelszín feletti műsorszórás

A település teljes területén a digitális földfelszíni műsorszórás egyedi antennákkal elérhető. A lakosság számára a One Magyarország Zrt. műholdas TV szolgáltatása is elérhető.

Hulladékelszállítás

A Deponia Nonprofit Kft. látja el 2025. január 1-jétől Császár településen a hulladékgazdálkodási közszolgáltatói résztevékenységet a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. megbízásából.

Az elszállítás a hulladéknapár szerint történik, melyet a lakások tulajdonosai az év elején a szolgáltatótól megkapnak.

A szelektív gyűjtés biztosított, a hulladéknapár szerint. A háztartásokban külön gyűjtik a papír, üveg és műanyag hulladékot, melyeket a szolgáltató cég elszállít.

1.15 Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Domborzati, földtani adottságok

Császár természetföldrajzi elhelyezkedését tekintve a Dunántúli-középhegység nagytáj Vértessíki-Velencei-hegyvidék középtáj Bársonyos kistáj középső részén, változatos felszínű területen fekszik.

A kistáj domborzata enyhén hullámos, mikroformákban is gazdag, völgyekkel tagolt. Főbb felszínformái a különböző deráziós, eróziós-deráziós völgyek és deráziós dombhátak. A Bársonyos az Által-ér eróziós tevékenysége során vált le a Vértessíkról, amelynek hegyláb felszíni tartozéka volt.

Földtani szempontból a terület túlnyomóan laza üledéksorozatokból épül fel, ezért építéssanyanyagokban gazdag, jelentős kavicsvagyonnal rendelkezik. A magassági különbségeknek és a vízellátottság különbségeinek megfelelően számos talajtípus fordul elő. A löszös üledéken többnyire agyagbemosódásos barna erdőtalaj képződött, ez borítja a kistáj felszínének 45%-át. Ennek túlnyomó része homokos vályog mechanikai összetételű, kedvező vízgazdálkodású talaj. A kisebb részben előforduló egyéb periglaciális üledéken kialakult agyagbemosódásos barna erdőtalajok homok mechanikai összetételűek, így vízgazdálkodásuk kedvezőtlen, szervesanyag-tartalmuk alacsony, így termékenységük besorolásuk sem jó (VIII. kategória). Az alacsonyabb térszínek löszös üledékein barnaföldek és csernozjom barna erdőtalajok képződtek, vályog és homokos vályog mechanikai összetétellel, többnyire kedvező vízgazdálkodási tulajdonságokkal.

Levegőtisztaság

A település levegőtisztasági szempontból kiváló állapotban van, jelentős szennyező forrás a község területén nincs. A települést nem terheli jelentős közúti forgalom. A jelen lévő gazdasági tevékenységek nem okoznak jelentős levegőszennyező hatást, a műanyag feldolgozó üzem tevékenysége környezetvédelmileg szabályozott.

Zaj és rengéshullámok

A zaj és rengéshullámok szempontjából a helyzet hasonló, mint a levegőtisztaság szempontjából. Sem vonalhoz, sem ponthoz kötődő zajforrás nem terheli a település területét.

2. Vizsgálati térkép

2.1 Az egyes általános használat szerinti területek és településrészek, infrastruktúra-elemek

A község központi belterülete viszonylag a közigazgatási terület súlypontjában helyezkedik el, attól délre túlnyomóan erdőterületek találhatók, attól északra legnagyobb mértékben szántóterületek. A településen áthaladó út és a megszüntetett vasútvonal kelet-nyugati irányban egyaránt átszeli a község közigazgatási területét. A vasútvonaltól északra gazdasági területek vannak (volt TSZ területek, „Beszédes tanya”). Kettő nagyobb méretű mezőgazdasági kiskertes terület is tartozik a tájhoz; a belterülettől délre, annak folytatásában „Újszőlő”, a belterülettől délnyugatra, Vérteskethely irányába „Márkus-tag”. Kettő külterületi, a belterülettől távolabb eső gazdasági terület is a község közigazgatási területén fekszik; északon „Makkpuszta”, délkeleten „Karpatus puszta”. Makkpuszta az Esterházy-család egykori birtoka, ma egy olasz család tulajdonában van, akik fokozatosan újjávarázsolják, restaurálják a megmaradt értékeket, és felvirágoztatják az 1900-as években oly híres lótenyésztést is.

2.2 A fejlesztést és rendezést befolyásoló érték, probléma, védelem, illetve korlátozást meghatározó elemek (érték- és problématérkép)

Császár szép természeti környezetben fekszik, ezt a különféle természetvédelmi besorolások is alátámasztják; Natura 2000 HUDI20005 Bársonyos különleges természetmegőrzési terület, ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának övezete, illetve a tájképvédelmi terület. Külterületen, de a beépített településrészekről nem túl távol kiváló kikapcsolódási lehetőségek adódnak; keleti irányban találjuk a horgásztavat, amelynél a vízpart egyes részei bárki számára hozzáférhetőek, illetve kedves látképet ad a tó a vízfelületre benyúló kis házaival. Déli irányban találjuk az Egresi rétet, amely egy erdők ölelésében fekvő tisztás, szabadidős programok színhelye. Éveken keresztül országos 3 napos fogathajtó versenynek adott helyet, de ez már a múlté, viszont futóversenyek, augusztus 20-i baráti lovas találkozó színhelyeül szolgál. Ősszel az őszi kikerics (*Colchicum autumnale*) virágzása is megfigyelhető itt.

A szántóterületek is jó minőségűek, egy részük érintett a jó termőhelyi adottságú szántóterületek övezetével.

A település örökségvédelmi szempontból is jelentős értékeket tud felmutatni; műemlék templomok, helyi védett utcaképek, épületek, pincesor, építmények, régészeti lelőhelyek.

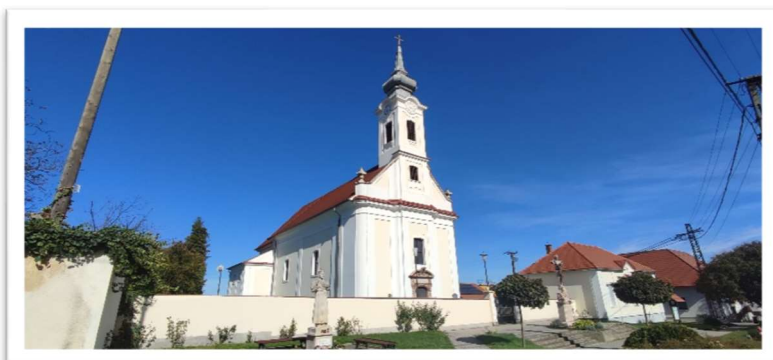
A településen a zöldterületek, játszóterek, sportpálya, horgásztavak kiváló rekreációs, kikapcsolódási lehetőségeket rejtenek magukban.

A Környe-Pápa vasútvonalon 2007-ben megszűnt a forgalom, a felhagyott vasútvonal és vasútállomás jelenleg elhagyatott állapotban van, az ilyen területek gyakran illegális hulladéklerakókká válnak, érdemes erre figyelni és lehetőség szerint megelőzni.

A településen a kelet-nyugati irányú közlekedés a legerősebb, a települést délről elkerülő út nem fog megépülni a közeljövőben, annak elhúzódása várható, illetve hiányoznak egyéb településközi kapcsolatok.

A település rendelkezik turisztikai látványosságokkal, áthalad rajta a Sacravelo kerékpáros útvonal is, ezzel szemben a szálláshelyek száma csekély, ha az utazók/kirándulók éppen itt pihennének meg.

Császár értékei képekben

2.3 Az intézkedést, beavatkozást igénylő területek lehatárolása

Lásd melléklet (érték-problématérkép)!

Forrásjegyzék:

E-TÉR adatszolgáltatás, E-TÉR-ből teir adatok, a felületen belül készített grafikonok,
önkormányzati adatszolgáltatás,

Császár településrendezési tervei és helyi építésügyi szabályzata, VÁTERV Konzorcium,
2007.,

csaszar.hu,

mapire.eu,

sacaravelo.eu,

or.njt.hu,

kemoh.hu,

kisbermost.hu,

saját szerkesztések, saját felvételek

Jogsabályi hivatkozások:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2023. évi C. törvény a magyar építészetéről
- 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
- 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
- 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- 280/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről
- 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról
- Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 6/2020. (VI.25.) önkormányzati rendelete Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Tervéről